

2. számú melléklet az 1/2010. (I. 8.) OKM rendelethez

„3. számú melléklet a 17/2004. (V. 20.) OM rendelethez

Kerettanterv**a Hátrányos Helyzetű Tanulók Arany János Kollégiumi Programjának 9. előkészítő évfolyama számára****1. A Hátrányos Helyzetű Tanulók Arany János Kollégiumi Programjának (továbbiakban: Kollégiumi Program) 9. előkészítő évfolyama számára készített kerettanterv funkciója**

A közoktatásról szóló törvény alapján, valamint a nevelési-oktatási intézmények működéséről szóló rendeletben megfogalmazottak szerint, ha a középiskola vállalja a Kollégiumi Program megszervezését a 9. előkészítő évfolyamon, vagy a két tanítási nyelvű oktatásban a 9. évfolyamon, az érintett iskolának a helyi tanterveik részeként e kerettantervet kell alkalmazni.

A Kollégiumi Program célja, hogy biztosítsa a lehetőséget a nevelési-oktatási intézmények működéséről szóló rendeletben foglaltaknak megfelelően a halmozottan hátrányos helyzetű, illetve rászorulóknak tekinthető tanulók számára, hogy a kerettanterv és az ahhoz alkalmazott pedagógiai intézkedések révén elsajátíthassák azokat a készségeket, képességeket, amelyek segítségével eredményesen folytathatják és sikeresen befejezhetik középiskolai tanulmányaikat, valamint esélyt kapnak a felsőfokú tanulmányok megkezdésére. Célja továbbá, hogy megteremtse az egyéni különbségekre alapozott, differenciált nevelést-oktatást, és a részt vevő tanulók számára biztosítsa a komplex személyiségstruktúrájának megfelelő optimális fejlesztést, figyelembe véve előzetes tudásukat, képességeiket, érdeklődésüket, igényeiket.

2. A Kollégiumi Program kerettantervi rendszerét meghatározó elemek

A Kollégiumi Programban részt vevő kollégiumoknak rendelkezniük kell egy olyan öt évre szóló kollégiumi tevékenység- és foglalkozásrendszerből álló programmal, amellyel a programban részt vevő tanulók sikeres tanulmányi előmenetele, szociális hátrányainak csökkentése, kulturális javakhoz való hozzáférése megoldott lesz.

A kollégium – ötéves programjának kidolgozásán túl – a 9. előkészítő év megtartását vállaló középiskolával együttműködve elkészíti a program megvalósítását célzó pedagógiai programját, a középiskola a 9. előkészítő évfolyam helyi tantervét az itt közzétett kerettantervi ajánlások segítségével.

A kollégium együttműködési megállapodás megkötésével biztosítja a Kollégiumi Programban részt vevő tanulói számára legalább három középiskolában történő tanulás lehetőségét. A három középiskola közül egy vállalja, hogy a Kollégiumi Program keretében megszervezi a 9. előkészítő évfolyamot.

A középiskola, a 9. előkészítő évben az e kerettantervnek a helyi tantervébe építésével hangsúlyt helyez a felkutatott halmozottan hátrányos helyzetű és rászoruló tanulók motiválására, kompetenciájuk, személyiségük fejlesztésére, pályaorientációs foglalkozásokkal segít a tanulóknak a középiskola választásban.

A középiskola a 9. előkészítő év megszervezése időszakában együttműködik a Kollégiumi Programban érintett tanulók családjával és azokkal a középiskolákkal, amelyekben a tanulók tanulmányaikat folytatják a jövőben.

A Kollégiumi Program pedagógiai elvei között szereplő elem az anyanyelvi, az idegen nyelvi, a matematikai, a természettudományos, a digitális, a szociális, a művészeti kompetenciák fejlesztése, melyek segítik a tanulókat a középiskolai követelmények teljesítésében, hozzájárulnak személyiségük fejlődéséhez, és egyéb fejlesztési feladatok megoldásának is alapjául szolgálnak.

3. A 9. előkészítő évfolyam kerettantervének szerkezete és órakerete

Tantárgyak	Éves óraszámok
	9.
Magyar nyelv és irodalom	185
Matematika	185
Idegen nyelv (angol/német)	129,5
Dráma	111
Testnevelés	111
Patrónusi foglalkozás	74

Természetismeret		111
Szabadon választható		111
<i>Szabadon választható tantárgyak</i>	<i>Informatika</i>	<i>55,5</i>
	<i>Életpálya-építés</i>	<i>55,5</i>
	<i>Művészetek</i>	<i>55,5</i>
	<i>Tanulásmódszertan</i>	<i>55,5</i>
	<i>Társadalomismeret</i>	<i>55,5</i>
Kötelező óraszám a törvény alapján		1017,5

A tantárgyakat és órakereteket tekintve a Kollégiumi Program kerettantervében foglalt tantárgyak egy része kötelezően megvalósítandó tartalmakat közvetít, így a magyar nyelv és irodalom, matematika, idegen nyelv, dráma, testnevelés, természetismeret, patrónusi foglalkozás. A választható öt tantárgyból kettő választásával tehet eleget a középiskola a közoktatásról szóló törvényben kötelezően előírt óraszámok teljesítésének.

4. Célok és feladatok

A Kollégiumi Program kerettanterve a fentiek teljesítésén túl nagy hangsúlyt helyez az alapfokú nevelés-oktatás fejlesztő szakasza (7-8. évfolyam) és a Kollégiumi Program kerettanterve által lefedett pedagógiai fejlesztés időszaka közötti koherencia megteremtésére.

Kollégiumi Program kerettanterve a következőkre helyezi a hangsúlyt:

- (1) a Nemzeti alaptantervben megfogalmazott kulcskompetenciák fejlesztésére;
- (2) a multikulturális tartalmak megjelenésére a kerettantervben;
- (3) az önértékelő képesség, másokat értékelő képesség kialakítására (patrónusi, mentori beszélgetések, szöveges, írásos értékelések bevezetése, esetmegbeszélések, stb.);
- (4) a differenciált tanulásszervezési módszerek megismerésére (kooperatív tanulásszervezés, projekt módszer, stb.).

A fentiekből következik, hogy:

- a kerettanterv a célokon, feladatokon, a fejlesztési követelményeken és a belépő tevékenységek bemutatásán túl, megjelöli a témaköröket, a témákat és a tartalmakat,
- a kerettantervet kiegészül a módszerek, tanulásszervezési eljárások (tevékenységek), a tudás- és képesség területek bemutatásával, és ahol lehetséges a más területekkel való kapcsolatot is jelöli,
- hangsúlyt kap a kerettantervben az ellenőrzés, értékelés, minősítés, rendszerének fontossága.

5. A kerettanterv hatása a középiskola pedagógiai programjára

A középiskola feladata a 9. előkészítő év helyi tantervének elkészítése, megvalósítása e kerettanterv alapján, a kollégium feladata az ötéves program elkészítése, és a tanulók részvételének biztosítása a programok megvalósításában.

Azon középiskoláknak, amelyek a Kollégiumi Program keretében a 9. előkészítő évfolyamot elvégzett tanulókat felveszik intézményük 9. évfolyamára pedagógiai programjukban tervezniük kell, mely kollégiumban helyezik el a tanulókat, és pedagógiai programjukban kiemelt figyelemmel kell megjeleníteni azokat az intézkedéseket, amelyek révén a középiskola célcsoportjához tartozó diákok lemorzsolódása alacsony lesz.

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM

A tantárgy sajátosságai:

A magyar nyelv és irodalom tanítása az alapozó évfolyamon egymást átható, tevékenység- és problémacentrikus folyamat.

A feltárt hiányosságok ismeretében egyénre szabottan, a magyar nyelv és irodalom tantárgy sajátosságait figyelembe vevő módszerekkel a felzárkózás biztosítása a feladat.

Az előkészítő évfolyam célkitűzése az általános iskolában tanultak elmélyítése, a hiányok pótlása, az új élethelyzetbe, iskolatípusba, közösségbe került tanulók beilleszkedésének elősegítése; a kommunikációs gátak, zavarok oldása, a kommunikációs képesség fejlesztése az iskolai és mindennapi élethelyzetekben; a szövegolvasás, szövegértés fejlesztése; tanulási technikák kialakítása, kommunikációs képességek fejlesztése.

Hozzá kell segíteni a tanulókat ahhoz, hogy ismereteiket a kellő szinten tudják alkalmazni, kreativitásuk fejlődjön.

A kulcskompetenciák közül a legfontosabb az anyanyelvi, a szövegértési, szövegalkotási kompetenciák fejlesztése.

A tantárgy kiemelt céljai és feladatai irodalomból:

- az általános iskolai irodalmi anyag rendszerezése, a hiányok pótlása,
- az egyéni képességek kibontakoztatásának segítése,
- a kreativitás és szocializáltság egyidejű, dinamikus fejlesztése, önállóság, aktivitás, tolerancia, empátia kialakítása,
- az irodalmi képességek fejlesztése: az olvasottság, az előadói, a szövegalkotó és értelmezői képesség fejlesztése,
- az irodalmi és egyéb művek középpontba helyezésével a tanulók szövegértő készségeinek segítése, problémaérzékenységük erősítése, személyiségük pozitív irányba történő befolyásolása,
- a helyi sajátosságok, jellegzetességek (irodalmi emlékhelyek, a környék kiemelkedő irodalmi személyiségei) megismertetése,
- a cigány kultúra bemutatása és megismertetése.

A tantárgy kiemelt céljai és feladatai magyar nyelvből:

- az általános iskolában elsajátított leíró nyelvtani ismeretek ismételése, rendszerezése, a hiányok pótlása,
- az olvasás, az írás, a helyesírás és a szövegértés készségeinek fejlesztése,
- a kulturált szóbeli és írásbeli kifejezőképesség kialakítása a kommunikáció érdekében, képesek legyenek alkalmazkodni különböző beszédhelyzetekhez és beszédpartnerekhez,
- a képzelet, önkifejezés, egyéni stílus bátorítása,
- a szókincs gyarapítása.

Általános fejlesztési követelmények:

A tanuló

- törekedjen részt venni az ismeretek közös felidőzésében és a tisztázandó homályos pontok megtalálásában,
- legyen képes korábbi ismereteit előhívni,
- törekedjen a kommunikációs helyzetnek megfelelő stílus használatára és a személyiségének megfelelő árnyalt önkifejezésre,
- legyen képes alkalmazni anyanyelvi és kommunikációs ismereteit a szövegolvasás és szövegértés, valamint a szóbeli és írásbeli megnyilatkozás minden területén,
- ismerje meg a jegyzet- és vázlatkészítés módszereit,
- ismerje meg az elektronikus információhordozókat,
- gyakorolja az önálló szövegalkotást,
- a tanulási képesség fejlesztésének fontos állomása a mindennapi élethez, irodalmi vagy egyéb tanulmányokhoz kapcsolódó témák önálló feldolgozása.

Belépő tevékenységek

Kulturált nyelvi magatartás:

- eligazodás az alapvető kisközösségi beszédhelyzetekben,
- gyakorlatok a vitakultúra fejlesztésére, saját álláspont kialakítása,
- együttműködés a beszédpartnerekkel, a másik ember közlésének egyre pontosabb felfogása a mindennapi élethelyzetekben,
- képesség önellenőrzésre a kommunikációs magatartásban,
- a verbális eszközök és a nem verbális kifejezés ellentmondásának felismerése; beszéd és cselekedetek ellentmondása vagy összhangja; egyéni, páros, csoportos kreatív gyakorlatok hétköznapi szituációk megjelenítésében, kritikájában; verbális elemek nélküli szituációk értelmezése, párbeszéd alkotása, a nem verbális elemek szerepének megfigyelése, alkalmazása.

Szövegértés, szövegalkotás:

- az életkornak megfelelő szintű értő olvasás; információk keresése, azonosítása, az információk integrálása, következtetések levonása, összegzés, szövegmagyarázat készítése, az írói szándék megértése következtetéssel, asszociációval,
- az olvasott szövegek mögöttes jelentéseinek tudatos keresése,
- kreatív szövegalkotás, önálló vélemény megfogalmazása.

Tanulási képesség:

- az ismeretek bővítése, rendszerezése, elmélyítése,
- többféle forrásból gyűjtött anyag válogatása, feldolgozása, írásbeli, szóbeli beszámoló készítése.

A magyar nyelv rendszerének ismerete:

- a tanult nyelvtani hangtani, alaktani, helyesírási ismeretek magasabb szintre emelése, alkalmazása a különféle írásbeli feladatokban,
- az önkontrollra való igény kialakítása: fogalmazásaik helyesírási, nyelvhelyességi javítása, a helyesírási szótár önálló használata.

Az irodalmi kifejezésformák sajátosságai:

- Tájékozódás az irodalomelmélet alapjaiban (műnem, műfaj stb.).

Évi óraszám: 185 óra

Heti óraszám: 5 óra (2 óra irodalom, 3 óra nyelvtan)

Magyar nyelvtan

Témakör	Téma	Tartalom	Tevékenység	Tudás- és képességterület	Fejlesztendő kulcskompetencia	Kapcsolódó műveltségi terület
1. Év eleji felmérés 6 óra	Tájékozódás a tanulók nyelvtani ismereteiről	Szövegértés, helyesírás Fogalmazási, szövegalkotási készség felmérése	Önismerteti és szókincsfejlesztő játékok Szituációs játékok Beszélgetés a tanulókkal Feladatlap kitöltése	Kommunikáció Mindennapi életünk Szabályok	Anyanyelvi kommunikáció Szociális és állampolgári kompetencia Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia	
2. Leíró nyelvtani alapismeretek 55 óra	A hangok és betűk	Beszédhangok, hangképzés, A magyar ábécé, betűrendbe sorolás Magán- és mássalhangzó-törvények	Beszédtechnikai gyakorlatok Játékos feladatok betűkkel és hangokkal	Szabályok Tér és idő Gondolkodás-és tanulásfejlesztés	Anyanyelvi kommunikáció Szociális és állampolgári kompetencia Hatékony, önálló tanulás Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképeség	Ember és társadalom
	Helyesírásunk alapelvei	Kiejtés, szóelem-tükröztetés, hagyomány, egyszerűsítés A magánhangzók és a mássalhangzók alkalmazkodása (hangrend, illeszkedés, hasonulás, összeolvadás, rövidülés Ly-j	Gyakorló feladatok, tollbamondási szövegek Hibás szövegek javítása			
	Szóelemek	Szótagolás, elválasztás Tő, képző, jel, rag A toldalékok fajtái, írásmódjuk A szóalaktanhoz kapcsolódó helyesírási szabályok	Szóelemzés			
	Szavak					

4. Nonverbális-verbális kommunikáció 15 óra	A kommunikáció	Kommunikációs zavarok és megoldási lehetőségek	Helyzetjátékok, beszédgyakorlatok Viselkedési és udvariassági szabályok különböző kommunikációs helyzetekben Konfliktuskezelő gyakorlatok Beszédtechnika	Kommunikáció Tér és idő Mindennapi életünk	Anyanyelvi kommunikáció Szociális és állampolgári kompetencia Hatékony, önálló tanulás Digitális kompetencia
4. Rendszerező ismétlés 4 óra		Metakommunikáció	Képelezés csoportmunkában Helyzetgyakorlatok Titkosírás alkotás Gyűjtőmunka, a hétköznapi jelzései	Szabályok Kommunikáció	Anyanyelvi kommunikáció Hatékony, önálló tanulás

Ellenőrzés, értékelés, minősítés

Folyamatosan:

- a diákok szóbeli és írásbeli teljesítményének értékelése és minősítése szóban, érdemjeggyel és szövegesen,
- feladatlapok,
- témazáró felmérések.

Módjai:

- közvetlen tanári megfigyelés szóbeli értékeléssel,
- szóbeli és írásbeli gyakorlatok, stílusgyakorlatok,
- szövegelemzési és szerkesztési feladatok értékelése, osztályozása,
- szóbeli beszámoló értékelése,
- ellenőrző feladatlap írása.

Követelmények:

- az általános iskolában tanult nyelvtani, helyesírási és nyelvhelyességi ismeretek rendszerezése, elmélyítése, alkalmazása a szövegalkotásban,
- szövegelemző eljárások alkalmazása különböző típusú szövegekben,
- az életkornak megfelelő szövegalkotási képesség,
- olvasható, jó tempójú egyéni írásmód.

Magyar irodalom

Témakör	Téma	Tartalom	Tevékenység	Tudás- és képességtérület	Fejlesztendő kulcskompetencia	Kapcsolódó műveltségi terület
1. Év eleji felmérés 4 óra	Tájékozódás a tanuló irodalmi ismereteiről	Az általános iskolában tanultak felmérése	Önismereti és szókincsfejlesztő játékok Szituációs játékok Beszélgetés a tanulókkal olvasási szokásairól, egyéni olvasmányélményekről Feladatlap kitöltése	Kommunikáció	Anyanyelvi kommunikáció Szociális és állampolgári kompetencia Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia	
2. Könyvtár-használat 2 óra	Tapasztalatszerzés a segédkönyvek, lexikonok, szak-és ismeretterjesztő irodalom használatában	Tájékozódás a könyvtár dokumentum-anyagában, a dokumentumok fajtái (az egyes részek felhasználási módja, a katalógusrendszer megismerése) A könyvtári segédeszközök (lexikon, adattár stb.) alkalmazása.	A középiskolai könyvtár teljes körű használata a tanultak alapján. Gyakorlati feladatok Kiscsoportos foglalkozások, önálló munka Az ismeretfeldolgozási technikák elsajátítása Az elektronikus információhordozók kezelésének gyakorlása	Kommunikáció Mindennapi életünk Gondolkodás-és tanulásfejlesztés	Anyanyelvi kommunikáció Digitális kompetencia Hatékony és önálló tanulás	Magyar nyelv és irodalom Informatika Ember és társadalom Művészetek
3. Irodalomelméleti és poétikai ismeretek rendszerezése 6 óra	Műnemek, irodalmi műfajok A nép- és műköltészet jellemző vonásainak ismerete A műelemzés gyakorlati kérdései – A műalkotás értelmezési lehetőségei	Epika, líra, dráma Dal, óda, himnusz, elégia, epigramma, novella, regény, elbeszélés, tragédia, komédia Rím, ritmus Szóképek (metafora, megszemélyesítés, alliteráció, hasonlat) alakzatok (ismétlés, halmozás, fokozás stb.)	Gyakorlatok és feladatok a műfaji eltérések megfigyelésére	Szabályok Gondolkodás- és tanulásfejlesztés	Anyanyelvi kommunikáció Hatékony, önálló tanulás	

	Poétikai alapismeretek áttekintése			Szülföldünk Tér és idő Szabályok	Anyanyelvi kommunikáció Digitális kompetencia Hatékony, önálló tanulás Szociális és állampolgári kompetencia Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség Idegen nyelvi kommunikáció	Művészetek Ember és társadalom Ember a természetben
4. Irodalomolvasás és -értelmezés 25 óra	Különböző műfajú, hangvételű, tematikájú – elsősorban – epikai művek elemző-értelmező tevékenységen alapuló feldolgozása a diákok egyéni és iskolai olvasmányaira építve Mesék az európai és magyar irodalomban, mítoszok, mondák, XX. századi novellák, ízeltő regényekből, a magyar és világirodalom lírájának gyöngyszemei, válogatás a roma irodalomból. Az irodalom és a társzművészetek kapcsolata Az értő olvasás Bevezetés az önálló ismeretszerzés elemeibe, tartalom ismertetés, élménybeszámoló.	Mesék, mítoszok, mondák Mikszáth Kálmán és Móricz Zsigmond egy- egy novellája, Karinthy Frigyes Tanár úr kérem, vagy így írtok ti, regényrészletek vagy rövidebb terjedelmű regények a magyar és a világirodalomból, két – három vers a mai magyar irodalomból – pl. Kányádi Sándor – a világirodalom egy-két alkotása, Kölcsy Ferenc: Hymnus, Vörösmarty Mihály Szózat, Petőfi Sándor egy verse, Arany János egy verse és egy balladája Gigány mesék, Ratkó József egy-egy verse, Szabó István novella, Lakatos Menyhért művei	Szövegolvasás, Irányított szövegelemzés, szövegértelmezések A kifejező hangos olvasás gyakoroltatása Memorítetek (verses és prózai) értelmes, kifejező előadása	Irányított fogalmazás Gyűjtőmunka, a lakóhely irodalmi emlékeinek feltárása		

5. Szövegalkotás, szövegértés 24 óra	A lakókörnyezet irodalmi emlékei, emlékhelyei Írásbeli kommunikációs műfajok Szóbeli kommunikációs műfajok Szövegértés	Elbeszélés, leírás, jellemzés Véleményközlés, hozzászólás, vita Információ keresése, azonosítás, információ integrálása, következtetés levonása, összegzés, szövegmagyarázat, az írói szándék megértése következtetéssel, asszociációval. (nem csak szépirodalmi művek)	Szövegalkotás megadott témára Szövegalkotás különböző műfajokban Szövegek értő, néma, továbbá kifejező hangos olvasása, olvasási gyakorlatok Internetes keresők használata, egyéni könyvtári kutatómunka	Kommunikáció Mindennapi életünk Tér és idő	Anyanyelvi kommunikáció Digitális kompetencia Hatékony, önálló tanulás Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség	Magyar nyelv és irodalom Informatika Ember és társadalom Ember a természetben
6. Film és irodalom 9 óra	Szépirodalmi művek filmes adaptációja	Két választott regény és annak filmes feldolgozása	Filmek megtekintése előkészítéssel, a látottak elemzésével) Képi illusztrációk keresése választott témákhoz	Kommunikáció Mindennapi életünk Tér és idő	Anyanyelvi kommunikáció Kezdeményezőképesség és vállalkozói kompetencia Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség	Magyar nyelv és irodalom Művészetek Ember és társadalom
7. Rendszerező ismétlés 4 óra				Kommunikáció Szabályok	Anyanyelvi kommunikáció Hatékony és önálló tanulás	

Ellenőrzés, értékelés, minősítés

Folyamatosan:

- a diákok szóbeli és írásbeli teljesítményének értékelése és minősítése szóban és érdemjeggyel,
- feladatlapok,
- témazáró felmérések.

Módjai:

- közvetlen tanári megfigyelés szóbeli értékeléssel,
- szóbeli ellenőrzés alkalmanként,
- egymás értékelése, tanulók hozzásegítése a helyes önértékeléshez
- az egy év alatt legalább egyszer írandó szabadon választott házi dolgozat értékelése,
- szóbeli és írásbeli gyakorlatok, stílusgyakorlatok, memoriterek
- ellenőrző és szövegértő feladatlap írása.

Bemeneti mérés

Év elején készség-képesség mérés a következő területeken:

1. szövegértés, szövegalkotás,
2. leíró nyelvtani ismeretek,
3. helyesírás.

A mérés módja: feladatlapok kitöltése.**A mérés célja:** annak megállapítása, hogy mely területeken, milyen irányban szükséges a fejlesztés.

A mérési eredmények alapján egyéni és csoportra tervezett fejlesztési terveket kell készíteni.

A tanulók meglévő tudásának megismerése nélkülözhetetlen a tanulási folyamat tervezéséhez. Nemcsak a korábban tanult ismeretek meglévő szintje, hanem a tapasztalati tudás, a témával kapcsolatos személyes elképzelések és viszonyulások, magatartásmódok is felszínre kerülhetnek.

A program alapelve a tanulók és képességeik megismerése különböző vizsgálati módszerek segítségével, aminek alapján képességszint szerinti csoportba sorolják a tanulókat és megkezdődik a fejlesztés, hogy a pedagógusok minden gyermekből kihozzák képességük maximumát, és az alulteljesítő tehetséges tanulók se vesszenek el. A mérés értékelése alapján a tehetségesek esetében tehetségfejlesztés, a többi tanulónál pedig képességfejlesztés történik.

A felzárkóztatás, a **fejlesztés** sikeressége minden tanuló esetében a különleges bánásmód és **differenciált fejlesztés** függvénye, ezért komplex egyéni fejlesztési program kidolgozása szükséges.

Követelmények:

- az általános iskolában tanultak ismerete,
- a feldolgozott irodalmi művekről tanultak összefoglalása feleletben, írásbeli beszámolóban vélemény megfogalmazásával,
- jó tempójú, és a szöveg értő befogadását biztosító olvasás,
- megfelelő íráskészség, jól olvasható, rendezett írás,
- eligazodás az iskolai könyvtárban: a tanulók képesek legyenek az önálló ismeretszerzésre.

Javasolt tankönyvek, taneszközök, tanári kézikönyvek:

Lerchné dr. Egrý Zsuzsa: Nyelvtan–Helyesírás–Fogalmazás

Összefoglaló feladatgyűjtemény, Mozaik Oktatási Stúdió, Szeged

Hernádi Sándor: Észtekergető, Tankönyvkiadó, 1993.

Szabó Kálmán: Játékos nyelvtan, játékos helyesírás, Tankönyvkiadó 1978.

Grétsy László: Anyanyelvünk játékai, 1998.

Szűts László: Szójátéktár, Ciceró Kiadó 1998

Hajas Zsuzsa: Kommunikációs gyakorlatok, Pedellus

Az általános iskolában használt tankönyvek

Bánréty Zoltán: Kommunikálj!

Kommunikációs tréningek középiskolások számára, Korona Nova Kiadó, Budapest

Noll Katalin: Helyesírás mindenkinek, Mozaik Oktatási Stúdió, Szeged

Antalné Szabó Ágnes: Hogyan írjam?

Helyesírási gyakorlólapok középiskolásoknak, Nemzeti Tankönyvkiadó Részvénytársaság

Cs. Nagy Lajos: Interaktív magyar nyelvtan, Kossuth kiadó

Magyar helyesírási szabályzat 11. kiadás

Magassy László: Fogalmazástan 10-16 éveseknek, Nemzeti Tankönyvkiadó Részvénytársaság

A feldolgozandó művek (versek) sokszorosítva

A. Jászó Anna: 33 téma a szövegértő olvasás fejlesztéséhez

Magyar nyelvészeti szöveggyűjtemény: egységes jegyzet / szerk. Hangay Zoltán; Tankönyvkiadó

Alapfokú helyesírási gyakorlókönyv. – Budapest: Trezor

Magyar nyelvi szöveggyűjtemény/szerk. Hangay Zoltán; összeáll. Cs. Nagy Lajos [et al.]. – Budapest:

ELTE

Interaktív magyar nyelvtan: a magyar nyelv és helyesírás szabályai: 2500 gyakorlat [CD-ROM]. – Budapest: Kossuth

Helyesírás-tanítás CD-ROM segítségével. – In: Nyelvi és kommunikációs kultúra az iskolában, szerk.

V. Raisz Rózsa és H. Varga Gyula. – Budapest: Magyar Nyelvtudományi Társaság

A számítógép alkalmazása a magyartanításban, Csicsay Károly. – Dunaszerdahely: Lilium Aurum

O. Nagy Gábor: Mi fán terem? magyar szólások és közmondások

Matematika

A tantárgy sajátosságai:

A Nemzeti Alaptantervben meghatározott kulcskompetenciáknak megfelelően a matematika műveltségi terület fejlesztésének kiemelt területe a biztos számolási tudás alakítása. Ugyancsak nagy gondot fordítunk a kommunikáció fejlesztésére: mások szóban és írásban közölt gondolatainak meghallgatása, megértése; saját gondolatok közlése; a jelenségek értelmezéséhez illeszkedő érvek keresése; az érveken alapuló vitakészség fejlesztése.

Tanulóinkat hozzá kell segítenünk ahhoz, hogy ismereteiket a kellő szinten tudják alkalmazni, kreativitásuk fejlődjön. A matematika értékeinek és eredményeinek megismertetésével azt kívánjuk elérni, hogy a tanulók hatékonyan tudják használni megszerzett kompetenciáikat az élet különböző területein.

A **fejlesztésnek** nem mennyiségi, hanem a **tanulók tempójához igazodó minőségi fejlesztésnek** kell lennie (a bemenő mérésnek megfelelően). Természetesen nem lehet valamennyi fejlesztési cél mindig egyaránt hangsúlyos. A tanár egy-egy tevékenység során a helyzetnek megfelelően választja meg azokat, amelyeket kiemelten kíván követni.

Általános fejlesztési követelmények:

Fejlesztendő kompetenciák:

- Matematikai kompetencia
- Szociális és állampolgári kompetencia
- Kezdeményezőképesség és vállalkozói kompetencia
- Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség
- Digitális kompetencia
- A hatékony, önálló tanulás
- Természettudományos kompetencia

1. Tájékozódás

1.1. Tájékozódás a térben

Tájékozódás a másik ember nézőpontja szerint

A dimenzió megértése – a térbeliség ábrázolása két dimenzióban

Az arányérzék fejlesztése

1.2. Tájékozódás az időben

Lineáris időfogalom kezelése – időpont, időtartam

Időzónák – tér és idő

1.3. Tájékozódás a világ mennyiségi viszonyaiban

Mennyiségi jellemzők kifejezése – számok értelmezése

A távolság és a számok abszolút értékének kapcsolata

Mennyiségi következtetések

2. Megismerés

2.1. Tapasztalatszerzés:

- modellezés; fogalmak, összefüggések megjelenítése (szintetizálás). Halmazok eszköz jellegű használata,
- oszthatósági szabályok felismerése; számok, sík- és térbeli alakzatok csoportosítása,
- kísérletek (pl. valószínűségi kísérletek) végzése, a történet többszöri megfigyelése,
- transzformációk elvégzése,
- változást leíró műveletértelmezések tapasztalati alapozása, a változást kifejező műveletek használata,
- együttlévő mennyiségek összetartozó adatpárjainak, adathármasainak jegyzése: tapasztalati függvények, sorozatok alkotása, értelmezése stb.; matematikai modell keresése változások leírására,
- szavakban (pl. szöveges feladatokban) megfogalmazott helyzet, történet megfigyelése; értelmezése: lényeges és lényegtelen információk szétválasztása,
- matematizálás: matematikai modellek választása, keresése, készítése, értelmezése adott szituációkhoz,
- statisztikai diagramok értelmezése,
- esetfelsorolások, diszkusszió a szempontok, feltételek, paraméterek önálló megválasztásával és változtatásával (pl. kombinatorika, egyenletek, szerkesztések).

2.2. Képzelet (követő, alkotó):

- számok, műveletek, egyéb matematikai szimbólumok (pl. képek, képpárok, szakaszos ábrák, diagramok, grafikonok, táblázatok, műveletek, nyitott mondatok) alapján az általuk leírt valóságos helyzetek, történések, összefüggések elképzelése; a szabványos mértékegységekhez tartozó mennyiségek és többszöröseik, törtrészeik képzeletben való felidézése,
- feltételeknek megfelelő alkotások elképzelése a megalkotások előtt; vázlatos ábrák alkotása; a tényleges alkotás összevetése az elképzelttel. Szerkesztések különféle szerkesztési eszközökkel és eljárásokkal,
- probléma megoldásának elképzelése, becslés, sejtés megfogalmazása; megoldás után a képzelet és tényleges megoldás összevetése.

2.3. Emlékezés

- szóbeli és írásbeli információkra és kérdésekre való emlékezés (információk felidézése; definíciókra való emlékezés),
- elmondott, elolvasott történetre, problémákra való emlékezés; szöveges feladat lényegileg pontos felidézése; emlékezést segítő ábrák, vázlatok, rajzok készítése, visszaolvasása,
- adatokra és összefüggéseikre való együttes emlékezés,
- ismeretek tudatos memorizálása, felidézése; a megtanulást segítő eszközök megismerése,
- érvelésre, cáfolásra, következtetésre való emlékezés; gondolatmenetre való emlékezés, új helyzetekben való alkalmazása.

2.4. Gondolkodás

- sorba rendezés, sorozatok létrehozása,
- megítélés, döntés: célszerűség szerint, jelentéstartalom szerint,
- megértés: kérdés tartalmának megértése adott tárgyi szituációban és megfogalmazott problémában (szituáció, változás, szöveges feladat, egyéb probléma értelmezése, az időbeliség megértése),
- matematikai modellek (pl. számok, műveletek, nyitott mondatok, sorozatok, függvények, táblázatok, rajzos modellek, diagramok, gráfok, grafikonok) megértése; átkódolás más modellbe,
- adott modellhez példa, probléma megfogalmazása,
- következtetések önálló végrehajtása,
- absztrahálás, konkretizálás (fogalmak megalkotása, besorolás adott fogalom alá),
- egyedi tapasztalatok, modellek; általános tapasztalatok, univerzális modellek értelmezése,
- generalizáló absztrakció (fogalmi általánosítás),
- a valószínűségi gondolkodás fejlesztése; a statisztikai gondolkodás fejlesztése
- a szó mint egy-egy komplexumhoz, előfogalomhoz, fogalomhoz tartozó példák osztályának jelölője. Köznyelvi kifejezések és szakkifejezések,
- mondatok szerkezetének panelként való használata, felfogása, saját gondolatok közlése egyszerű állítások formájában; ilyen közlések értése,
- értő-elemző olvasás fejlesztése; írásban kapott utasítás végrehajtása, helyzetleírás rekonstruálása,
- algoritmus követése, értelmezése, készítése.

2.5. Ismeretek rendszerezése

- fogalmak egymáshoz való viszonya: alá- és fölérendeltségi viszony; mellérendeltség,
- rendszerezést segítő eszközök és algoritmusok megismerése: fadiagram, táblázat, számítógépes programok.

2.6. Ismerethordozók használata

- könyvek (matematikai zsebkönyvek, szakkönyvek, ismeretterjesztő könyvek, lexikonok, feladatgyűjtemények, táblázatok, képletgyűjtemények), számológépek, számítógépek használata,
- tanári segítség, társak segítsége; (az ismeretszerzés szervezése, jó munkakörök biztosítása, érdekes problémák, projektek szerepeltetése, kérdések felvetése, szakkörök, táborok, versenyek stb.),
- oktatási-tanulási technológiákkal való megismerkedés, azok értelmes, interaktív használata (pl. internet, CD),
- nyitottság és önbizalom az újjal való ismerkedéshez.

3. Ismeretek alkalmazása

- ismeretek alkalmazása problémamegoldásban,
- ismeretek alkalmazása a gyakorlati életben és más tantárgyak keretében

4. Problémakezelés és -megoldás

- probléma felismerése (problémahelyzet átélése); problémaérzékenység,
- a probléma megoldására való készség, a probléma vállalása; sikertelen megoldási kísérlet után újjal való próbálkozás; a sikertelenség okának feltárása (pl. egy feltétel kihagyása),
- megoldás a matematikai modellen belül,
- ellenőrzés; az eredményért való felelősségvállalás,
- többféle megoldási mód keresése, az alternatív megoldások összevetése,
- válasz megfogalmazása.

5. Alkotás és kreativitás: alkotás öntevékenyen, saját tervek szerint; alkotások adott feltételeknek megfelelően; átstrukturálás

- rendszeralkotás: elemek elrendezése különféle szempontok szerint; rendszerezést segítő eszközök (fadiagram, útdiagram, táblázatok) használata, készítése. Megalkotott rendszer átalakítása,
- a kombinatorikus gondolkodás fejlesztése,
- a számrendszeres gondolkodás tudatosítása az írásbeli műveletek, számrendszerfüggő számtulajdonságok megértéséhez,
- táblázatok készítése; megfigyelésben, mérésben, számolásban, kísérletben gyűjtött adatpárok, adathármasok rendezése (pl. táblázatba), kapcsolatok vizsgálata,
- modell alkotása helyzet megértéséhez,
- átkódolás különböző modellek között,
- sejtések megfogalmazása; divergens gondolkodás (megértett probléma „eredményének” elképzelése, előrevetítése; a sejtés megfogalmazása, lejegyzése, megoldás utáni ellenőrzése; becslés; újabb lehetőségek, kérdések, újabb problémák felvetése, feltételek változtatása),
- gondolatmenet kiépítése (pl. „megoldási terv” szöveges feladathoz); manuálisan elvégzett tevékenység gondolati lépésként való értelmezése, tudatosítása; megértett probléma részletproblémákra bontása modell nélkül vagy modell segítségével; a részletproblémák sorrendbe állítása, pl. megoldhatóságuk időrendje szerint; az így képzett terv tudatosítása elmondással, írásban, jelsorozattal (folyamattervezés); a tervkészítés módjának megalkotása; stratégia alkotása,
- kidolgozás megalkotása (az eltervezett megoldás lépéseinek végrehajtása; a részeredmények értelmezése, a végeredmény vonatkoztatása az eredeti problémára, válaszadás diszkusszió nélkül, illetve diszkusszióval).

6. Akarati, érzelmi, önfejlesztő képességek és együttéléssel kapcsolatos értékek

6.1. Kommunikáció

- a matematika tanuláshoz szükséges nyelvi-logikai szerkezetek fokozatos megismerése; a köznyelv és a matematikai nyelv különbözőségeinek, értékeinek és korlátainak megértése és elfogadása,
- mások gondolatainak megértésére törekvés (példák és ellenpéldák keresése, kérése; kérdések megfogalmazása; magyarázat kérése; átfogalmazásra, egyszerű következtetésre tett próbálkozások); mások gondolataival való vitába szállás és a kulturált vitakozás értékelése,
- saját gondolatok kifejezése, rögzítése (szóbeli elmesélés; matematikai szöveg írása, értelmezése, jegyzet készítése, visszaolvasás; jegyzetfüzet vezetése);
- saját gondolatok megértetésére való törekvés (szóbeli érvelés: szemléletes indoklás; egyszerű bizonyítás; írásbeli érvelés: bizonyítás írásban, jelek használatával; sejtések megfogalmazása, sejtések megerősítése, elvetni tudása; bizonyítás alapgondolatának kiemelése).

6.2. Együttműködés

- egyéni adottságok, képességek és igények figyelembevétele a közös eredmény érdekében és tiszteletben tartása az egyén fejlődése szolgálatában; tolerancia, egymás segítése; a munkamegosztásban betöltött szerepek értékeinek ismerete és elfogadása,
- vitakészség, kifejezőképesség fejlesztése,
- projektben való együttműködés.

6.3. Motiváltság

- a saját képességek és műveltség fejlesztésének igénye,
- a világ megismerésének igénye.

6.4. Önismeret, önértékelés, reflektálás, önszabályozás

- önismeret,
- saját értékek (pl. pontosság, tervszerűség, monotonia-tűrés, kitartás a munkában, kudarc-tűrés, megnyilatkozni tudás, önfegyelem, egyéni felelősség, kíváncsiság), saját korlátok ismerete, tudatosítása; technikák megismerése ezek kompenzálására,
- saját részképességek, gondolkodási tevékenységek felismerése, tudatosítása,
- reflektálás,
- önértékelés,
- önellenőrzés,
- az érzelmi reakciók és kontrollálásuk,
- önmotiválás,
- önszabályozás.

7. A matematika épülésének elvei

A matematikai témakörök összekapcsolódásának értése intuitív módon.

A matematika tantárgy kiemelt fejlesztési követelményei

Az elsajátított matematikai fogalmak, ismeretek alkalmazása

A matematikai szemlélet fejlesztése

Az időszak első részében a számtan-algebra témakörben a gyakorlati tevékenységekkel kell alakítani a számfogalmat, majd az egyre bővülő számkörben kell dolgozni.

Az alpműveletek körében törekedni kell a számolási készség továbbfejlesztésére. A matematika elemi fogalmait, összefüggéseit más tantárgyakban és a mindennapi életben is alkalmazni kell.

A változó mennyiségek közötti kapcsolatok vizsgálatával fejleszteni kell a függvény-szemléletet, meg kell ismerkedni a gyakorlatban előforduló egyszerű függvényekkel, grafikonokkal.

Geometriában eszközök felhasználásával fejleszteni kell a síkban való tájékozódást és a térszemléletet.

Tevékenységgel kell eljuttatni a tanulókat az egyszerű geometriai transzformációk megismeréséhez, használatához. Ennek segítségével alakítható ki a későbbiekben a dinamikus geometriai szemlélet.

A matematika tanításában a matematikai logika bizonyos elemeit ("és", "vagy", "nem", "minden", "van olyan") tudatosan kell használni. Az időszak vége felé egyszerű sejtések igazolásakor, ill. cáfolásakor a "ha ... akkor" típusú következtetések is belépnek tanítás során.

Gyakorlatosság a matematikai problémák megoldásában, jártasság a logikus gondolkodásban

Nagy súlyt kell fektetni a szövegértő képesség fejlesztésére, szöveg alapján nyitott mondatok felírására, s ezek (módszeres) próbálkozással, következtetéssel majd algebrai úton történő megoldására. A későbbiekben matematikai szövegek értelmezésével, elemzésével kell segíteni a diszkussziós képesség fejlesztését, a többféle megoldás keresését. Kellő figyelmet kell fordítani a mindennapi gyakorlatban fontos mérések és szerkesztések elvégzésére. Így kell elérni, hogy a szemléletesen kialakított kerület, terület, felszín, térfogat fogalmakat, számítási módjukat a tanulók alkalmazzák a gyakorlatban.

Különböző feladatok segítségével kell megértetni, hogy vannak biztos és lehetetlen események, ill. olyanok, amelyeknek bekövetkezése lehetséges. Fokozatosan ki kell alakítani a valószínűség szemléletes fogalmát.

Az információs és kommunikációs kultúra fejlesztése

Az elsajátított megismerési módszerek és gondolkodási műveletek alkalmazása

A matematikai ismeretszerzésben hosszú ideig nagy szerepet játszik az induktív módszer, de ezen tanítási időszakban is mutatni kell már néhány lépéses bizonyítást, deduktív következtetést is.

Fontos, hogy ne csak a matematikából, hanem a mindennapi életből is szerepeljenek olyan állítások, melyeknek igaz vagy hamis voltát a tanulókkal együtt kell elemezni. Ily módon jutnak el a sejtések és szabályszerűségek megfogalmazásához.

A különböző feladatokban a tanulók által végeztetett csoportosítás, osztályozás, sorba-rendezés, a bizonyos feltételeknek eleget tevő elemek kiválasztása fejleszti a matematika különböző területein és más témakörökben is fontos halmaz-szemléletet.

A különböző feladatokhoz készített ábrák, egyszerű gráfok segítségével kell megértetni a tanulókkal a modellek alkalmazásának szerepét.

Kezdetről fogva adatok gyűjtésével, lejegyzésével, grafikonok készítésével, néhány lépéses elemi algoritmusok alkalmazásával kell fejleszteni az adatsokaságok elemzésének, jellemzésének, ábrázolásának képességét, a statisztika legalapvetőbb elemeinek megismerését. Mindezzel elérhető, hogy a tanulók képesek legyenek néhány lépéses algoritmusokat önállóan is készíteni.

Helyes tanulási szokások fejlesztése

A tanulókat hozzá kell szoktatni, hogy számítások, mérések előtt becsléseket végezzenek, s a feladatmegoldások helyességét ellenőrizzék. Az előbb felsoroltak s a gyakorlati számításoknál elkerülhetetlen kerekítés alkalmazásával is el kell érni, hogy a tanulók reális eredményeket fogadjanak el.

Hozzá kell szoktatni a tanulókat, hogy a feladatok megoldása előtt megoldási tervet, egyes esetekben vázlatrajzot készítsenek. El kell érni, hogy a megoldást le is tudják írni. A leírás szabatosságára, a lényeg kiemelésére kell tanítani a tanulókat.

A matematikaórákon, a feladatmegoldásokban az életkornak megfelelően elvárható pontossággal kell használni az anyanyelvet, ill. a szaknyelvet, s fokozatosan bővíteni kell a jelölésrendszert.

A fogalmak tartalmi megismerése, megértése megelőzi azok definiálását. Különböző eljárások, s egyes tételek eszközként való felhasználását feladatmegoldásban fontos fejlesztési területnek kell tekinteni.

Az érvelés, a cáfolás, a vitakészség, a helyes kommunikáció állandó fejlesztése folyamatos feladat.

A tankönyvek, feladatgyűjtemények, statisztikai zsebkönyv, majd lexikonok, kisenciklopédiák használatára meg kell tanítani a diákokat. Lehetőség szerint multimédiás eszközökkel is meg kell ismertetni a tanulókat. Ezek interaktív módon való használata aktivizálja a tanulókat, segíti a tanulásukat, fejleszti a matematikai szemléletüket. Pozitív motivációval felkelthető az érdeklődésük a matematikai érdekességek, a matematika története iránt. Felhívható a figyelmük néhány magyar, ill. más nemzetiségű neves matematikus életére és munkásságára például a tanított anyaghoz kapcsolódóan.

Kiemelt fejlesztési feladatok

- Énkép, önismeret
- Gazdasági nevelés
- Európai azonosságtudat, egyetemes kultúra
- Demokráciára nevelés
- Környezettudatosságra nevelés
- A tanulás tanítása
- Testi és lelki egészség
- Felkészülés a felnőtté válásra

Belépő tevékenységformák**Szövegértés, szövegalkotás**

- Az életkornak megfelelő szintű értő olvasás
- *A nyelv logikai elemeinek helyes használata.*
- Szövegelemzés, értelmezés lefordítása a matematika nyelvére.

Tanulási képesség

- Az ismeretek bővítése önálló kutatómunkával
- Többféle forrásból gyűjtött anyag válogatása, feldolgozása, írásbeli, szóbeli beszámoló készítése

A matematika rendszerének ismerete

- A tanult algebrai, geometriai ismeretek magasabb szintre emelése, alkalmazása különféle írásbeli feladatokban
- Az önellenőrzés további finomítása: feladatmegoldásaik önálló javítása, a függvénytáblázat önálló használata
- Pályatükrök a matematikával összefüggésben

Évi óraszám: 185 óra

Heti óraszám: 5 óra (a lehetőségekhez mérten csoportbontásban)

A leírt sorrend nem jelent tanítási sorrendet, az egyes témák tanítási sorrendjének megállapítása a szaktanárok feladata.

Gondolkodási módszerek (9 óra, utána folyamatos, beépül a tananyagba)

Témakör – Téma	Tartalom	Fejlesztési feladatok, tevékenységek	Követelmények	Tudás- és képességtérület	Fejlesztendő kulcskompetencia	Kapcsolódó műveltségi terület
Gondolkodási módszerek (9 óra)	Gondolatok helyes szóbeli és írásbeli kifejezése.	Az igényes szóbeli és írásbeli közlés fejlesztése.	Szabatos, pontos írásbeli és szóbeli fogalmazás.	Mindennapi kommunikáció Képzlet: alkotó és követő	Anyanyelvi kommunikáció Digitális kompetencia	Magyar nyelv és irodalom Informatika
	Az „és”, „vagy”, „ha”, „...akkor”, „nem”, „van olyan”, „minden” kifejezések jelentése.	A nyelv logikai elemeinek helyes használata.	Gondolatok (állítások, feltételezések, választások stb.) világos, érthető szóbeli és írásbeli közlése.	Szabályok Gondolkodás és tanulásfejlesztés Lényegkiemelés Kritikai gondolkodásmód		
	A matematikai bizonyítás előkészítése: sejtések, kísérletezés, módszeres próbálkozás, cáfolás.	A bizonyítási igény. Ellenpéldák szerepe a cáfolásban.		Kommunikáció Mindennapi életünk Problémakezelés és megoldás Analízis-szintézis		
Matematikai bizonyítások	Híres magyar matematikusok.	Könyvtár és egyéb informatikai eszközök használata.		Gondolkodás-és tanulásfejlesztés Ismerethordozók használata		
	Szöveges feladatok értelmezése, megoldási terv készítése, a feladat megoldása és szöveg alapján történő ellenőrzése.	Szövegelemzés, értelmezés, lefordítás a matematika nyelvére. Az ellenőrzés, önellenőrzés igényének fejlesztése.	Szövegértelmezés egyszerű esetekben.	Alkotás és kreativitás		

<i>Halmazelmélet</i> <i>A halmazelmélet elemei</i>	Elemek halmazokba rendezése, halmazok elemeinek felsorolása konkrét példák kapcsán. A tanult halmazműveletek alkalmazása konkrét feladatokban.	Rendszerszemlélet fejlesztése. <i>A tanult ismeretek közötti összefüggések felismerése, azok értő alkalmazása.</i>	A tanult halmazműveletek felismerése két egyszerű, konkrét halmaz esetén.	Gondolkodás és tanuláfejlesztés	
	<i>Kombinatorika</i>	Kombinatorikus gondolkodás fejlesztése.	Sorba rendezés, kiválasztás legfeljebb 4-5 elem esetén, az összes eset felsorolása.	Gondolkodás és tapasztalatszerzés	

Számтан, algebra (83 óra)

Témakör – Téma	Tartalom	Fejlesztési feladatok, tevékenységek	Követelmények	Tudás- és képességterület	Fejlesztendő kulcskompetencia	Kapcsolódó műveltségi terület
Számтан, algebra	Racionális szám fogalma (véges, végtelen tizedestörtök), példák nem racionális számra. A négyzetgyök fogalma.			Szabályok Gondolkodás és tanuláfejlesztés	Szociális és állampolgári kompetencia Digitális kompetencia	
<i>Számelmélet, halmazok (17 óra)</i>	A természetes, egész és racionális számok halmazának kapcsolata. Műveletek racionális számkörben. Eredmények becslése.	A rendszerező képesség fejlesztése. Számítások egyszerűsítése például azonosságok felismerésével. Zsebszámológépek alkalmazása.	Alapműveletek helyes sorrendű elvégzése egyszerű esetekben a racionális számkörben.	Tájékozódás a világ mennyiségi viszonylataiban Kommunikáció Mindennapi életünk ismerethordozók használata		

<i>Algebrai kifejezések (20 óra)</i>	Algebrai egész kifejezések, egyszerű képletek átalakításai. Szorzattá alakítás kiemeléssel egyszerű esetekben. Algebrai egész kifejezések szorzása egyszerű esetekben.	<i>A helyettesítési érték célszerű kiszámítása.</i>	Egyszerű algebrai egész kifejezések helyettesítési értékének kiszámítása.	Gondolkodás-és tanulásfejlesztés		
<i>Arány, százalékszámítás (15 óra)</i>	Arány, aránypár, arányos osztás gyakorlati esetekben. Százalékszámítási és egyszerű kamatszámítási feladatok.	Következtetési képesség fejlesztése összetettebb feladatokban.	Egyenes és fordított arányosság felismerése és alkalmazása egyszerű konkrét feladatokban. Egyszerű százalékszámítási feladatok.	Modellalkotás Rendszeralkotás Problémakezelés és megoldás	Természettudományos kompetencia	Ember a természetben Informatika
<i>Egyenletek, egyenlőtlenségek (16 óra)</i>	Elsőfokú, illetve elsőfokúra visszavezethető egyszerű egyenletek, elsőfokú egyenlőtlenségek megoldása. Alaphalmaz, megoldáshalmaz.	Ellenőrzés igényének fejlesztése.	Elsőfokú egyenletek megoldása.	Gondolkodás és tanulásfejlesztés	Természettudományos kompetencia	Ember a természetben
<i>Egyenletek – Szöveges feladatok (15 óra)</i>	Szöveges feladatok megoldása.	<i>Szövegeértelmezés, lefordítás a matematika nyelvére.</i>	Egyszerű szöveges feladatok megoldása következtetéssel, egyenlettel.	Gondolkodás és tapasztalatszerzés Kommunikáció	Anyanyelvi kommunikáció Természettudományos kompetencia Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia	Ember a természetben Földünk – környezetünk Magyar nyelv és irodalom

Összefüggések, függvények, sorozatok (20 óra)

Témakör – Téma	Tartalom	Fejlesztési feladatok, tevékenységek	Követelmények	Tudás- és képességterület	Fejlesztendő kulcskompetencia	Kapcsolódó műveltségi terület
Függvények (15 óra)	Függvények és ábrázolásuk a derékszögű koordináta-rendszerben. $x \mapsto x^2$; $x \mapsto x $ Konkrét, egyszerű feltételnek eleget tevő pontok a koordináta-rendszerben.	A függvényismerlet fejlesztése. Táblázatok, grafikonok készítése konkrét függvények esetén.	$x \mapsto a \cdot x + b$ függvény és ábrázolása konkrét racionális együtthatók esetén.	Gondolkodás Ismeretek rendszerezése Kommunikáció Mindennapi életünk	Anyanyelvi kommunikáció Természettudományos kompetencia Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia Szociális és állampolgári kompetencia	Ember a természetben Földünk-környezetünk
Sorozatok, grafikus megoldási módszerek	Egy ismeretlenes egyenletek grafikus megoldása. Sorozatok és vizsgálatuk.	Grafikus megoldási módszerek alkalmazása (lehetőség szerint számítógépen is).		Ismerethordozók használata Szabályok		

Geometria (65 óra)

Témakör – Téma	Tartalom	Fejlesztési feladatok, tevékenységek	Követelmények	Tudás- és képességterület	Fejlesztendő kulcskompetencia	Kapcsolódó műveltségi terület
Mértékegységek (5 óra)	Mértékegységek átváltása konkrét gyakorlati példák kapcsán a kibővült számkörben.	Fejlesztés a gyakorlati mérések és a mértékegységváltások helyes elvégzésében.	Szög (fok), hosszúság, terület, térfogat, tömeg, űrtartalom, idő mérése a szabványos mértékegységeinek ismeretével.	Mindennapi kommunikáció	Anyanyelvi kommunikáció Természettudományos kompetencia	Ember a természetben Földünk-környezetünk
Sokszögek és a kör Kerület és területszámítás (10 óra)	Háromszögek magasságvonala, területe. Paralelogramma, trapéz, deltoid tulajdonságai, kerülete, területe. Kör kerülete, területe.	Állítások megfogalmazása, és igaz vagy hamis voltának eldöntése. Megoldási terv készítése kerület-, területszámítási feladatoknál.	Háromszögek területének kiszámítása.	Szabályok Gondolkodás és tanulásfejlesztés	Anyanyelvi kommunikáció Természettudományos kompetencia Kezdeményezőképeség és vállalkozói	Ember a természetben Magyar nyelv és irodalom

Tételek Tételek kölcsönös helyzete Egybevágósági transzformációk Alapszerkesztések Háromszögek (15 óra)	Szögpárok (egyállású szögek, váltószögek, kiegészítő szögek).	Transzformációs szemlélet fejlesztése.		Kommunikáció Problémakezelés és megoldás	Ember a természetben Földünk – környezetünk
	A tengelyes tükrözés. Tengelyesen szimmetrikus alakzatok.	Ismeret alakatok tengelyes tükrözésének megszerkesztése.	Pont tengelyes tükrözésének megszerkesztése.	Gondolkodás-és tanuláfejlesztés Ismerethordozók használat	
	Középpontos tükrözés. Középpontosan szimmetrikus alakzatok a síkon.		Adott pont középpontos tükrözésének megszerkesztése. Szögfelező szerkesztése.	Alkotás és kreativitás Képzlet: alkotó és követő	
	Szabályos sokszögek. Nevezetes szögek szerkesztése. Háromszög szerkesztése alapesetekben. A háromszög egybevágósági esetei.	Szerkesztési eljárások gyakorlása.	Háromszöggel kapcsolatos leggyeserűbb szerkesztések.	Gondolkodás és tanuláfejlesztés	
Térgeometria Testek felszíne, térfogata (10 óra)	A tanult testek áttekintése, ismerkedés a forgáskúppal, gúlával, gömbbel.	A halmazszemlélet és a térsemlélet fejlesztése. Zsebszámológép használat.	Háromszög és négyzög alapú egyenes hasábok felszíne és térfogata.	Gondolkodás és tapasztalat-szerzés	Földünk – környezetünk
Hasonlósági transzformációk (10 óra)	Eltolás a síkon. Vektor, mint irányított szakasz. Két vektor összege, különbsége. Középpontos nagyítás és kicsinyítés konkrét arányokkal. Szerkesztési feladatok.	A tanultak alkalmazása más tárgyakkal és a mindennapi élet problémáinak megoldása során. A transzformációs szemlélet fejlesztése.	Adott pont eltolása adott vektorral.	Mindennapi életünk	Ember a természetben
Geometriai számítások (15 óra)	Pitagorasz tétele.	A bizonyítási igény fejlesztése.	Kicsinyítés és nagyítás felismerése hétköznapi szituációkban.	Modellalkotás Rendszeralkotás	Ember a természetben Földünk – környezetünk
	Egyszerű számítási feladatok a geometria különböző területeiről.	Számolási készség fejlesztése.	Pitagorasz-tétel ismerete (bizonyítás nélkül).	Gondolkodás Szabályok	

Valószínűség, statisztika (8 óra)

Témakör – Téma	Tartalom	Fejlesztési feladatok, tevékenységek	Követelmények	Tudás- és képességterület	Fejlesztendő kulcskompetencia	Kapcsolódó műveltségi terület
<i>Valószínűség Statisztika (8 óra)</i>	Valószínűség előzetes becslése, szemléletes fogalma.	Valószínűségi és statisztikai szemlélet fejlesztése.	Relatív gyakoriság.	Gondolkodás Ismeretek rendszerezése Kommunikáció Mindennapi életünk	Természettudományos kompetencia Kezdeményezőképesseg és vállalkozói kompetencia	Ember a természetben Földünk-környezetünk
	Adathalmazok elemzése (módusz, medián) és értelmezése, ábrázolásuk. Grafikonok készítése, elemzése.	Adatsokaságban való eligazodás képességének fejlesztése.	Leggyakoribb és középű adat meghatározása kisszámú konkrét adathalmazban. Grafikonok készítése, olvasása egyszerű esetekben.	Ismerethordozók használat Szabályok Modellalkotás Rendszeralkotás	Digitális kompetencia	

Ellenőrzés, értékelés, minősítés:**Célja:**

- következtetés az eredményekből a tanítás és tanulás hatékonyságára,
- annak számbavétele, hogy mely követelmények teljesítésében értek el a tanulók kiemelkedő, illetve mely területeken gyenge teljesítményt,
- a tanulók teljesítményének viszonyítása korábbi teljesítményeikhez.

Bemeneti mérés

Év elején készség- képesség mérést végzünk a következő területeken:

1. műveleti sebesség
2. matematikai logika
3. gondolkodási műveletek

A mérés módja: feladatlapok kitöltése.

A mérés célja: annak megállapítása, hogy mely területeken, milyen irányban szükséges a fejlesztés.

A mérési eredmények alapján egyéni és csoportra tervezett fejlesztési tervek kell készíteni.

A tanulók meglévő tudásának megismerése nélkülözhetetlen a tanulási folyamat tervezéséhez. Nemcsak a korábban tanult ismeretek meglévő szintje, hanem a tapasztalati tudás, a témával kapcsolatos személyes elképzelések és viszonyulások, magatartásmódok is felszínre kerülhetnek.

A program alapelve a tanulók és képességeik megismerése különböző vizsgálati módszerek segítségével, aminek alapján képességszint szerinti csoportba sorolják a tanulókat és megkezdődik a fejlesztés, hogy a pedagógusok minden gyermekből kihozzák képességük maximumát, és az alulteljesítő tehetséges tanulók se vesszenek el. A mérés értékelése alapján a tehetségesek esetében tehetségfejlesztés, a többi tanulónál pedig képességfejlesztés történik.

A felzárkóztatás, a **fejlesztés** sikeressége minden tanuló esetében a különleges bánásmód, és **differenciált fejlesztés** függvénye, ezért komplex egyéni fejlesztési program kidolgozása szükséges.

Folyamatosan:

- a diákok szóbeli és írásbeli teljesítményének értékelése és minősítése szóban és érdemjeggyel,
- feladatlapok,
- témazáró felmérések.

Módjai:

- közvetlen tanári megfigyelés szóbeli értékeléssel,
- szóbeli és írásbeli gyakorlatok, feladatok értékelése osztályzása,
- szóbeli beszámolók, kiselőadások értékelése,
- ellenőrző feladatlap írása.

Szempontok a tanulók teljesítményének értékeléséhez

A tanterv megvalósításának eredményessége, a tanulók haladásának üteme úgynevezett **diagnosztizáló mérésekkel** vizsgálható meg. Ezek a mérések olyan adatokat nyújtanak, melyek elemzésével segítség kapható a hibák korrigálásához, a problémák jó megoldásának megtalálásához. Az osztállyal (csoporttal), az egyes tanulókkal készített **célirányos interjúk** támpontot adhatnak a tartalmak, a módszerek közösséghez, egyénhez való igazításához, a valódi differenciálás megvalósításához. A tanév során többször végezhető **attitűdmérés** képet adhat az osztály, az egyén motivációs szintjéről. A tanítás eredményessége érdekében a motivációs szint, szintek ismerete és pozitív irányú elmozdítása fontos tényező a pedagógus számára. Ezek a mérések is részei lehetnek a tantárggyal kapcsolatos minőségbiztosításnak.

A tanulók értékelését szolgáló **témazáró dolgozatok, felmérések** összeállításánál feltétlenül ügyelni kell arra, hogy a feladatok mennyisége annyi legyen, hogy megoldásuk beleférjen a tervezett időkeretbe. A felmérést olyan feladatokból kell összeállítani, amelyek között megtalálható az adott téma alapvető ismereteire közvetlenül építő feladat és begyakorolt típusfeladat, így a (még) kevésbé felkészült tanulók számára is elkerülhető a fölösleges kudarcélmény. De legyen a feladatok között olyan is, amelynek jó megoldása megfelelő nehézségű akadályok elé állítja a matematikából tehetségesebb tanulókat. Az *írásbeli* beszámolók egyik formája a tanórai felmérő dolgozat, az egy-két kérdést tartalmazó 10-20 perces „röpdolgozat”, az otthoni munkára építő házi dolgozat (pl.: egy-egy nehéz probléma otthoni megoldása, kutató munka összegzése, stb. ha mód van rá Internet használatára építve). A *szóbeli* felelet lehet egy-egy probléma megoldása, több okos hozzászólás érdemjeggyel való jutalmazása, kiselőadás tartása például matematikatörténeti érdekességekről, nyitott problémákról, beszámoló a kijelölt kutatás eredményeiről.

Javasolt tankönyvek, taneszközök, tanári kézikönyvek:

Matematika összefoglaló feladatgyűjtemény 10–14 éveseknek; Szerzők: Kosztolányi–Mike–Palánkainé–Szederkényiné–Vincze, Mozaik Oktatási Stúdió (MS-2204T)

Matematika a nyelvi előkészítő évfolyam számára; Szerző: Borbás Lászlóné

Matematika 7-8. tankönyv és feladatgyűjtemény; Szerző: Hajdú Sándor, Műszaki Könyvkiadó

Matematikatörténeti ABC – könyvben és CD-n, Szerző: Sain Márton, Typotex

i-Doctum interaktív programcsomag – Geometriai szerkesztések I–II, Kiadó: Balázs-Diák

Négyjegyű függvénytáblázat

ANGOL NYELV**A tantárgy sajátosságai**

Az előkészítő évfolyamra különböző tudásszintű fiatalok kerülnek be. Többségük számára nem ismeretlen az angol nyelv, de nagyon hiányos tudással rendelkeznek. A bementi méréskor feltárt hiányosságok ismeretében egyénre szabottan a felzárkóztatás biztosítása a feladat. Az előkészítő évfolyam célkitűzése az általános iskolában tanultak ismétlése, a hiányok pótlása, a szövegértés, az írás és beszédképesség, a hallás utáni megértés, és egyéb kompetenciák fejlesztése, és a nyelvtani ismeretek elmélyítése.

A tanterv kiemelt céljai és feladatai

- az általános iskolai ismeretanyag ismétlése, rendszerezése, a hiányok pótlása, szókincs bővítése,
- egyszerű szövegek megértése, és alkotása megadott minta alapján,
- a hétköznapi élethelyzetekhez szükséges alapszintű kommunikáció kialakítása,
- az írás és a helyesírás képességének fejlesztése magyar és angol nyelven,
- a kreativitás és szocializáltság fejlesztése, önállóság, tolerancia és empátia kialakítása,
- az angol nyelvterület kultúrájának, szokásainak, illemszabályainak megismertetése és elfogadtatása,
- az egyéni képességek kibontakoztatásának segítése,
- az önbizalom növelése; a tanuló merjen angolul beszélni, még akkor is, ha hibázik,
- a motiváltság megteremtése, a munkavégzésre való szocializálás,
- a társadalmilag hasznos magatartásformák kialakítása,
- a tanulók sikerélményhez juttatása, zene, tánc, mondókák segítségével.

Általános fejlesztési követelmények**Fejlesztendő kompetenciák:**

- Idegen nyelvi kommunikáció
- Szociális és állampolgári kompetencia
- Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia
- Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség
- Digitális kompetencia
- A hatékony, önálló tanulás
- Természettudományos kompetencia

Kiemelt fejlesztési feladatok

- Énkép, önismeret
- Környezetének bemutatása
- Európai azonosságtudat, egyetemes kultúra
- Demokráciára nevelés
- Környezettudatosságra nevelés
- A tanulás tanítása
- Testi és lelki egészség
- Felkészülés a felnőtté válásra

A tanuló legyen képes

- gondolatait egyszerű kifejezésekkel és mondat szerkezetekkel, a megfelelő nyelvi eszközök használatával megfogalmazni,
- üzenetet, üdvözlőt, meghívót, baráti levelet, jellemzést írni,
- egyszerű szöveget olvasni, és értelmezni,
- hallás után megérteni a tanár utasításait, az olvasmányok, a dalok, és a mondókák szövegeit,
- értelmezni és használni
 - az alap szerkezeteket (there is, there are, can, have got, going to)
 - a személyes névmásokat; (alanyeset, tárgyeset, és jelzői birtokos eset)
 - az alap igeidőket (Simple Present Present Continuous, Simple Past, Simple Future)
 - az egyes és többes számot
 - a megszámlálható és megszámlálhatatlan fogalmát
 - E/3 „s” ragot
 - „to be” ragozási táblázat alapján a jelen, múlt és jövő időt

Évi óraszám: 129,5

Heti óraszám: 3,5 óra/ hét

Témakör	Téma	Tartalom	Tevékenység	Tudás- és képességtérlet	Kapcsolódó műveltségi területek	Fejlesztendő kulcskompetencia
Év eleji állapot-felmérés 3 óra	Tájékozódás a tanulók nyelvi tudásszintjéről	Olvasás és hallás utáni szövegértés, nyelvi készség, íráskészség felmérése	Nyelvi teszt írása, értékelése, javítása Beszélgetés a tanulókkal	Kommunikáció Mindennapi életünk Szabályok	Élő idegen nyelv	Idegen nyelvi kommunikáció
Társas kapcsolatok 16 óra	Én és a családom	Köszönések Bemutakozás ABC, Számok 1-16-ig Színek Személyes névmások Család bemutatása	Olvasás és hallás utáni szövegértés, szókincsfejlesztés, nyelvi feladatok megoldása, szituációs gyakorlatok, egyszerű szöveg alkotása daltanulás, projekt munka: Családfa	Kommunikáció Mindennapi életünk Szabályok Tér és idő Gondolkodás és tanulásfejlesztés	Élő idegen nyelv Ember és társadalom Művészetek	Idegen nyelvi kommunikáció Szociális és állampolgári kompetencia, Kezdeményezőképesség és vállalkozói kompetencia
Szűkebb környezetünk 16 óra	Lakóhely	Orthonunk Ház részei, bútorok Mi található egy kisvárosban? Számok 1-100-ig Járművek Vásárlás	Olvasás és hallás utáni szövegértés, szókincsfejlesztés, nyelvi feladatok megoldása, szituációs gyakorlatok, egyszerű szöveg alkotása projekt munka: Az ideális otthon, Az én kisvárosom	Kommunikáció Mindennapi életünk Szabályok Tér és idő Információ kére, átadása	Élő idegen nyelv Ember és társadalom Életvitel és gyakorlati ismeretek	Idegen nyelvi kommunikáció Szociális és állampolgári kompetencia, Eszttikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség Kezdeményezőképesség és vállalkozói kompetencia
A tudás forrása 16 óra	Iskola Média	Tantárgyak Mi található egy tanteremben? Napirend Óra, idő Internet	Szövegértés, szókincsfejlesztés, nyelvi feladatok megoldása, szituációs gyakorlatok, dal-tanulás egyszerű szöveg alkotása projekt munka: Órarend, Az ideális iskola, e-mail írás	Kommunikáció Mindennapi életünk Szabályok Tér és idő Társas kapcsolatok A tanulás tanítása Környezet tudatosság	Élő idegen nyelv Ember és társadalom Életvitel és gyakorlati ismeretek	Idegen nyelvi kommunikáció Eszttikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség A hatékony, önálló tanulás Digitális kompetencia
Egészség betegség 16 óra	Egészséges életmód	Testrészek Az orvosnál Időjárás öltözködés Étkezés Sport, hobbi	Olvasás és hallás utáni szövegértés, szókincsfejlesztés, nyelvi feladatok megoldása, szituációs gyakorlatok, egyszerű szöveg alkotása daltanulás projekt munka: Kedvenc étel-em receptje, Divat bemutató	Kommunikáció Mindennapi életünk Testi-lelki egészség	Élő idegen nyelv Ember a természetben Ember és társadalom Életvitel és gyakorlati ismeretek	Idegen nyelvi kommunikáció Eszttikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség Szociális és állampolgári kompetencia Természettudományos kompetencia

Nyíló világ 16 óra	Mi újság a nagyvilágban?	Országok, nemzetiségek Utazás Szokások Ünnepek Különböző kultúrák	Olvasás és hallás utáni szövegértés, szókinccsfellesztés, nyelvi feladatok megoldása, szituációs gyakorlatok, egyszerű szöveg alkotása daltanulás projekt munka: Ütlevél, Karácsonyi ajándék, pl. „Christmas crackers”	Kommunikáció Mindennapi életünk Szabályok Tér és idő A tanulás tanítása Társas kapcsolatok Felkészülés a felnőtté válásra	Élő idegen nyelv Ember és társadalom Életvitel és gyakorlati ismeretek	Idegen nyelvi kommunikáció Eszétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség Szociális és állampolgári kompetencia
Övjük környezetünket 16 óra	Mit tehetünk a szép környezetért?	Állatok Növények Földrajzi alafogalmak Környezetvédelem Önkéntes munka	Olvasás és hallás utáni szövegértés, szókinccsfellesztés, nyelvi feladatok megoldása, szituációs gyakorlatok, egyszerű szöveg alkotása projekt munka: Környezetvédelmi plakát készítése, Növény vagy állat örökbefogadásáról, gondozásáról napló írása	Kommunikáció Mindennapi életünk Szabályok Tér és idő Környezet tudatosság Testi-lelki egészség Környezet tudatosság	Élő idegen nyelv Ember és társadalom Életvitel és gyakorlati ismeretek Földünk, környezetünk	Idegen nyelvi kommunikáció Eszétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség Szociális és állampolgári kompetencia Digitális kompetencia
Pályaorientáció 16 óra	Mi lesznek, ha nagy leszek?	Foglalkozások Külső, belső tulajdonságok Élethosszig tartó tanulás Munkavállalás	Olvasás és hallás utáni szövegértés, szókinccsfellesztés, nyelvi feladatok megoldása, szituációs gyakorlatok, egyszerű szöveg alkotása Projekt munka: Úrlap kitöltése, Önéletrajz írása	Kommunikáció Mindennapi életünk Szabályok Társas kapcsolatok Tér és idő Felkészülés a felnőtté válásra	Élő idegen nyelv Ember és társadalom Életvitel és gyakorlati ismeretek	Idegen nyelvi kommunikáció Eszétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség Szociális és állampolgári kompetencia
Szabadon felhasználható órakeret 15 óra	A tanult anyag ismételése, elmélyítése	Témakörök szóanyaga Nyelvi szerkezetek Igeidők Mondókák, dalok	Számolokérés, javítás, Félévi és év végi ismétlés, rendszeresítés Projekt munka: Kulturális műsor összeállítása, felkészülés és előadás	Kommunikáció Mindennapi életünk Szabályok Társas kapcsolatok Tér és idő Felkészülés a felnőtté válásra Testi-lelki egészség Környezet tudatosság	Élő idegen nyelv Ember és társadalom Életvitel és gyakorlati ismeretek Földünk, környezetünk Ember a természetben	Idegen nyelvi kommunikáció Digitális kompetencia Természettudományos kompetencia Eszétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség Szociális és állampolgári kompetencia

Ellenőrzés, értékelés, minősítés

Bemeneti mérés

Év elején szintfelmérést végzünk a következő területeken:

1. olvasott szöveg értése,
2. hallott szöveg értése,
3. szövegalkotás,
4. egyszerű nyelvi struktúrák ismerete,
5. szókincs,
6. helyesírás,
7. kommunikáció,
8. kiejtés.

A mérés módja: feladatlapok kitöltése, szóbeli megnyilatkozás.

A mérés célja annak megítélése, hogy mely területeken, milyen irányban szükséges a fejlesztés.

A mérési eredmények értékelése:

- ha a tanuló még nem tanulta a nyelvet, feltétlenül egyéni fejlesztésre szorul,
- amennyiben a tanuló már tanulta a nyelvet a mérési eredmények alapján egyéni és csoportra tervezett fejlesztést kell készíteni.

A tanulók meglévő tudásának megismerése nélkülözhetetlen a tanulási folyamat tervezéséhez. Nemcsak a korábban tanult ismeretek meglévő szintje, hanem a tapasztalati tudás, a témával kapcsolatos személyes elképzelések és viszonyulások, magatartásmódok is felszínre kerülhetnek.

A program alapelve a tanulók és képességeik megismerése különböző vizsgálati módszerek segítségével, aminek alapján képességszint szerinti csoportba sorolják a tanulókat és megkezdődik a fejlesztés, hogy a pedagógusok minden gyermekből kihozzák képességük maximumát, és az alulteljesítő tehetséges tanulók se vesszenek el. A mérés értékelése alapján a tehetségesek esetében tehetségfejlesztés, a többi tanulónál pedig képességfejlesztés történik.

A felzárkóztatás, a **fejlesztés** sikeressége minden tanuló esetében a különleges bánásmód, és **differenciált fejlesztés** függvénye, ezért komplex egyéni fejlesztési program kidolgozása szükséges.

Folyamatosan:

- a diákok szóbeli és írásbeli teljesítményének értékelése és minősítése szóban, és érdemjeggyel,
- feladatlapok,
- témazáró felmérések.

Módjai:

- közvetlen tanári megfigyelés szóbeli értékeléssel,
- szóbeli ellenőrzés alkalmanként,
- írásbeli ellenőrzés alkalmanként,
- írásbeli összefoglaló tesztek, a nyelvi struktúrák, és a szókincs ismeretének ellenőrzése céljából,
- füzetvezetés rendszeres ellenőrzése,
- projekt munka értékelése,
- a tanuló egyéni fejlődésének szöveges értékelése.

Követelmények:

- a tanult egyszerű kifejezések és mondat szerkezetek, a megfelelő nyelvi eszközök ismerete és használata,
- egyszerű szöveg alkotása a megadott szempontok alapján,
- az ismert szöveg jó tempójú, és a szöveg értő befogadását biztosító olvasása,
- megfelelő íráskészség jól olvasható, rendezett írás,
- a ismeretlen szavak jelentésének kikeresése kétnyelvű szótár, vagy internet segítségével,
- a tanár utasításainak, az olvasmányok, a dalok, és a mondókák szövegeinek hallás utáni megértése,
- a tanult nyelvi szerkezetek és igeidők ismerete, használata,
- a tanult témakörök szókincsének ismerete (kb. 300-350 szó).

A felkészüléshez javasolt tankönyvek, tanári kézikönyvek

- Tom Hutchinson: Project English Oxford 2005
- Michael Harris: New Opportunities Beginner, Elementary Longman, 2007
- Bernard Hartley Peter Viney: Streamline English Departures Libri 2007
- Medgyes Péter: Linda and the Greenies Corvina 1999
- Angol tanári kincsestár, Raabe 2001-től
- Derek Strange New Chatterbox Oxford 2006
- Coleen Degnan: Timesaver Grammar Activities Elementary
- Julie Woodward: Timesaver Vocabulary Activities Elementary
- Brian Abbs, Ingrid Freebairn Opening Strategies Lingva
- Norman Whitney: Open Doors, Oxford 1998

- John and Liz Soars: New Headway Elementary 2004
- H.G. Widdowson: Teaching in Foreign Language, Cambridge University Press, Cambridge, (1972)
- A Cunningsworth: Choosing Your Coursebook, The Bath Press A Division Heinemann Publishers Ltd., Oxford, (1995)
- N Grant: Making The Most of Your Textbook, Heinemann Publishers Ltd., Oxford, (1987)
- Sing a song of Sixpence – Angol versek gyermekeknek
- Sing-a-Song angol gyermekdalok Audio CD és dalosfüzet Klett, 2008
- Tom Hutchinson: New Hotline – Elementary Oxford University Press, 2002
- www.oup.hu
- www.angol-tanulas.hu
- www.longman.hu/longman.php
- www.singlish.hu

NÉMET NYELV

A tanterv sajátosságai:

A német nyelv tanítása az alapozó évfolyamon egymást átható folyamat, tevékenység- és problémacentrikus.

A feltárt hiányosságok ismeretében, egyénre szabottan, a német nyelv tantárgy sajátosságait figyelembe vevő módszerekkel a **felzárkózás biztosítása a feladatunk.**

Az előkészítő évfolyam célkitűzése az **általános iskolában tanultak elmélyítése; a hiányok pótlása**, az új élethelyzetbe, iskolatípusba, közösségbe került tanulók beilleszkedésének elősegítése; a nyelvi gátlások, téves beidegződések korrekciója, idegen nyelvi kompetenciák (olvasott szöveg értése, hallott szöveg értése, írás- és beszédkészség) fejlesztése, idegen nyelvi **tanulási technikáinak kialakítása**, fejlesztése.

A nyelvi kifejezőkészség állandó fejlesztését szem előtt tartva nem a hagyományos "feldolgozó" jellegű munkaformákat részesítjük előnyben, hanem a tanulók önálló szövegalkotási képességének kondicionálását és az önkifejezés formáinak szélesítését.

Hozzá kell segítenünk a tanulókat ahhoz, hogy idegen nyelvi ismereteiket a kellő szinten tudják alkalmazni, kifejezőkészségük kreatívan fejlődjön.

A tanterv kiemelt céljai és feladatai:

- Az általános iskolai német nyelvi tananyagának ismételése, rendszerezése, a hiányok pótlása
- Az egyéni képességek kibontakoztatásának segítése
- Az egyéni és csoportmunka során a kreativitás és a szocializáltság egyidejű, dinamikus fejlesztése, önállóság, aktivitás, tolerancia, empátia kialakítása
- Autentikus szövegek önálló megértése iránti igény kialakítása
- A nyelvi kreativitás sokoldalú fejlesztése
- A szövegalkotó képesség fejlesztése
- A német nyelvű országok kultúrájának megismertetése

A nyelvi program célja :

- Az általános iskolában tanult német nyelvi ismeretek ismételése, rendszerezése, a hiányok pótlása.
- A szövegalkotás és az új német helyesírás szabályainak megismertetése, alkalmazásának fejlesztése .
- A német nyelvi szóbeli és írásbeli kifejezőképesség kialakítása a kommunikációs készség fejlesztése.
- A kifejezés, a megértés, a beszéd készségének fejlesztése / pl. a szókincs gyarapításával /

Általános fejlesztési követelmények

- A tanuló törekedjen idegen nyelvi ismereteinek egységbe szervezésére; aktívan vegyen részt a tanultak közös felidőzésében, a hiányosságok feltárásában.
- Legyen képes korábbi ismereteit szintetizálni.
- Tudja a már tanult szókincset használni.
- Törekedjen a kommunikációs helyzetnek megfelelő stílus használatára.
- A tanuló sajátítsa el az önkifejezés technikáit a különböző kommunikációs helyzetekben.
- A tanuló legyen képes alkalmazni idegen nyelvi ismereteit a szövegolvasás és szövegértés, valamint a szóbeli és írásbeli megnyilatkozás minden területén.
- A tanult idegen nyelvek sajátosságainak ismeretében legyen képes kontrasztív szemléletre az anyanyelv vonatkozásában.
- Legyen képes észrevenni a német nyelvben megjelenő angol szavakat és kifejezéseket (Denglisch).
- Ismerje meg és tudja használni az elektronikus információhordozókat is.
- Gyakorolja az önálló szövegalkotást.

Belépő tevékenységformák**Kulturált nyelvi magatartás**

- Eligazodás az alapvető kisközösségi beszédhelyzetekben
- Gyakorlatok a vitakultúra, vitakészség fejlesztésére, saját álláspont kialakítására
- Együttműködés a beszédpartnerekkel, a másik ember közlésének egyre pontosabb felfogása a mindennapi élethelyzetekben
- Képesség önellenőrzésre a kommunikációs magatartásban

Szövegértés, szövegalkotás

- Az életkornak megfelelő szintű értő olvasás
- Az adott nyelvi szintnek megfelelő olvasott szövegek megértése
- Kreatív szövegalkotás

Tanulási képesség

- Az ismeretek bővítése projektmunka keretében
- Többféle forrásból gyűjtött anyag válogatása, feldolgozása, írásbeli, szóbeli beszámoló készítése

A német nyelv rendszerének ismerete

- A tanult nyelvtani hangtani, alaktani, helyesírási ismeretek alkalmazása, fejlesztése
- Az önkontroll fejlesztése
- A szótár önálló használata

Évi óraszám: 130 óra (37 hét)

Megjegyzés : e tevékenységformák szerepelnek az általános iskolai kerettantervben is, az előkészítő évfolyamon az osztály szintjéhez igazítva elsősorban a készségek szintre hozására és a képességfejlesztésre helyezük a hangsúlyt.

Német nyelv

Témakör	Téma	Tartalom	Tevékenység	TKT	Fejlesztendő kulcskompetencia	Kapcsolódó műveltségi terület
1. Év eleji felmérés 3 óra	Tájékozódás a tanulók nyelvi ismereteiről	Szövegértési, szövegalkotási készség felmérése	Feladatlap kitöltése Beszélgetés a tanulókkal Szituációs játékok	Kommunikáció Mindennapi életünk Szabályok		Magyar nyelv és irodalom
2. Én és a családom 20 óra	Személyes adatok Család bemutatása (szülők, rokonok) Megszólítás, üdvözlés	Bemutakozás Személyes névmások Szabályos igék ragozása Kijelentő mondat szórendje Kérdő mondat szórendje Udvarias felszólítás Tóhangváltós igék ragozása Birtokos névmások A <i>Haben</i> ige	Párbeszéd gyakorlatok Szövegalkotás Gyakorló feladatok Hibás szövegek javítása Egyéni és csoportos munka Nyelvhelyességi feladatok	Szabályok Gondolkodás-és tanulásfejlesztés Mindennapi életünk		Magyar nyelv és irodalom Ember és társadalom
3. Lakóhely, lakás 20 óra	Városi és vidéki élet Lakástípusok Lakás bemutatása, helyiségek Berendezési tárgyak, bútorok	Leírás, jellemzés, ismertetés, összehasonlítás Apróhirdetés Ellőljárósók tárgy- és részesesettel	Szövegalkotás Online feladatok	Kommunikáció Mindennapi életünk Szabályok	Digitális kompetencia Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség	Magyar nyelv és irodalom Informatika Ember és társadalom Ember a természetben

6. Ünnepek 20 óra	Családi ünnepek Névnap Születésnap Egyházi ünnepek Karácsony Húsvét	Névnap Születésnap Karácsony Húsvét A „man” használata	Szövegalkotás Párbeszédes gyakorlatok	Szabályok Kommunikáció Gondolkodás-és tanulásfejlesztés	Ember és társadalom
7. Vásárlás 20 óra	Élelmiszerek Ruha vásárlása	Piac Szupermarket „Tante- Emma- Laden” Tárgyeset Számok Módbeli segédigék Können, dürfen, wollen	Gyakorló feladatok Szövegalkotás Online feladatok Feladatlapok	Kommunikáció Mindennapi életünk Gondolkodás-és tanulásfejlesztés	Ember és társadalom
8. Rend- szerező ismétlés 7 óra				Szabályok Kommunikáció	

Ellenőrzés, értékelés, minősítés:**Bemeneti mérés**

Év elején készség-képesség mérést végzünk a következő területeken:

szövegértés

szövegalkotás

A mérés módja: Feladatlapok kitöltése

A mérés célja: annak megállapítása, hogy mely területeken, milyen irányban szükséges a fejlesztés.

A mérési eredmények értékelése: A mérési eredmények alapján egyéni és csoportos fejlesztési programok készülnek a fejlesztés időtartamára.

A fejlesztés időtartama: az előkészítő év ideje

A kontroll időpontja: az első félév vége /az eredmény ismeretében módosítjuk a fejlesztési programot /

Kimeneti mérés: Az első félév és a tanév végén a méréseket újra elvégezzük a mért területek vonatkozásában a tanév elején végzett mérésekkel ekvivalens tesztel.

A tanulók meglévő tudásának megismerése nélkülözhetetlen a tanulási folyamat tervezéséhez. Nemcsak a korábban tanult ismeretek meglévő szintje, hanem a tapasztalati tudás, a témával kapcsolatos személyes elképzelések és viszonyulások, magatartásmódok is felszínre kerülhetnek.

A program alapelve a tanulók és képességeik megismerése különböző vizsgálati módszerek segítségével, aminek alapján képességszint szerinti csoportba sorolják a tanulókat és megkezdődik a fejlesztés, hogy a pedagógusok minden gyermekből kihozzák képességük maximumát, és az alulteljesítő tehetséges tanulók se vesszenek el. A mérés értékelése alapján a tehetségesek esetében tehetségfejlesztés, a többi tanulónál pedig képességfejlesztés történik.

A felzárkóztatás, a **fejlesztés** sikeressége minden tanuló esetében a különleges bánásmód, és **differenciált fejlesztés** függvénye, ezért komplex egyéni fejlesztési program kidolgozása szükséges.

Folyamatosan:

- A diákok szóbeli és írásbeli teljesítményének értékelése és minősítése szóban és érdemjeggyel
- Szóbeli felelet
- Feladatlapok
- Témazáró felmérések

Módjai:

- Közvetlen tanári megfigyelés szóbeli értékeléssel
- Szóbeli és írásbeli gyakorlatok
- Szövegalkotás értékelése
- Szóbeli beszámoló, kiselőadások értékelése

Ellenőrző feladatlap írása

Célja:

- Következtetés az eredményekből a tanítás és tanulás hatékonyságára
- Annak számbavétele, hogy mely követelmények teljesítésében értek el a tanulók kiemelkedő, illetve mely területeken gyenge teljesítményt
- A tanulók teljesítményének viszonyítása korábbi teljesítményeikhez

Követelmények:

Megérti és használja a gyakoribb mindennapi kifejezéseket és a nagyon alapvető fordulatokat, amelyeknek célja a mindennapi szükségletek konkrét kielégítése. Be tud mutatkozni és be tud mutatni másokat, meg tud válaszolni és fel tud tenni olyan kérdéseket, amelyek személyes jellegűek (pl. hogy hol lakik), amelyek olyan emberekre vonatkoznak, akiket ismer, vagy olyan dolgokra, amelyekkel rendelkezik. Képes nagyon egyszerű interakcióra, amennyiben a másik személy lassan és világosan beszél és segítőkész.

Hallott szöveg értése

A tanuló legyen képes

- kéréseket és utasításokat követni;
- ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdéseket és közléseket megérteni;
- ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott szövegből fontos információt kiszűrni;
- jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott szöveg lényegét megérteni.

Beszédképesség

A tanuló legyen képes

- ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdésekre egyszerű struktúrákba rendezett válaszokat adni;
- egyszerű mondatokban közléseket megfogalmazni, kérdéseket feltenni;
- megértési problémák esetén segítséget kérni;
- egyszerű párbeszédben részt venni.

Olvasott szöveg értése

A tanuló legyen képes

- ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott szövegben fontos információt megtalálni;
- jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott szöveg lényegét megérteni, azt felolvasni;
- egyszerű, képpel illusztrált történetet követni.

Íráskészség

A tanuló legyen képes

- ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, néhány szavas mondatokat helyesen leírni;
- egyszerű közléseket tanult minta alapján írásban megfogalmazni;
- egyszerű, strukturált szöveget (pl. baráti üzenet, üdvözlés) létrehozni.

Javasolt tankönyvek, taneszközök, tanári kézikönyvek:

Rosa-Maria Dallapiazza – Eduard von Jan – Til Schönherr: Tangram 1A. Tankönyv és munkafüzet (Hueber)

Hartmut Aufderstrasse – Jutta Müller – Thomas Storz: Delfin 1. Lektionen 1-10. Tankönyv és 2 audio-CD és munkafüzet (Hueber)

Heiko Bock – Karl-Heinz Eisfeld – Hanni Holthaus – Uthild Schütze-Nöhmke: Themen aktuell 1. Tankönyv és munkafüzet (Hueber)

Daniela Niebisch – Sylvette Penning-Hiemstra – Franz Specht – Monika Bovermann – Monika Reimann: Schritte international 1 tankönyv és munkafüzet (Hueber)

Hermann Funk, Christina Kuhn, Silke Demme : Studio d A1 Kurs- und Übungsbuch (Maxim)

Krausz Piroska – Paizerné Tóth Tímea – Somló Katalin : Schrittweise 1. Kezdőknek (Nemzeti)

Krausz Piroska – Paizerné Tóth Tímea – Somló Katalin: Schritte 1. Alapfokú német feladatgyűjtemény kezdőknek (Nemzeti)

Maros Judit – Sztinyainé Gottlieb Éva: Start! Neu Német I. Tankönyv (Nemzeti)

Maros Judit – Sztinyainé Gottlieb Éva : Start! Neu Plus Gyakorlófeladatok és tesztek (Nemzeti)

Maros Judit – Sztinyainé Gottlieb Éva: Start! Neu Német I. Munkafüzet (Nemzeti)

Tóth Tímea – Lázár Györgyné – Andreas Kentsch : Kekse 1 Tankönyv és munkafüzet (Nemzeti)

Ventzislava Dikova, Lyubov Mavrodieva, Krystyna Kudlinska-Stankulova: Deutsch ist IN 1. Lehrbuch (Klett)

Ventzislava Dikova, Lyubov Mavrodieva, Krystyna Kudlinska-Stankulova: Deutsch ist IN 1. Arbeitsbuch (Klett)

DRÁMA**A tantárgy sajátosságai:**

A dráma tantárgy nem elméleti ismeretek tanítását helyezi a középpontba, hanem **tevékenységközpontú**. Ez természetesen nem az elméleti ismeretek figyelmen kívül hagyását jelenti. **Gyakorlati tevékenységek során sajátítja el a tanuló a tananyagot.** A tantárgy lehetőséget biztosít arra, hogy az általános műveltség területeihez tartozó tartalmakat szervesen integrálja.

A dráma az új élethelyzetbe, iskolatípusba, közösségbe került tanulók beilleszkedését segíti a kommunikációs gátak, zavarok oldásával. A tantárgy feladata a kommunikációs képesség, művészeti készségek fejlesztése az iskolai és mindennapi élethelyzetekben; a **szövegolvasás, szövegértés fejlesztése; tanulási technikák kialakítása.**

A kommunikációs kifejezőkészség állandó fejlesztését szem előtt tartva nem a hagyományos "feldolgozó" jellegű munkaformákat kell előnyben részesíteni, hanem a tanulók saját tapasztalatainak, az önkifejezés formáinak a felhasználásával az egyéni, kreatív gyakorlati tevékenységeket.

Hozzá kell segíteni a tanulókat ahhoz, hogy a világról szerzett ismereteiket az életkornak megfelelő szinten kreatívan tudják alkalmazni a mindennapokban. Az adott élethelyzetekben felismerjék a kommunikációs szituációkat, és ezekben alkalmazni tudják a tanév során elsajátított és begyakorolt, adekvát szerepeket.

A tantárgy kiemelt céljai és feladatai:

- az egyéni képességek kibontakoztatásának segítése,
- a kreativitás és szocializáltság egyidejű, dinamikus fejlesztése, önállóság, aktivitás, tolerancia, empátia kialakítása,
- a művészi szövegek, előadások önálló értelmezése iránti igény kialakítása, és ezek kreatív átfogalmazása,
- a kreativitás sokoldalú fejlesztése,
- az előadói és befogadói képességek fejlesztése: az olvasottság, a szövegalkotó és műértelmezői képesség fejlesztése,
- ritmusérzék, mozgáskultúra fejlesztése,
- rugalmasság, nyitottság, alkalmazkodóképesség, kritikai reflexió, konfliktuskezelés, érdekérvényesítés, intuíció, emlékezőtehetség, megfigyelőképesség, problémaérzékenység fejlesztése,
- empátia, tolerancia, én- elfogadás, kezdeményező készség, esztétikai érzék kialakítása.

Általános fejlesztési követelmények:

- a tanuló törekedjen megfelelő önkifejezési módok elsajátítására és alkalmazására,
- ismerje és elfogadja egyéni képességeit és annak határait,
- a kreativitás és szocializáltság egyidejű, dinamikus fejlesztése, önállóság, aktivitás, tolerancia, empátia kialakítása,
- értelmezzen, és fogalmazzon át önmaga számára rövidebb, egyszerűbb művészi szövegeket,
- legyen igénye a feladatok, gyakorlatok kreatív, egyedi megvalósítására,
- legyen képes önállóan (esetleg minimális tanári segítséggel) egyénileg és csoportosan előadást, rövid jelenetet tervezni, előadni,
- kreatívan tudja alkalmazni az elsajátított ismereteit, készségeit ritmikai, mozgásos gyakorlatokban,
- legyenek kritikai észrevételei, és ezeket a szituációnak megfelelő módon kommunikálja,
- képes legyen hallott, tanult, látott szövegek, mozgások reprodukciójára,
- törekedjen a kommunikációs helyzetnek megfelelő stílus használatára,
- a tanuló sajátítsa el a személyiségének megfelelő árnyalt önkifejezés technikáit a különböző kommunikációs szinteken,
- gyakorolja az önálló szövegalkotást, szóbeli szövegmű létrehozását.

Belépő tevékenységformák**Kulturált nyelvi magatartás:**

- eligazodás az alapvető kisközösségi beszédhelyzetekben,
- gyakorlatok a vitakultúra fejlesztésére, saját álláspont kialakítása,
- együttműködés a beszédpartnerekkel, a másik ember közlésének egyre pontosabb felfogása a mindennapi élethelyzetekben,
- képesség önellenőrzésre a kommunikációs magatartásban,
- az írott és íratlan szabályok megfelelő alkalmazása adott szituációkban.

Ítéletképeség, erkölcsi, esztétikai érzékenység:

- kritikai reflexiók kialakítása, megfelelő megfogalmazása,
- erkölcsi normák betartása, betartatása,
- erkölcsi és esztétikai igényesség kialakítása,
- a művészi és hétköznapi kifejezési módok sokszínűségének ismerete.

Szövegértés, szövegalkotás:

- az életkornak megfelelő szintű értő olvasás és szóbeli szövegmű alkotása,
- a művészi szövegek, színpadi művek, filmek, képzőművészeti alkotások mögöttes jelentéseinek tudatos keresése,
- kreatív szövegalkotás.

Tanulási képesség:

- az ismeretek bővítése önálló kutatómunkával,
- a többféle forrásból gyűjtött anyag válogatása, feldolgozása, felhasználása írásban, szóban, elektronikus eszközökkel, képzőművészeti technikákkal, előadói módszerekkel.

A drámai, színpadi kifejezésformák sajátosságai:

- tájékozódás a drámatörténetben, a színpadi műfajokban,
- a dráma nagyobb korszakaira vonatkozó ismeretek önálló összefoglalása.

Évi óraszám: 111 óra

Heti óraszám: 3 óra

Témakör	Téma	Tartalom	Tevékenység	Tudás- és képességterület	Fejlesztendő kulcskompetencia	Kapcsolódó műveltségi terület
1. Év eleji felmérés 6 óra	Tájékozódás a tanulók olvasottságáról, kommunikációs és mozgáskoordinációs képességeiről, mozgáskultúrájáról.	Szövegértés, szóbeli kommunikációs, mozgáskoordinációs képességek, mozgáskultúra felmérése.	Szituációs, mozgásos, ritmikus játékok. Beszélgetés a tanulókkal.	Kommunikáció Mindennapi életünk Szabályok	Anyanyelvi kommunikáció Szociális és állampolgári kompetencia Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia	Magyar nyelv és irodalom Ember és társadalom Művészetek
2. Készségfejlesztő gyakorlatok 10 óra	Beszéd, metakommunikáció	Beszédstílus Intonáció, gesztus, mimika, testtartás jelentősége, jelentése Csoportépítés (csoportépítési technikák, játékos feladatok)	Beszédtechnikai (léggő gyakorlatok), memóriafejlesztő gyakorlatok, némajátékok, interakciós játékok, páros, illetve csoportos egyensúly- és bizalomgyakorlatok, szituációs játékok, mozgáskoordinációs, relaxációs gyakorlatok, ritmusérzéklet fejlesztő, kapcsolatteremtő játékok	Szabályok Kommunikáció Gondolkodás-és tanulásfejlesztés Mindennapi életünk	Anyanyelvi kommunikáció Szociális és állampolgári kompetencia Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia Hatékony, önálló tanulás	Magyar nyelv és irodalom Ember és társadalom
3. Az alapvető drámai konvenciók megismerése és alkalmazása 5 óra	Drámai konvenciók	Monológ Dialogus Levél, napló, interjú műfaji sajátosságai Illemszabályok hétköznapi szituációkban	Különböző drámajátékok, gyakorlatok: belső hangok, monológ, gondolatkövetés, mimes játék, levél és napló, telefon- és rádióbeszélgetés, interjú, térközzszabályozást, térhasználatot segítő feladatok, a szépirodalmi napló ismertetése, szövegrészletek feldolgozása	Kommunikáció Mindennapi életünk Szabályok Gondolkodás-és tanulásfejlesztés Tér és idő	Anyanyelvi kommunikáció Hatékony, önálló tanulás Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképeség Szociális és állampolgári kompetencia Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia	Magyar nyelv és irodalom Ember és társadalom Ember a természetben

4. Színház, drama-turgiai alapfogalmak 12 óra	Mese Cselekmény Környezetrajz, jellemzés Színpadi műfajok Színpadi mozgás, beszéd	A mese és a cselekmény fogalmának ismerete, a cselekmény szerkezete, a környezetrajz és jellemzés speciális módjai a színpadi műfajok esetében. A népmese elemei, szövegrészek alapján	Improvizációs játékok, szövegek szerkesztése, állókép, tabló, párbeszéd játékok, térközsabályozást, térhasználatot fejlesztő gyakorlatok, beszédgyakorlatok.	Kommunikáció Mindennapi életünk Szabályok Kommunikáció Tér és idő Gondolkodás-és tanulásfejlesztés		Magyar nyelv és irodalom Ember és társadalom Művészetek
5. Történetek szerkesztése és előadása a dráma eszköztárával 20 óra	Dalok, versek, énekelt vers, prózák, táncok	Népszokások, néphagyományok, betlehemezés, regölés, alakoskodások, hagyományos ünnepi műsorok, táncok A helyi népszokások bemutatása ismertetése	Dramatikus improvizációk – a tanár által megadott és/vagy a tanulók által létrehozott történetváz alapján; mozgásra épülő csoportos improvizációk – a tanár által megadott egyszerű cselekményvázra; játékok az elkészített marionettfigurákkal és /vagy árnybábokkal, különböző technikákkal; improvizációk a megismert technikák felhasználásával, önálló előadás készítése, bemutatása, értékelése. Szövegalkotás	Kommunikáció Tér és idő Mindennapi életünk Szabályok Gondolkodás-és tanulásfejlesztés	Anyanyelvi kommunikáció Hatékony, önálló tanulás Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség Szociális és állampolgári kompetencia Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia Digitális kompetencia	Magyar nyelv és irodalom Ember és társadalom Művészetek
6. A színház és dráma történet kiemelkedő korszakai, művei, szerzői, műfajai 25 óra	Ókor Reneszánsz XX. század	Ókor (tragédia, komédia, az ókori görög színház általános jellemzése, maszk, jelmez, egyéb színháztechnikai jellemzők, szerzők például: Plautus, Euripidész) Reneszánsz (angol színházművészet, színpadtechnika, jellemző karakterek, jelmezek, szerző: Shakespeare) Klasszicista dráma (Moliere) XX. század (modern műfajok, musical, kabaré,	A történeti műfajok és napjaink színházi műfajai; az egyes színházi stílusok jellemző jegyeinek felismerése látott színjátékokban, drámapunkákban, filmfeldolgozásokban; különböző színházi irányzatokhoz tartozó színházi előadás/ok, filmfeldolgozás/ok megtekintése, megvitatása.	Szabályok Kommunikáció Tér és idő Gondolkodás-és tanulásfejlesztés Mindennapi életünk	Magyar nyelv és irodalom Ember és társadalom Művészetek Informatika	

7. Történetek feldolgozása a dráma eszköztárával 25 óra	Dalok, versek, énekelt vers, prózák, táncok	szerzők például: Rejtő Jenő, Webber, Karinthy, Lázár Ervin, Devecsery László, ...stb.	Dramatikus improvizációk – a tanár által megadott, korábban tanult művek/ műrészletek alapján; mozgásra épülő csoportos improvizációk megismert technikák felhasználásával, előadás készítése, bemutatása, értékelése. Diszlet, jelmez tervezése és/vagy készítése.	Szabályok Kommunikáció Tér és idő Gondolkodás-és tanulásfejlesztés	Anyanyelvi kommunikáció Hatékony, önálló tanulás Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség Szociális és állampolgári kompetencia Kezdeményezőképesség és vállalkozói kompetencia	Magyar nyelv és irodalom Ember és társadalom Ember a természetben
8. Rendszerező ismétlés 8 óra	A tanév során tanultak ismétlése	A tanult technikák, játékok, gyakorlatok ismétlése, tananyag rendszerezése.	Tanult játékok, gyakorlatok. A tanév munkájának elemzése	Szabályok Kommunikáció Tér és idő Gondolkodás-és tanulásfejlesztés Önismeret		

Ajánlott szerzők, művek: Plautus : A hetvenkedő katona, Shakespeare: Rómeó és Júlia, Szentivánéji álom, Moliere: A fősvény, Karinthy Frigyes: Az emberke tragédiája

Ajánlott filmfeldolgozások: Zeffirelli: Rómeó és Júlia, Hamlet, A makrancos hölgy, John Madden: Szerelmes Shakespeare, Baz Luhrmann: Moulin Rouge (musical film), Rómeó és Júlia (1996.), Macskák DVD- verzió

Ellenőrzés, értékelés, minősítés:

Célja:

- következtetés az eredményekből a tanítás és tanulás hatékonyságára,
- annak számbavétele, hogy mely követelmények teljesítésében értek el a tanulók kiemelkedő, illetve mely területeken gyenge teljesítményt a korosztály átlagához képest,
- a tanulók teljesítményének viszonyítása korábbi teljesítményeikhez.

Folyamatosan:

- a diákok szóbeli és írásbeli teljesítményének értékelése és minősítése,
- szóban / írásbeli szöveges értékeléssel,
- feladatlapokkal,
- projekt készítésével.

Módjai:

- közvetlen tanári megfigyelése a tanuló szóbeli, írásbeli gyakorlatainak, stílusgyakorlatainak (szituációk, jelenetek, különböző előadások, drámajátékok, memoriterek),
- elemzési és szerkesztési feladatainak értékelése,
- ellenőrző feladatlap íratása.

Követelmények:

- a tanuló törekedjen megfelelő önkifejezési módok elsajátítására és alkalmazására,
- rövidebb, egyszerűbb művészi szövegek értelmezésére,
- adott szempontok alapján képes legyen rövid jelenet, ritmikai, mozgásos gyakorlatok, önálló megszerkesztésére, előadására,
- kritikai reflexió megfogalmazására,
- hallott, tanult, látott szövegeket, mozgásokat reprodukáljon,
- különböző kommunikációs helyzetnek megfelelő stílust használjon,
- a személyiségnek megfelelő árnyalt önkifejezési technikákat használja különböző kommunikációs szinteken,
- szövegelemző eljárásokat alkalmazzon különböző típusú szövegekben
- az életkornak megfelelő szintű szövegalkotásra legyen képes.

Javasolt tankönyvek, taneszközök, tanári kézikönyvek, honlapok:

Szójátéktár/ Szűts László: Ciceró Kiadó 1998

Kommunikációs gyakorlatok/ Hajas Zsuzsa: Pedellus, 2004.

Kommunikálj! Kommunikációs tréningek középiskolások számára/ Bánréti Zoltán: Korona Nova Kiadó, Budapest

A feldolgozandó művek sokszorosítva

Drámajátékok/ Gabnai Katalin. Marczibányi Téri Művelődési Központ, Budapest, 1993.

Add tovább! : Dámajátékok gyűjteménye/ szerk. Előd Nóra. 2. jav. Kiad. Veszprém: Candy, 2001.

A dráma tanítása/ szerk.: Kaposi László. Gödöllő: Kerekasztal, 1997.

Drámapedagógiai olvasókönyv/szerk.: Kaposi László. Budapest: Marczibányi Téri Művelődési Központ.; Magyar Drámapedagógiai Társaság, 1995.

Drámafoglalkozások gyerekeknek, fiataloknak/ szerk.: Kaposi László Budapest: Marczibányi Téri Művelődési Központ.; Magyar Drámapedagógiai Társaság, 1999.

Színház és dráma a tanításban/ szerk.: Kaposi László. Gödöllő: Kerekasztal; Budapest Marczibányi Téri Művelődési Központ.; Magyar Drámapedagógiai Társaság

Játékkönyv/ szer.: Kaposi László. Budapest: Marczibányi Téri Művelődési Központ Kerekasztal Színházi Nevelési központ Megyesiné Agárdi Zsuzsa: Színjátszókönyv (Krónika Nova Kiadó, Budapest, 2003.)

Montágh Imre – Montágh Imréné – Bittera Tiborné: Szép szóval, nyílt szívvel – Gyermekszínjátszók beszédnevelő könyve (2. kiadás, Logopédia Kiadó, Budapest, 1999.)

Dráma, pedagógia, pszichológia/ Pinczésné Palásthy Ildikó: Pedellus Tankönyvkiadó Kft., Debrecen, 2002.

Dráma, játék, tanulás – Alkalmazott drámajátékok – Vegyed-e? c. sorozat/szerk.: Szücsné Pintér Rozália. (4. kiadás, Candy Kiadó, Veszprém, 2004.)

Kiment a ház az ablakon/Lukácsy András. Budapest: Gondolat, 1981.

Színház-néző/ szerk.: Götz Eszter, Budapest: PolgART, 2001.

Bábjáték/Székely Andrea. Budapest: Sulinova, 2006.

Játékok bábokkal, játékok a meseládikóval/Székely Andrea. Budapest: Sulinova, 2006.

Önismereti játékok gyűjteménye/Varga- Gönczi- Pintér. Pedellus, Budapest, 2004. Improvizáció és a színház/J. Keith. Tatbánya: A Közművelődés Háza, 1993.

Kéz és mozgás/szerk.: Kós Lajos, Budapest, Népművelési Propaganda Iroda, 1982.

De jó játék ez, gyerekek! Budapest, Tankönyv Kiadó, 1986.

Drámapedagógiai Magazin

www.onismeret.lap.hu

www.interaktiv-tanito.lap.hu

www.pedagogia.lap.hu

www.drama.hu

www.dramapedagogia.lap.hu

www.drama.lap.hu

TESTNEVELÉS ÉS SPORT

Célok és feladatok

Az iskolai testnevelés célja, hogy az iskola egységes nevelő-oktató munkájának szerves részeként a testkultúra eszközeinek (testgyakorlatok, mozgásos játékok, sportági tevékenységek és az ezekhez kapcsolódó intellektuális ismeretek), valamint a természet egészségfejlesztő tényezőinek integrált hatásaként járuljon hozzá, hogy a tanulók életigenlő, az egészséget saját értékrendjükben kiemelt helyen kezelő személyiséggé váljanak, akik ismerik motorikus képességeik szintjét, fejlesztésének és/vagy fenntartásának módját, a mozgásos játék, a versengés örömeit, és igénylik azt. Megbecsülik társaik teljesítményét, felismerik a testnevelés és sport egészségügyi és prevenciós értékeit, a rendszeres fizikai aktivitás magatartásuk részévé válik.

A testnevelés célja továbbá, figyelembe véve azokat az élettani, valamint az azokkal összefüggő lélektani változásokat, amelyek ezt az életszakaszt jellemzik, hogy támogassa a tanulók egészséges testi fejlődését, az alapvető (generikus) mozgáskészségben esetlegesen még mutatkozó hiányok felszámolását, ragadja meg a koordinációs alapképességek fejlesztési lehetőségének utolsó éveit, az élettani és az előképzettségből adódó lehetőségek figyelembevételével fejlessze tovább a tanulók kondicionális képességeit. Gazdagítsa tovább a tanulók sportági mozgáskészségét, fejlessze motorikus cselekvési biztonságukat, mozgás és sportolás iránti igényüket.

A kötelező tanórák és a sportórák lehetőségeinek igénybevételével sajátítsák el legalább két sportági rendszer technikáját olyan szinten, hogy élmény és siker forrása legyen számukra. Ismerjék meg a motorikus feladatmegoldásokban érvényesülő törvényszerűségeket, szabályszerűségeket, és tanuljanak meg feladatmegoldó sémákat, transzferálható cselekvési elveket.

Az egészséggel kapcsolatos feladatok: a testi fejlődés-érés támogatása; a higiéniai szokások kialakítása, erősítése; az ellenálló képesség, edzettség fejlesztése; az ortopédiai elváltozások megelőzése, ellensúlyozása; megfelelő felkészítés a keringési és légzőrendszeri megbetegedések megelőzésére, a károsodások csökkentésére; a tanulók értsék és ismerjék a prevenció lényegét, ismerjenek relaxációs eljárásokat.

A mozgáskultúra fejlesztése: az alapvető (generikus) mozgáskészségek megfelelő szintű kialakítása, fejlesztése; az úszás elsajátítása; a kondicionális és a koordinációs képességeknek az életkorhoz és az egyéni adottságokhoz igazított fejlesztése; sokoldalú mozgástapasztalat és jól alkalmazható mozgáskészség megszerzése; a feladatmegoldáshoz, a képességfejlesztéshez és a játék- és sporttevékenységhez, azok károsodás nélküli végzéséhez kapcsolódó ismeretek (szabályok, történeti vonatkozások, mechanikai – biomechanikai törvényszerűségek, feladatmegoldó sémák, egészségügyi megfontolások) megszerzése; mozgáskommunikáció.

Tanulási, játék- és sportolási élmények nyújtása: az elsajátítás, a teljesítmény, a kollektív siker és a tevékenység öröme.

Értékes személyiségvonások fejlesztése: a félelem leküzdése, a szabályok betartása, összpontosítás, céltartás, a nehézségek leküzdése, empátia, kudarcűrítés, a természet szeretete és környezetkímélő magatartás.

Fejlesztési követelmények

Az egészséges testi fejlődés segítése:

- a tanulók tudatosan vegyenek részt testük fejlesztésében; alkati adottságaiknak megfelelően, károsodástól mentesen következzenek be a prepubertás és a pubertás kori fejlődés változásai; rendszeresen végezzenek mozgástevékenységet, hogy megfelelően fejlődjön keringési, légzési és mozgató rendszerük,
- meg kell előzni a testtartási rendellenességek kialakulását, kerülni kell a gerincoszlopot károsító helyzeteket, mozgásokat,
- egészségük szilárduljon; váljanak ellenállóvá a terhelésekkel és a megbetegedésekkel szemben,
- meg kell ismertetni a mozgástevékenységnek és a sportolásnak az egészséges életmódban betöltött szerepét, és alkalmazni kell azt.

A mozgáskultúra fejlesztése:

- a tanulóknak a teljesítményképes tudás szintjén kell birtokolniuk az atlétikában tanult technikákat; el kell sajátítaniuk egyszerűbb torna jellegű elemeket, elemkapcsolatokat; képessé kell tenni őket a tanult elemekből összefüggő gyakorlat végrehajtására,
- a tanulók tudjanak játszani két sportjátékot, ismerjék azok szabályait, és alkalmazzák a játéknak megfelelő támadási és védekezési megoldásokat,
- továbbfejleszthető szinten tudják egy úszásnem alaptechnikáját,
- sajátítsanak el önvédelmi fogásokat, ismerjenek meg és tudatosan alkalmazzanak cselekvési elveket, törvényszerűségeket, a rokon szerkezetű és funkciójú tevékenységekben érvényesíthető feladatmegoldó sémákat; fejlődjenek erőben, gyorsasági erőben, állóképességben,
- motorikus képességeiket fejlesszék, ez mutatkozzon meg atlétikai, torna-, sportjáték-, úszás- és küzdősportbeli teljesítményeikben; ismerjenek meg és alkalmazzanak egyszerűbb képességfejlesztő eljárásokat,
- fejlődjön izomérzékelésük, ritmuskészségük, reakció-, térbeli tájékozódási képességük, labilis egyensúlyi helyzetben is biztonsággal uralják testüket.

A mozgásigény fenntartás:

- igényeljék a testnevelési és sportfoglalkozásokat,
- jellemezze a tanulókat motorikus cselekvési biztonság, életvitelüket a rendszeres fizikai aktivitás.

Témakörök	Téma	Tartalom	Tevékenység	Tudás- és képességtérület	Fejlesztendő kulcskompetencia	Kapcsolódó műveltségi terület
Év eleji felmérés 7 óra	Fizikai képességek mérése	Mini Hungarofitt felmérés (1+4)	12' futás Helyből távolugrás Hanyattfekvésből felülés Karhajlítás és nyújtás Hason fekvésből törzsemelés és leengedés	Év eleji edzettségi állapot felmérése. Tér és idő.	Anyanyelvi kommunikáció.	Magyar nyelv és irodalom
Alapképeség fejlesztés 4 óra	Általános testi képességek fejlesztése	Kondicionális és koordinációs képességek fejlesztése (erő, állóképesség, gyorsaság, ügyesség) kötött és játékos formában	Gimnasztika gyakorlatok (szabad, páros, kézi szerez), köredzés. Futó- és fogójátékok, sor- és váltóversenyek. Labdás ügyességet fejlesztő egyéni és társas gyakorlatok, játékok.	A gyakorlatok pontos, szabályos végrehajtása és a teljesítő képességek növelése. A játékszabályok ismerete. Javuljon a sportmozgások minősége és mennyisége. Tér és idő.	Anyanyelvi kommunikáció Hatékony, önálló tanulás Szociális és állampolgári kompetencia	Magyar nyelv és irodalom Életvitel és gyakorlati ismeretek
Szabadidős sporttevékenység 2 óra	Szabadidős sporttevékenység	Asztalitenisz Tollaslabda Floorball Aerobic stb.	Alapmozgások gyakorlása, egyéni, páros és csapatjáték, játékszabályok megismerése. Mozgáskultúra fejlesztése.	A sportágra jellemző alapmozgások jártassági szinten való ismerete és alkalmazása. Tér és idő.	Anyanyelvi kommunikáció Szociális és állampolgári kompetencia	
Atlétika 8 óra	Speciális képességfejlesztés Futás Ugrás Dobás	Bemelegítő és spec. gimnasztika, előkészítő és rávezető gyakorlatok, sportág specifikus mozgások Futás- rajtgyakorlatok, vágta-, iram-, akadály, váltó-, tartós futás Ugrás- távol- és	Speciális előkészítő és célgyakorlatok, futó- ugró-dobó iskolák, rávezető gyakorlatok Futás- álló- és térdeleőrajt, gyorsfutások (20-60m), iramfutások (klb. Távolugráson), tartós futás (4-12'), akadályfutás alacsony segédeszközök felett, váltófutás köríves futópályán Ugrás- távolugrás guggoló technikával, magasugrás átlépő technikával Dobás- kislabdahajítás 5-ös dobórítmussal, súlylökés helyből- és becsúszásból	Futó- ugró-dobó iskolák hatására az atlétikai mozgások végrehajtása harmonikus legyen. Futásuk könnyed, erőlködésmentessé váljon. Az ugrások fontosabb mozzanatainak /nekihúzás, elugrás, légmunka, talajra érkezés/ ismerete, hangsúlyosabbá tétele. A hajítás, lökés ívképzésének elsajátítása. Tér és idő.	Anyanyelvi kommunikáció Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia Szociális és állampolgári kompetencia	Életvitel és gyakorlati ismeretek Ember a természetben Ember és társadalom

Prevenció 3 óra	Prevenció Relaxáció	és védekezési megoldásainak elsajátítása.	2-4-8-16 ütemű, 2-3 alapformát tartalmazó szabadgyakorlatok és szabadgyakorlati alapformájú társas-, kézisz- és egyszerű szergyakorlatok együttes és önálló végrehajtása. Tartásjavító, a gerincoszlop izmomegyensúlyának és a medence középállásának automatizálását biztosító gyakorlatok, valamint az egyéb ortopédiai elváltozásokat megelőző, ellensúlyozó gyakorlatok. Játékos előkészítő feladatmegoldások.	Ismertenek 5-10 olyan feszültségoldó, légző- lazító gyakorlatot, amelyekkel testük ellazulását, relaxálását biztosítja. A leggyakoribb mozgásszervi betegségek megelőzését elősegítő, mobilizáló és erősítő gyakorlatok ismerete. Testtartásjavító gyakorlatok elsajátítása. Gondolkodás tanulás fejlesztése.	Anyanyelvi kommunikáció Hatékony, önálló tanulás Eszétitkai –művészeti tudatosság és kifejezőképesség Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia	Életvitel és gyakorlati ismeretek Ember a természetben
Szabadidős sporttevé- kenység 2 óra	Szabadidős sporttevékenység	Asztalitenisz Tollaslabda Floorball Aerobic stb.	Alapmozgások gyakorlása, egyéni , páros és csapatjáték, játékszabályok megismerése. Mozgáskultúra fejlesztése.	A sportágra jellemző alapmozgások jártassági szinten való ismeretének kibővítése és alkalmazása. Tér és idő. Gondolkodás és tanulásfejlesztés.	Anyanyelvi kommunikáció Szociális és állampolgári kompetencia	Életvitel és gyakorlati ismeretek
Téli foglal- kozás 6 óra	Téli sportágak, szabadidős tevékenységek.	Szánkózás Hógolyózás Korcsolyázás Hóemberépítés Egyéb téli sportok Játék a szabadban	Az iskolai sajátosságoknak és hagyományoknak megfelelően: szánkózás, hógolyózás, korcsolyázás, hóemberépítés, egyéb téli sportok. Játékok a szabadban.	Váljon igényévé a téli természetben végzett fizikai tevékenység. Rendszeresen és örömmel végezzen sportjellelű mozgástevékenységet téli is a szabadban. Tér és idő.	Anyanyelvi kommunikáció Természettudományos kompetencia Szociális és állampolgári kompetencia Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia	Életvitel és gyakorlati ismeretek Ember a természetben

Alapképességek fejlesztés 2 óra	Általános testi képességek fejlesztése	Kondicionális és koordinációs képességek fejlesztése /erő, állóképesség, gyorsaság, ügyesség, hajlékonyság/ kötött és játékos formában	Nyújtó-lazító és általános képességeket fejlesztő gimnasztika gyakorlatok /szabad, páros, kézi szerez/, kördzés. Futó- és fogójátékok, sor- és váltóversenyek Labdás ügyességet fejlesztő egyéni és társas gyakorlatok, játékok.	A gyakorlatok pontos, szabályos végrehajtása és a teljesítő képességek növelése. A játékszabályok ismerete. Javuljon a sportmozgások minősége és mennyisége. Tér és idő.	Társas kapcsolatok és Anyanyelvi kommunikáció Hatékony, önálló tanulás Szociális és állampolgári kompetencia	Életvitel és gyakorlati ismeretek Ember a természetben Ember és társadalom
Önvédelem és küzdősportok 4 óra	Önvédelem	Grundbirkózás Páros küzdő gyakorlatok Csapat küzdőjátékok	Tolások, húzások, emelések. Küzdelem az egyensúly megtartásáért. Kakasviadal, kötélhúzás, told ki a körből, egyszerűsített rugby stb.	A fegyelmezett magatartás, fájdalom- és monotónia tűrés kialakítása. Az értelmi képesség, bátorság, gyors helyzet felismerés, jó megfigyelő készség és képesség fejlesztése, hasznos szokások kialakítása. Tér és idő. Gondolkodás és tanulásfejlesztés.	Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia Szociális és állampolgári kompetenciák, Anyanyelvi kommunikáció Eszététikai-művészeti tudatosság és kifejezőképeség Hatékony, önálló tanulás	
Torna 20 óra	Speciális tornászok képességfejlesztés Talajtorna Gyűrű Gerenda Szekrényugrás	Nyújtó-lazító, egyensúlyérzék et fejlesztő gyakorlatok, támasz és függő gyakorlatok, kötélmászás. Speciális előkészítő, cél és rávezető és rávezető gyakorlatok. Talaj-, gyűrű-, gerenda tornász elemek, összetett	Speciális előkészítő, cél és rávezető gimnasztikai gyakorlatok /szabad, társas és szer/. Támasz- és függő gyakorlatok. Kötélmászás egy és két kötélén. Talaj: gurulóátfordulás előre-hátra klb. kiinduló és befejező helyzetekbe, spárga, híd, zsugor fejtállás, mérlegállás, fellendülés kézállásba, kézen átfordulás oldalt, összekötő elemek /lépések, fordulatok/, összefüggő gyakorlat. Gyűrű /alacsony, és magas:/ alaplendület, lebegőfüggés, lefüggés, hátsó függés, homorított leugrás. Elemkapcsolatok.	Ismerje meg izomzatának működését és tudja eredményesen használni. Legyen birtokában a megfelelő képességeknek az elemek és gyakorlatok biztonságos végrehajtása érdekében. Fegyelmezett koordinációs képességekkel rendelkezzen. Ismerje a segítségadás módját és helyét. Szerezzen sikerélményt a mozgás végrehajtása	Anyanyelvi kommunikáció Eszététikai- művészeti tudatosság és kifejezőképeség Hatékony, önálló tanulás Szociális és állampolgári kompetencia Természettudományos kompetencia	Életvitel és gyakorlati ismeretek

		gyakorlati. Szekrényugrás.	Gerenda: Helyváltoztatások előre-hátra, mellő mérlegállás, fordulatok, leugrás függőleges repüléssel. Elemkapcsolatok. Szekrényugrás /4-5 részes/: guggoló átlugrás, felguggolás-leterpesztés.	során. Tér és idő. Gondolkodás és tanulásfejlesztés.		
Szabadidős sporttevékenység 2 óra	Szabadidős sporttevékenység	Asztalitenisz Tollaslabda Floorball Aerobic stb.	Alapmozgások gyakorlása, egyéni, páros és csapatjáték, játékszabályok megismerése. Mozgáskultúra fejlesztése.	A sportágra jellemző alapmozgások jártassági szinten való ismeretének kibővítése és alkalmazása. Tér és idő. Gondolkodás és tanulásfejlesztés.	Anyanyelvi kommunikáció Szociális és állampolgári kompetencia	Életvitel és gyakorlati ismeretek
Prevenció 3 óra	Prevenció Relaxáció	Légző, relaxáló, általános és speciális tartásjavító gyakorlatok. A támasztórendszer deformitásait megelőző, ellensúlyozó gyakorlatok. Sérülések megelőzése és rehabilitáció.	2-4-8-16 ütemű, 2-3 alapformát tartalmazó szabadgyakorlatok és szabadgyakorlati alapformájú társas-, kéziser- és egyszerű szergyakorlatok együttes és önálló végrehajtása. Tartásjavító, a gerincoszlop izomegyensúlyának és a medence középállásának automatizálását biztosító gyakorlatok, valamint az egyéb ortopédiai elváltozásokat megelőző, ellensúlyozó gyakorlatok. Játékos előkészítő feladatmegoldások.	Ismerjenek 5-10 olyan feszültségoldó, légző-lazító gyakorlatot, amelyekkel testük ellazulását, relaxálását biztosítja. A leggyakoribb mozgásszervi betegségek megelőzését elősegítő, mobilizáló és erősítő gyakorlatok ismerete. Testtartásjavító gyakorlatok elsajátítása. Gondolkodás tanulás fejlesztése.	Anyanyelvi kommunikáció Hatékony, önálló tanulás Esztétikai- művészeti tudatosság és kifejezőképesség Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia	Életvitel és gyakorlati ismeretek Ember a természetben Ember és társadalom
Labdajátékok 8 óra	Speciális labdás képességfejlesztés Kézilabda Kosárlabda Röplabda Labdarúgás	Speciálisan előkészítő, a labdás ügyességet fejlesztő feladatok, játékok. A motorikus képességek fejlesztését és a tanuló	A sportágra jellemző alap technikai és taktikai elemek ismerete és játék közbeni alkalmazása. Labda nélküli mozgások, labdakezelési gyakorlatok és labdás képességfejlesztés. Labdaátadások és átvételek helyben és mozgás közben. A pontszerzés lehetőségeinek gyakorlása. A támadó és védő játékos mozgásformáinak gyakorlása. Játéksituációk felhasználása.	Labdás ügyesség fejlődése. A labdaátadások, labdabirtoklások a pontszerzések eredményességének fejlődése. A támadó és védő feladatköreit ismerjék és mozgásukat legyenek képesek ennek alávetni. Ismerjék a klb.	Anyanyelvi kommunikáció Szociális és állampolgári kompetencia Hatékony, önálló tanulás Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia	Életvitel és gyakorlati ismeretek Ember a természetben Ember és társadalom

Atlétika 7 óra	Speciális képességfejlesztés Futás Ugrás Dobás	Bemelegítő és spec. gimnasztika, előkészítő és rávezető gyakorlatok, sportág specifikus mozgások Futás- rajtgyakorlatok, vágta-, iram-, akadály, váltó-, tartós futás Ugrás- távol- és magasugrás Dobás- kislabdahajítás súlylökés	játékgigényének kielégítését szolgáló testnevelési játékok. Az iskola feltételei, a tanulók érdeklődése és a tanár irányultsága függvényében választott két sportjáték közül a másik elemeinek gazdagítása, főbb támadási és védekezési megoldásainak elsajátítása.	Előkészítő, könnyített és versenyszerű játékokban való részvétel.	posztokat, tudjanak a posztoknak megfelelően helyezkedni és a játékban tudják alkalmazni a megtanult elemeket. Szabályismeret. Tér és idő. Gondolkodás tanulás fejlesztése.	Anyanyelvi kommunikáció Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia Szociális és állampolgári kompetencia	Életvitel és gyakorlati ismeretek Ember a természetben Ember és társadalom
--------------------------	--	--	--	--	---	--	---

Év végi felmérés 5 óra	Fizikai képességek mérése	Mini Hungarofitt felmérés (1+4)	12' futás Helyből távolugrás Hanyattfekvésből felülés Karhajlítás és nyújtás Hason fekvésből törzsemelés és leengedés	Tanév végi edzettségi állapot felmérése. Tér és idő.	Anyanyelvi kommunikáció
Úszás 10 óra	Hátúszás Mellúszás Gyorsúszás	Előkészítő (speciális gimnasztika, sekély- és mélyvízes bemelegítés) és úszó gyakorlatok. Egy úszásnemb en teljesítménykép es technika kialakítása.	Vízben végzett mozgások előkészítése a parton. A helyes légzés technika és siklás kialakítása. A választott úszás nem kar- és lábgyakorlatok, a kar- és a lábmozgás összekapcsolása, úszás levegővétel, folyamatos úszások (25-50 m).	Vízhez szoktatás, vízbiztonság kialakítása. Tudjon egy úszásnembben technikailag helyesen, biztonságosan és folyamatosan úszni. Gondolkodás tanulás fejlesztése.	Anyanyelvi kommunikáció Szociális kompetencia Természettudományos kompetencia Esztéikai- művészeti tudatosság és kifejezőképesség Hatékony, önálló tanulás
Szabadidős sporttevékenység 4 óra	Szabadidős sporttevékenység	Asztalitenisz Tollaslabda Floorball Aerobic stb.	Alapmozgások gyakorlása, egyéni, páros és csapatjáték, játékszabályok megismerése. Mozgáskultúra fejlesztése. Nyári szabadidős sportágak gyakorlása.	A sportágra jellemző alapmozgások jártassági szinten való ismeretének kibővítése és alkalmazása. Gondolkodás tanulás fejlesztése.	Anyanyelvi kommunikáció Szociális és állampolgári kompetencia

A tantárgy fő követelményei:

- rendezetten és szabályosan végezzék a fizikai képességek felmérését, mutasson javulást az év végi felmérés eredménye
- fegyelmezetten hajtsák végre a szervezési gyakorlatoknál kapott utasításokat,
- ismerjenek és helyesen alkalmazzanak 5-10 feszültségoldó és légző-lazító gyakorlatot, amelyek testük ellazulását, relaxálását biztosítja,
- sajátítsanak el életkoruknak megfelelő testtartásjavító gyakorlatokat, és ismerjék a leggyakoribb mozgásszervi betegségek megelőzését elősegítő, mobilizáló és erősítő gyakorlatait,
- tudjanak sokoldalú előkészítő és képességfejlesztő gyakorlatokat szabályosan és teljesítő képesen végrehajtani,
- atlétikában: futásuk váljon könnyeddé, erőlködésmentessé; ismerjék és legyen hangsúlyozottabb az ugrások fontosabb motívumai; érezzenek rá a hajítás és a lökés ívképzésére,
- az atlétikai mozgásuk váljon összerendezettebbé, javuljon a teljesítményük önmagukhoz képest,
- tornában: legyenek birtokában a megfelelő képességeknek az elemek és gyakorlatok biztonságos végrehajtása érdekében,
- törekedjen a gyakorlásnál és a bemutatásnál a helyes testtartásra, a fegyelmezett végrehajtásra, ismerje a segítségadás módját és helyét,
- labdajátékoknál: ismerjék és alkalmazzák az alapvető labdakezelési módszereket,
- tudjanak alkalmazkodni a játékhelyzetekhez, ismerjék a különböző posztokat, tudjanak posztoknak megfelelően helyezkedni,
- ismerjék az alapvető és fontos játékszabályokat,
- az önvédelemnél: legyenek bátrak, alakuljon ki a gyors helyzet felismerése, képes legyen a sportszerű küzdelemre,
- tudjon egy úszásnemben technikailag helyesen, biztonságosan és folyamatosan úszni,
- váljon igénnyé a szabadidőben és a télen végzett sportmozgások önálló gyakorlása, rendszeresen és örömmel végezze ezeket a mozgásokat.

Ellenőrzés, értékelés, minősítés**Célja:**

- következtetés a tanítás és tanulás hatékonyságára
- a tanulók megerősítése abban, hogy mozgásaik végrehajtása megfelel a követelményeknek
- a végrehajtási hibák feltárása, javítási támpont
- a fejlődési mérték tükrözése, a tanulók eredményeinek viszonyítása a korábbi teljesítményeihez
- motiválás (az értékelés ösztönző legyen) és felzárkóztatás (fejezze ki a tanulók közötti felkészültségbeli különbséget)

Bemeneti és kimeneti mérés a motorikus képességek felmérése / Mini Hungarofit 1+4 /

célja az év eleji fizikai állapot felmérése, az éves mozgásanyag és a terhelés igazítása, tervezése, módja a szükséges előkészítés és bemelegítés után az egyes képességeket csoportosan mérjük fel, az eredményeket regisztráljuk, értékelése az országos útmutató szerint.

Módja:

- fontos az állandó tanári megfigyelés, mozgásjavítás, segítségadás és ellenőrzés,
- az első sikeres kísérletek kapjanak elismerést, a sikertelen végrehajtások ne szegjék kedvüket,
- a feladatok során mindenképp értékelni kell az aktivitást, kapjanak megerősítést abban, hogy mozgásaik végrehajtása megfelel a követelményeknek,
- folyamatosan szükséges a végrehajtási hibák javítása,
- az osztályzást gondosan elő kell készíteni, a jegyek tükrözzék az egyéni fejlődés mértékét,
- csapat munkában nem szabad figyelmen kívül hagyni a mutatott magatartást, a szabályok ismeretét és azok betartását,
- technikai elemek játék közbeni alkalmazása, adott taktikai feladatok megoldása, a támadás és védekezés összhangja,
- sportági mozgáselemek, feladatok és gyakorlatok bemutatása,
- sportáganként legalább egy érdemjegy és havonta egy aktivitási jegy szülessen, a leggyengébb jegy az elégséges.

Ajánlott irodalom**Testnevelés és sport sorozat / Dialóg Campus Kiadó /**

- Makszin Imre: A testnevelés elmélete és módszertana, Budapest, 2007
- Rétsági Erzsébet: A testnevelés tantárgypedagógiája, Budapest-Pécs, 2000
- Rétsági Erzsébet: Kézikönyv a testnevelés tanításához (5-8. osztály)
ÚJ, átdolgozott kiadás, Budapest-Pécs, 2003

- Barbara és Thomas Oettinger: Funkcionális gimnasztika, Budapest, 2000
- Nagy Ernő: Küzdősportok az iskolai testnevelésben? Budapest, 2001
- 1000 Játék és gyakorlat sorozat – (kézikönyv tanároknak, edzőknek, pályaedzőknek, versenyzőknek) Szerzői kollektíva / Dialóg Campus Kiadó / Budapest, 2000
 - 1000 Bemelegítő játék és gyakorlat
 - 1001 Úszás játék és gyakorlat
 - 1003 Atlétika játék és gyakorlat
 - 1005 Röplabda és strandröplabdajáték és -gyakorlat
 - 1006 Kosárlabdajáték és -gyakorlat
 - 1008 Torna játék és gyakorlat
 - 1009 Labdarúgójáték és -gyakorlat
 - 1012 Szabadidős játék és -gyakorlat
 - 137 Alapjáték és -gyakorlat
 - 704 Kézilabdajáték és -gyakorlat

PATRÓNUSI FOGLALKOZÁS

A foglalkozás sajátosságai:

A patrónusi foglalkozások kiemelten fontosak az előkészítő évfolyamon résztvevő diákok számára, hiszen kiscsoportos foglalkozások keretén belül lehetőségük van az önmegismerésre, a társas kapcsolatok tudatos alakítására, a szabad véleménynyilvánításra, tanulásbeli és más aktuális problémáik megbeszélésére, megvitatására, az egészséges életmód igényének kialakítására, a társadalmi viselkedési normák elmélyítésére stb.

A tanulók a foglalkozások során olyan ismeretekhez jutnak, olyan készségeket, képességeket sajátítanak el a gyakorlatok elvégzése közben, melynek segítségével megismerhetik önmagukat, társaikat és a környező világot. Részt vehetnek saját közösségük szabályainak a megalkotásában. Segítséget kapnak az önnevelésre való képesség kialakításához, az állandó önkontrollhoz, s a társas kapcsolatok létrehozásának módjaitól. Közben megtanulják figyelmüket tudatosabban irányítani, kulturáltan beszélgetni, vitázni, érdekeiket érvényesíteni társaikkal. Fejlődik kommunikációs képességük.

A közösségen belüli szerepvállalásuk során nő önmagukkal és társaikkal szembeni felelősségérzetük. Toleránsabbá válnak környezetük tagjaival szemben, tisztelik azokat. Jobban tudnak alkalmazkodni a környezet adta lehetőségekhez. Felismerik az érzelmek és a viselkedésformák kapcsolatát. Megpróbálnak egyre tudatosabban uralkodni érzelmeiken, indulataikon. A konfliktuskezelés békésebb útjaira törekednek. Megismerik az egészségmegőrző szokásokat, az egészséget károsító tényezőket.

Eljutnak arra a szintre, hogy megkülönböztessék a jót a rossztól, ezáltal fejlődik helyzetfelismerésük és ebből fakadóan a döntésre való képességük. Képesse válnak a kritikai gondolkodás és döntéshozás lépéseinek az alkalmazására. Alkalmassá lesznek reális célok megfogalmazására, pályaválasztási terveiknek a követésére. Megértik a határozott visszautasítás fontosságát az egészséget károsító tényezőkkel szemben. Felfedezhetik önmaguk megvédésének lehetőségeit és annak felelősségét.

A patrónusi foglalkozások minden esetben tevékenység- és problémacentrikusak.

Alapvető kommunikációs formákat sajátítanak el, az ismereteken túl szituációs játékok és didaktikai játékok keretében készségeiket fejlesztik és gyakorolják, illetve a beszélgetések során alkalmat kínálnak problémahelyzetek elemzésére, megoldások keresésére és megvitatására.

A tanterv kiemelt céljai és feladatai:

Az életkori sajátosságokból adódóan a patrónusi foglalkozások cél- és feladatrendszere kiemelkedően fontos, ezek feldolgozása valamennyi pedagógus feladata és szakmája.

Célok, feladatok:

- *Életkori sajátosságok megélése és megértése*
- *Az ambivalencia kezelése*
- *Család szerepe a személyiségfejlődésben*
- *Társas kapcsolat hangsúlyozása, kezelése* – A szociális képességeik (a kapcsolatteremtés, a kommunikáció, az empátia, a tolerancia, a kooperáció, a konfliktuskezelés, stb. képességeinek) fejlesztése, főként az iskolában, kollégiumban, osztályban, csoportban megélt saját élmények alapján. A személyiségben rejlő lehetőségek és gátak feltárása, a személyiség stabilizálása. Készség és képesség a tartalmas, harmonikus emberi kapcsolatok kialakítására és ápolására.
- *Testi-lelki egészség megőrzése* – Az egészségnek mint alapértéknek az elfogadása, az egészség megőrzés igényének felkeltése, az egészségkárosító szokások, szenvedélyek kialakulásának megelőzése, ezek leküzdésére való akarat, készség, képesség alakítása. A mentálhigiéné, lelki egészség iránti igény felkeltése, erősítése, a megőrzéséhez szükséges készségek és képességek kialakulása. A tolerancia elvének és gyakorlásának elfogadása, az előítéletekkel való szembesülés, és leküzdésének igénye.
- *Környezettudatosság* – Érdeklődés a világ dolgai iránt, a globális problémáknál az egyéni felelősség belátása, a folyamatos tájékozódás iránti igény felkeltése. A fenntartható fejlődés jelentőségének tudatosítása.

Általános fejlesztési követelmények:

- segíteni a tanulót abban és megtanítani őt arra, hogy önmagát érdekesnek és értékesnek lássa, az élete célját keresse, másokra odafigyeljen, másokkal kommunikáljon,
- segíteni abban, hogy tartozzék valahová, valakihez, akik elvárják tőle, hogy igényes legyen, s akiknek nem csak kényszerből, de belső akaratából is meg akar felelni,
- felismerje, hogy az élet felnőttként való megéléséhez önbizalom, önhit kell,
- ráébreszteni a felelősségteljes gondolkodás fontosságára, az emberi élet méltóságára, a környezettel való harmonikus együttlét igénylésére,
- legyen fogékony a társadalmi együttélés szabályainak megismerésére, a tudatos belátáson alapuló kritika elsajátítására, az önálló tájékozódásra és a tudatos életvezetéshez szükséges jellemvonások, készségek és ismeretek fejlesztésére,
- ráérezzen a kiegyensúlyozott életmód és életvitel jelentőségére a saját egészségében,
- a life-long learning alapjainak megteremtése.

Belépő tevékenységformák**Kulturált nyelvi magatartás:**

- eligazodás az alapvető kisközösségi beszédhelyzetekben,
- gyakorlatok a vitakultúra fejlesztésére, saját álláspont kialakítása,
- együttműködés a beszédpartnerekkel, a másik ember közlésének egyre pontosabb felfogása a mindennapi élethelyzetekben,
- képesség önellenőrzésre a kommunikációs magatartásban,
- a verbális eszközök és a nem verbális kifejezés ellentmondásának felismerése; a beszéd és cselekedetek ellentmondása vagy összhangja; egyéni, páros, csoportos kreatív gyakorlatok hétköznapi szituációk megjelenítésében, kritikájában; verbális elemek nélküli szituációk értelmezése, párbeszéd alkotása, a nem verbális elemek szerepének megfigyelése, alkalmazása.

Szövegértés, szövegalkotás:

- az audiovizuális eszközökkel megjelenített és olvasott információk mögöttes jelentéseinek keresése, értelmezése, lényegének kiemelése,
- kreatív szövegalkotás, önálló vélemény megfogalmazása

Tanulási képesség:

- az ismeretek bővítése, rendszerezése, elmélyítése,
- többféle forrásból gyűjtött anyag válogatása, feldolgozása,
- az önkontrollra való igény kialakítása,
- önálló felkészülés,
- informatikai eszközök használata.

Évi óraszám: 74 óra

Heti óraszám: 2 óra

Témakör	Téma	Tartalom	Tevékenység	Tudás- és képességterület	Fejlesztendő kulcskompetencia	Kapcsolódó műveltségi terület
Önismeret 8 óra	Énkép – pozitív, negatív, reális és irreális énkép	A harmonikus személyiség kialakítása, személyiségünk megismerése, elfogadása, fejlesztésének igénye. Felelősség önműn személyiségünk és saját sorsunk alakításáért. Törekvés önmagunk megbecsülésére.	Önismereti és személyiségfejlesztő feladatok Szituációs játékok Beszélgetés a tanulókkal Feladatlap kitöltése	Kommunikáció Mindennapi életünk Szabályok Gondolkodásfejlesztés	Anyanyelvi kommunikáció Szociális és állampolgári kompetencia Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia	Életvitel és gyakorlati ismeretek Ember és társadalom
Társas kapcsolatok 16 óra	Egyén és közösség Konfliktuskezelés	Az egyén és a közösség együttműködéséhez szükséges normák ismerete, szerepük tisztázása (házi rend, szokások, erkölcs, jog, törvények, szabályok). A harmonikus kapcsolatok létrejöttéhez szükséges tulajdonságok, képességek megismerése, fejlesztése (figyelmesség, udvariasság, kímélet, tisztelet, méltányosság, tapintat, humor, tolerancia, empátia, segítőkészség,). Iskolán és családon kívüli kötődések, beszédstílus, szabadiós programok, szokások, viselkedési formák. Partnerkapcsolatok helyes kezelése (egyenrangúság, egymásra figyelés, partner elfogadása, alkalmazkodni tudás, felelősség, őszinteség). Hullámhegyek és -völgyek a kapcsolatokban – veszekedés, konfliktusok, agresszivitás, érdekek ütközése és érvényesítése. A családon	Játékos feladatok Egyéni és csoportos gyakorlatok Szituációs játékok Beszélgetés a tanulókkal Vita Dramapedagógiai módszerek, tevékenységek Filmek alapproblémáinak megvitatása	Szabályok Kommunikáció Mindennapi életünk Tér és idő Gondolkodásfejlesztés		

		belüli erőszakkal kapcsolatos kérdések: felismerése, kezelése, hová lehet segítségért fordulni.	Önismereti és személyiségfejlesztő feladatok Beszélgetés a tanulókkal	Szabályok Mindennapi életünk Gondolkodásfejlesztés	Anyanyelvi kommunikáció A hatékony, önálló tanulás Szociális és állampolgári kompetencia Kezdeményezőképesseg és vállalkozói kompetencia	Életvitel és gyakorlati ismeretek Ember és társadalom
Aktuális problémák 2 óra	Az eredmény és a tanulás feltételeinek megbeszélése Aktuális feladatok	Az esetleges sikertelenség okainak feltárása. Személyre szabott tanulási stratégiák kidolgozása. A motiváció megteremtése.				
Család 8 óra	A családi élet, családi kapcsolatok, élethelyzetek, szerepek, érzelmek. A szülők, az anya, apa, a gyerekek, a nagyszülők, a házasság, a válás, az egyedüllét, a barátság.	Családon belüli kötődések, szokások, viselkedési formák. Családi problémák és megoldási lehetőségeik. Nevelési ártalmak a családban. A család és az iskola közötti egyenlőtlenségek áthidalása.	Szituációs játék Dramapedagógiai módszerek, tevékenységek Filmek alapproblémáinak megvitatása Beszélgetés a tanulókkal Vita	Kommunikáció Mindennapi életünk Szabályok Tér és idő Gondolkodásfejlesztés	Anyanyelvi kommunikáció Szociális és állampolgári kompetencia Kezdeményezőképesseg és vállalkozói kompetencia	Életvitel és gyakorlati ismeretek Ember és társadalom
Szerelem Szexualitás 8 óra	Párkapcsolatok, ismerkedés-gátások, felkészülés a családi életre, együttélés, családalapítás	Barátság-szerelem, kötődés, feltétel nélküli elfogadás, bizalom, egy kapcsolat kezdete és vége, megcsalás, fogamzásgátlás, nemi betegségek.	Beszélgetés a tanulókkal Vita Dramapedagógiai módszerek, tevékenységek Filmek alapproblémáinak megvitatása Szakember – védőnő, nőgyógyász, ifjúságvédelmi felelős, iskolapszichológus – bevonása	Kommunikáció Mindennapi életünk Szabályok Tér és idő Gondolkodásfejlesztés	Anyanyelvi kommunikáció Szociális és állampolgári kompetencia Kezdeményezőképesseg és vállalkozói kompetencia	Életvitel és gyakorlati ismeretek Ember és társadalom

Testi-lelki egészség 16 óra	Az egészség, mint az élet legfőbb értéke A lelki egyensúly elvesztésének következményei	Prevenció Az egészség megőrzés igényének felkeltése, az egészséges életmód szokásainak kialakítása, a sportos életforma iránti igény felkeltése, az egészséges táplálkozás hangsúlyozása. Szorongás, stressz, feszültség, depresszió, melankólia, kudarcsok. Szenvedélybetegségek: nikotin-, alkohol-, drog-, szerencsejáték-függőség. Bűnmegelőzés	Beszélgetés a tanulókkal Vita Drámapedagógiai módszerek, tevékenységek Filmek alapproblémáinak megvitatása Szakember – védőnő, nőgyógyász, ifjúságvédelmi felelős, iskolapszichológus – bevonása	Kommunikáció Mindennapi életünk Szabályok Tér és idő Gondolkodásfej- lesztés	Anyanyelvi kommunikáció Szociális és állampolgári kompetencia Kezdeményezőképes- ség és vállalkozói kompetencia	Életvitel és gyakorlati ismeretek Ember és társadalom Ember a természetben
Pályaaorientáció 6 óra	Az egyéni adottságok, képességek megismerésén alapuló önismeret fejlesztése. A legfontosabb pályák, foglalkozási ágak tartalmának, követelményeinek és a hozzá vezető utaknak, lehetőségeknek megismerése.	Pályaválasztási és életvezetési tanácsok A felkínált képzési lehetőségek, szakmacsoportok bemutatása.	Önismereti és személyiségfejlesztő feladatok Beszélgetés a tanulókkal Szakember – pályaválasztási tanácsadó – bevonása „VENDEGVÁRO PROGRAM” Interjúkészítés	Kommunikáció Mindennapi életünk Szabályok Tér és idő Gondolkodásfej- lesztés	Anyanyelvi kommunikáció Szociális és állampolgári kompetencia Kezdeményezőképes- ség és vállalkozói kompetencia	Életvitel és gyakorlati ismeretek Ember és társadalom
„Nyíló világ” 8 óra	A környezettudatos életmódra nevelés	A természeti környezet védelme, az ökológiai egyensúly megőrzése, zajártalom, levegőtisztaság, víz- és természetvédelem, jeles környezetvédelmi napok: víz, madarak, fák, föld napja, szelektív hulladékgyűjtés, energiatakarékosság.	Beszélgetés a tanulókkal Vita Szituációs játékok Internetes anyaggyűjtés Növények, állatok védelme és növények ültetése, környezetünk szébbé tétele (parkosítás, hulladékgyűjtés, kapcsolatfelvétel természet/környezetvédelmi szervekkel).	Kommunikáció Mindennapi életünk Szabályok Tér és idő Gondolkodásfej- lesztés Felelősségteljes életmód	Anyanyelvi kommunikáció Szociális és állampolgári kompetencia Kezdeményezőképes- ség és vállalkozói kompetencia Digitális kompetencia Esztétikai – művészeti tudatosság és kifejezőképesség	Életvitel és gyakorlati ismeretek Ember és társadalom Ember a természetben Művészetek Informatika

Aktuális problémák 2 óra	Az eredmény és a tanulás feltételeinek megbeszélése Aktuális feladatok	Az esetleges sikertelenség okainak feltárása. Személyre szabott tanulási stratégiák kidolgozása. A motiváció megteremtése.	Önismereti és személyiségfejlesztő feladatok Beszélgetés a tanulókkal	Szabályok Kommunikáció Mindennapi életünk Gondolkodásfejlésztés	Anyanyelvi kommunikáció A hatékony, önálló tanulás Szociális és állampolgári kompetencia Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia	
-----------------------------	---	---	--	--	--	--

Ellenőrzés, értékelés, minősítés:

Célja:

- következtetés a tanítás és tanulás hatékonyságára,
- annak számbavétele, hogy mely követelmények teljesítésében értek el a tanulók kiemelkedő, illetve mely területeken gyenge teljesítményt,
- a tanulók fejlődésének viszonyítása korábbi teljesítményeikhez.

Folyamatosan:

- a diákok szóbeli és írásbeli teljesítményének értékelése és minősítése szóban, és szövegesen

Módjai:

- közvetlen tanári megfigyelés szóbeli és írásbeli értékeléssel,
- osztályfőnökkel, szaktanárokkal való egyeztetés, tájékozódás után szóbeli és írásbeli értékeléssel (műhelymunka).

Követelmények:

- aktív részvétel a patrónusi foglalkozásokon, csoport és egyéni munkában,
- az életkornak megfelelő szövegalkotási képesség, szókincs, kifejezőképesség fejlődése,
- olvasható, jó tempójú egyéni írásmód és olvasás,
- személyiségi jegyek fejlődés (tolerancia, másság elfogadása, empátia, konfliktuskezelés stb.),
- igényesség kialakítása önmagával szemben.

Ajánlott irodalom

Aszmann Anna (szerk.): Egészségvédelem az oktatásban

Bagdy Emőke -Telkes József: Személyiségfejlesztő módszerek az iskolában

Bácskai Júlia: Magánélettan 1-2

Dr. Berend Mihály: Útmutató a "Felkészülés a családi életre" tantárgy oktatásához.

Dr. Czeizel Endre: Felkészülés a családi életre

Dr. Kisida Erzsébet: Állampolgári ismeretek

Kiss Albert: Szexuálkultúra

Pease, Allan Testbeszéd

Rudas János: Delfi örökösei

Dr.Sille István: Illem, etikett, protokoll

Vekerdy Tamás: Kicsikről nagyoknak 2. (Az iskoláskor)

Walker, Jamie: Feszültségoldás az iskolában (Játékok és gyakorlatok)

Zsidi Zoltán: Hagyjuk sorsára? (Magatartászavar fiatalokban)

Popper: A belső utak könyve

Mohás: Ki tudja mi a siker?

Boros: Érték-iskola-család

Mérei: Közösségek rejtett hálózata

Weiss, C. : Az iskolai osztályok szociológiája és szociálpszichológiája

Regele : Társas kapcsolatok

Pawek, R. : Osztályközösség- iskolai demokrácia

Csepeli : A hétköznapi élet anatómiája

Buda B.: Empátia – a beleélés lélektana

Dögei I.: Tizenévesek iskolai, illetve tanár-tanuló konfliktusai (Szociológia, 1988. 3. sz. 327–342. o.)

Gabnai K.: Drámajátékok

Gordon, T.: T. E. T. A tanári hatékonyság fejlesztése

Szekszárdi J. : Konfliktusok (Iskolapolgár Alapítvány, Bp. 1994.)

Szekszárdi J. : Utak és módok (Pedagógiai kézikönyv a konfliktuskezelésről. IFA- Magyar ENCORE, 1995)

Fromm, E.: A szeretet művészete (Helikon 1984)

Holt, J.: Iskolai kudarcok

Liskó J.: Kudarcok középfokon (im)

Mohás L.: Ki tudja mi a siker? (im)

Ranschburg: Szeretet, erkölcs, autonómia

Czeizel E.: A tizenévesek gondjai, Az optimális családtervezés

Dr. Fenwick, E.–Dr. Walker, R.: Hogyan működik a szex? Átfogó útmutatás a gyermekek testi, érzelmi és szexuális felnőtté válásához (Subrosa , 1994.)

Dr. Marczell: Korunk réme, az AIDS (Subrosa , 1995.)

Szöllősi Zs.: Az egészségmegőrzés kultúrája (In: Kézikönyv osztályfőnököknek)

Multikulturális eszközök:

Philadelphia, Trainspotting, Ray, Egy kosaras naplója, Karesz végakarata, Kosztolányi: Édes Anna filmes feldolgozása, Holt költők társasága, Bakancslista, A skorpió megeszi az ikreket..., A Te isteni ágyad, Pretty Woman, Las Vegas végállomás, Édesek és mostohák klippgyűjtemény – Emberi jogok egyetemes nyilatkozatáról stb.

TERMÉSZETISMERET

A tanterv sajátosságai:

A természetismeret tantárgy esetében a kémia, fizika, biológia és a földrajz tantárgy tudásanyagát és sajátosságát figyelembe vevő módszerekkel a **felzárkózás és a megfelelő szemlélet kialakítását tartja fő feladatának**.

Az előkészítő évfolyam célkitűzése az **általános iskolában tanultak elmélyítése; a hiányok pótlása**, az új élethelyzetbe, iskolatípusba, közösségbe került tanulók beilleszkedésének elősegítése; a kommunikációs képesség fejlesztése az iskolai és mindennapi élethelyzetekben. Célja, hogy a tanulók képessé váljanak a természet jelenségeinek elemi szintű értelmezésére. A tantárgy vizsgálódásának középpontjában ezért nem az egyes természettudományok alaptételei, hanem az élő- és élettelen természet konkrét valósága, a jelenségek és a környezet áll. A megismerés ebből következőleg összetett. Hozzá kell segítenünk a tanulókat ahhoz, hogy ismereteiket a kellő szinten tudják alkalmazni, kreativitásuk fejlődjön.

A tanterv kiemelt céljai és feladatai természetismertből:

- Az általános iskolai anyag ismételése, rendszerezése, a hiányok pótlása
- Az egyéni képességek kibontakoztatásának segítése
- A kreativitás és szocializáltság egyidejű, dinamikus fejlesztése, önállóság, aktivitás, tolerancia, empátia kialakítása
- A helyi sajátosságok, jellegzetességek (éghajlat, növényvilág, állatvilág, geofizikai tulajdonságok) megismertetése
- A természetismeret tanítása során a környezet állapota iránti érzékenység, az ökológiai szemlélet, valamint a helyes környezeti attitűdök, magatartás, értékrend alakítása.

Általános fejlesztési követelmények

- Legyen képes a természeti, és az ember alkotta környezetről különféle módon szerzett ismereteit egymással összehasonlítani, csoportosítani, rendszerezni, egyszerű vizsgálatokat, kísérleteket elvégezni, és azok eredményeit elemezni, kiértékelni.
- Szerezzen gyakorlatosságot a mindennapi életben előforduló mérésekben, a hosszúság, a tömeg, az űrtartalom, a sűrűség, a nyomás, a hőmérséklet és az idő mértékegységeinek használatában.
- Tanári segítséggel legyen képes tájékozódni egyszerűbb enciklopédiákban, lexikonokban, tudjon ismeretekhez jutni különböző szöveges és képi ismerethordozókból. Tudjon térképen tájékozódni.
- Legyen képes felhasználni, alkalmazni a mindennapi élet problémáinak megoldásában az elemi természettudományos ismereteit. Lásza be, hogy környezetének állapota saját egészségére is hatással van, igényelje az egészséges életkörülményeket.
- Ismeretei tegyék lehetővé az élvezeti és kábítószeres (szesziesital, dohány, kábítószer) elutasítását. Ismerje fel a környezetét szennyező leggyakoribb folyamatokat és anyagokat.
- Legyen képes korábbi ismereteit alkalmazni.
- Ismerje meg a jegyzet- és vázlatkészítés módszereit.
- Ismerje meg az elektronikus információhordozókat is.

Belépő tevékenységformák

- Képesség önellenőrzésre.
- Az olvasott szövegek mögöttes jelentéseinek tudatos keresése.
- Kreatív szövegalkotás.
- Az ismeretek bővítése, önálló és csoportos kutatómunkával.
- Többféle forrásból gyűjtött anyag válogatása, feldolgozása, írásbeli, szóbeli beszámoló készítése.
- Az önkontroll további finomítása: szabályok betartása.
- Önálló tanulói kiselőadások tartása pl. a korszerű táplálkozásról, az egészségkárosító anyagokról, élvezeti szerekről, szenvedélybetegségekről.
- Egyszerű élettani megfigyelések és vizsgálatok önálló elvégzése.
- A vizsgálatok eredményeinek, tapasztalatainak dokumentálása és értékelése.
- Az új fogalmak megértése és készség szintű használata.
- A kísérleteket értékelő, az általános ismereteket alkalmazni tudó szakszerű megfogalmazások, érvelések fejlesztése.
- Gyakorlatot kell szerezniük a tanulóknak a feljük áradó információözből a tudományosan is elfogadható információk kiszűrésében, a média kritikus kezelésében.

Évi óraszám: 111 óra

Heti óraszám: 3 óra

Természeti ismeret

Témakör	Téma	Tartalom	Tevékenység	Tudás és készségterületek	Fejlesztendő kulcskompetencia	Kapcsolódó műveltségi terület
1. Év eleji felmérés 2 óra	<u>Tájékozódás a tanulók ismereteiről</u>	A térképi ábrázolás módjai, az időjárás elemei, éghajlat, domborzati formák, tájak és közösségek, az ember felépítésének felmérése	Feladatlap kitöltése Hibás szövegek javítása Grafikon-elemzés	Diagramok Értelmezése Éghajlattérképek elemzése	Anyanyelvi kommunikáció Matematikai kompetencia,	Magyar nyelv és irodalom Matematika
2. Tájékozódás a térképen, térképismeret 8 óra	<u>A térkép fogalma, méretaránya, jelrendszere.</u>	- Irány és távolság meghatározása kilométer-hálózat használata a térképen tájékozódás a fő világtájak alapján. - A tájoló működésének értelmezése a mágneses kölcsönhatás vizsgálatával. - A fő világtájak meghatározása terepen egyszerű tájoló segítségével. - A domborzat ábrázolása a térképen, magasság meghatározása (leolvasása). - A leggyakoribb térképtípusok értelmezése.	Játékos feladatok térképekkel Térképvázlat készítése az iskola környékéről (Méterárny, irány) Túraútvonal tervezés csoport munkában Kísérletek a mágnessel	Tér és idő Gondolkodás-fejlesztés Együttműködés a csoportban Elfogadás Egymásra figyelés	Anyanyelvi kommunikáció Eszaki-művészeti tudatosság és kifejezőképesség Matematikai kompetencia Kezdeményező-képesség és vállalkozói kompetencia	Ember és társadalom Matematika Életvitel és gyakorlati ismeretek

3. A földfelszín változása 12 óra	<u>Domborzati elemek és formák (lejtő, síkság, völgy, medence, fennsík, hegy, hegység, domb, dombság).</u>	<u>A felszíninformák:</u> - A hegységek és alföldek kialakulása. - A legjellemzőbb kőzetek tulajdonságai. - A síkságok kialakulása. - A talaj keletkezése, jellemzői. - A talaj védelme - A víz körforgása a természetben, - Folyóvizek, állóvizek. - A víz tisztítása egyszerű módszerekkel. - A víz tulajdonságai, biológiai jelentősége - egysejtűek felépítése	A magyarországi nagytíjak összehasonlítása. Hasonló és eltérő földrajzi jellemzőik megkeresése. (tanulópárok, 2 nagytíj) Pocolya-, csatorna-, természetes állóvíz vizsgálata és összehasonlítása mikroszkóp alatt. Víz tisztító megfigyelése	Internetes keresők használata, egyéni könyvtári kutatómunka Szövegfeldolgozási módszerek: aláhúzás, szöveghímelés, kulcsszavak kigyűjtése Diagramok és koordináta rendszer értelmezése, következtetés levonása.	Anyanyelvi kommunikáció Digitális kompetencia	Magyar nyelv és irodalom Informatika Ember és társadalom
4. Környezeti tényezők 10 óra	<u>Az időjárás elemei.</u>	Napsugárzás, A fény és anyag egyszerű kölcsönhatásainak (visszaverődés, törés, prízma, szín) vizsgálata jellemzői. - Felmelegedés, hőterjedés, hőmérséklet. - A hőmérséklet észlelése, mérése. - A hőmérséklet napi és évi változása. - A gázok jellemzői, a levegő mint anyag, a levegő nyomása. - A szél fogalma keletkezése, iránya. Földrajzi területek speciális szelei. - A csapadék keletkezése, csapadékformák. - Halmazállapot változások a természetben: olvadás és fagyás, párolgás, forrás és lecsapódás. Időjárás és Éghajlat fogalma. - Hazánk éghajlatának jellemzői.	Egyéni mérési feladatok Fizikai kísérletek Légnyomás és mérése	A hőtani ismeretek alkalmazása az időjárás jelenségeinek megismerésére és megértésére.	Anyanyelvi kommunikáció Digitális kompetencia Matematikai kompetencia	Magyar nyelv és irodalom Ember és társadalom Életvitel és gyakorlati ismeretek Matematika Informatika

5. Bioszféra 8 óra	<u>Biológia</u>	<ul style="list-style-type: none"> - A Föld éghajlati övezetessége. - A növényzeti övek jellemzői. 	Tájékozódás a földgömbön. Egyes övek kidolgozása csoportmunkával. (éghajlat, növénytakaró, állatvilág, gazdasági összefüggések) Táblázatkészítés	A folyamatok komplexitásának és az alkalmazkodás határainak felismerése.	Anyanyelvi kommunikáció Matematikai kompetencia Digitális kompetencia	Magyar nyelv és irodalom Matematika Informatika
	<u>Évolúció és rendszerezés</u>	<ul style="list-style-type: none"> - Az élet kialakulása - A növény és állatvilág fejlődése - Rendszertani kategóriák, a csoportosítás szempontjai - A törzsfa - Az emberré válás folyamata 	Egyszerű logikai rendszerek létrehozása. A rendszertani elkülönítés gyakorlása. Ábraelemzés, érvelés, önálló beszámoló készítés.	Evolúciós szemlélet kialakítása. Rendszerező gondolkodás kialakítása. Lényeg kiemelése		
6. Az ember 20 óra	<u>Az emberi test</u>	<ul style="list-style-type: none"> - A szervrendszerek anatómiája. (bőr, mozgás, táplálkozás, légzés, keringés, kiválasztás, szaporodás) 	Ábraelemzés, önálló megfigyelés, emberi torzó, csontváz használata, embertérkép készítése, csoportmunka	Összefüggések felismerése, érvelés Konfliktuskezelési képesség Énkép, önismeret	Anyanyelvi kommunikáció A hatékony, önálló tanulás Szociális és állampolgári kompetencia	Magyar nyelv és irodalom Ember és társadalom Életvitel és gyakorlati ismeretek
	<u>Életműködése</u>	<ul style="list-style-type: none"> - A szervrendszerek működése 	Kísérletek az érzékszervekkel. Egyéni beszámolók Önmegismerés, önkontroll, önértékelési késztetés	Az alapvető életfunkciók közötti kapcsolat felismerése. A szabályozás jelentőségének megértése. Gondolkodás-fejlesztés Együttműködés a csoportban Kudarctűrő gyakorlása		
	<u>Anyaság</u>	<ul style="list-style-type: none"> - Megtermékenyítés - fogamzásgátlás - terhesség - szülés - az ember fejlődési szakaszai 	Ismeretterjesztő filmek kiértékelése. Anatómiai ábrák elemzése.	Az emberi élet tisztelete. Felelősségünk egyéni létünk kiteljesítéséért és a jövő generációkért. Az anyai hivatás megbecsülése.		

7. Féléves felmérők 2 óra	<u>Tájékozódás a tanulók ismereteiről</u>	- Atomok, molekulák, Makromolekulák, Haladó mozgás, Dinamika alapjai, Energia, munka, Elektromos áram	Feladatlap kitöltése Hibás szövegek javítása Grafikonlemezés			
8. Tápanyagok 10 óra	<u>Elődleges biogén elemek</u>	- Szén (Az atomok felépítése, kötéstípusok, Fontosabb szénvegyületek) _ Hidrogén _ Oxigén (a molekuláris szerkezet) _ Nitrogén	Kalotta modellek használata Saját modell készítése Kémiai kísérletek Kooperatív tanulás	Valóságos viszonyok becslése, arányérzék fejlesztése.	A hatékony, önálló tanulás Anyanyelvi kommunikáció	Magyar nyelv és irodalom Ember és társadalom Életvitel és gyakorlati ismeretek
	<u>Makro-molekulák</u>	- Fehérjék - Szénhidrátok - Zsírok - Nukleinsavak - Táplálkozási szokások - Kiegészítő anyagok élettani hatásai	Egyszerű kísérletek Fehérjékkel, zsírokkal, szénhidrátokkal. Energia-táblázatok. A helyes étrend összeállítása. Kiselőadás a különböző táplálkozási szokásokról.	Rendszerező képesség, mértéktartás gyakorlása Önmagunk elfogadása Az élvezeti szerek (alkohol, koffein, csokoládé) élettani hatásainak tudatosítása.		
9. Környezetünk anyagai 3 óra	<u>A háztartás anyagai</u>	- Savas, lúgos, semleges kémhatás lényege - Tisztálkodó- és mosószerek, vízlágyító és vízközlők, fertőtlenítő- és fehérítőszerek hatásmechanizmusa	A háztartásunkban használt anyagok megadott szempontok alapján történő csoportosítása. Cikkek gyűjtése a kozmetikumokról, Reklámok gyűjtése és kiértékelése. Egyszerű kísérletek elvégzése a mosószerek tisztító hatásának megértéséhez.	A háztartás vegyi anyagainak megismerése, hatások megmagyarázása. A kezelési, használati útmutatók értelmezése. A környezetre kifejtett hatások megismerése.	A hatékony, önálló tanulás Szociális és állampolgári kompetencia Anyanyelvi kommunikáció	Magyar nyelv és irodalom Ember és társadalom Életvitel és gyakorlati ismeretek
10. Mechanikai mozgások 12 óra	<u>Haladó mozgás</u>	- Egyenes vonalú egyenletes mozgás - A sebesség, út, idő fogalma - egyenletesen változó mozgás - a pillanatnyi- és átlag sebesség, a gyorsulás. - a szabadesés, mint a változó mozgás részese	Grafikonlemezés Kísérlet Mikola csővel és Galilei féle lejtővel Kooperatív tanulás	Térítés, önálló mérések elvégzése, táblázat készítés.	Anyanyelvi kommunikáció A hatékony, önálló tanulás Matematikai kompetencia	Magyar nyelv és irodalom Matematika

	<u>A dinamika alapjai</u>	<ul style="list-style-type: none"> - A testek tehetetlensége Newton I. törvénye. - A tömeg fogalma és mérése. A sűrűség. - Az erő és a súly fogalma és mérése. - Newton II–III. törvénye - Súrlódási, közegellenállási és rugalmas erő 	Kísérlet kiskocikkal, rugós erőmérővel. Mérések karos mérleg segítségével, és dinamikai módszerrel Csoportalkotás	Helyzetfelismerés, gondolkodás-fejlesztés, egymásra figyelés rendszerező képesség, logikus gondolkodás fejlesztése Szabályok	Anyanyelvi kommunikáció A hatékony, önálló tanulás, Matematikai kompetencia	Magyar nyelv és irodalom Matematika Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia
11. A nyomás 7 óra	<u>A nyomásról általánosan</u>	<ul style="list-style-type: none"> - A nyomás fogalma és kiszámítása - Folyadékok és gázok nyomása - Pascal törvénye - Közeledő edények és hajszálcsövek - A felhajtóerő testek úszása - Arkhimédész törvénye 	Kísérletek: Úszás, lebegés, elmerülés Ráma kocka sűrűségének meghatározása Különböző nyomásmérők bemutatása Vízibuzogány	Környezetvédelem, Kritikai gondolkodás, önálló vélemény megfogalmazása, Szabályok	Anyanyelvi kommunikáció Matematikai kompetencia Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia	Magyar nyelv és irodalom Matematika kompetencia Életvitel és gyakorlati ismeretek
12. Hőtan 7 óra	<u>Energia. Munka. Hő</u>	<ul style="list-style-type: none"> - Az energia, munka fogalma és kiszámítása - Az egyszerű gépek és az energia-megmaradás törvénye - A testek belső energiája és a fajhő fogalma - Hőátadás - Teljesítmény, hatásfok 	Kísérletek: Mértőlőrralóval, Csigasorral, hengerkerékkel, ékkel, gémeskút modell készítése	Gondolkodás-fejlesztés, Gyakorlat és elmélet összekapcsolása	Anyanyelvi kommunikáció Szociális és állampolgári kompetencia Matematikai kompetencia	Magyar nyelv és irodalom Matematika kompetencia Életvitel és gyakorlati ismeretek
13. Elektromosságtan 8 óra	<u>Elektromos áram és hatásai</u>	<ul style="list-style-type: none"> - A testek elektromos állapota, elektromos töltés - Áramerősség, feszültség ellenállás - Elemi áramkörök - Soros és párhuzamos kapcsolás - Váltakozó áram, transzformátor, elektromos távvezeték rendszer 	Iskolai villanyáramlata kiszámítása, áramkör tervezése és készítése, elektromágnes készítése	Gyakorlat és elmélet összekapcsolása Szabályok	Matematikai kompetencia Digitális kompetencia	Ember és társadalom Informatika Matematika
14. Rendszerező ismételtes 2 óra			Szabályok Kommunikáció			

Ellenőrzés, értékelés, minősítés:**Célja:**

- Következtetés az eredményekből a tanítás és tanulás hatékonyságára
- Annak számbavétele, hogy mely követelmények teljesítésében értek el a tanulók kiemelkedő, illetve mely területeken gyenge teljesítményt
- A tanulók teljesítményének viszonyítása korábbi teljesítményeikhez.

Bemeneti mérés:

Évelejen: a térképi ábrázolás módjai, az időjárás elemei, éghajlat, domborzati formák, tájak és közösségek, az ember felépítésének felmérése.

Félévkor: atomok, molekulák, Makromolekulák, Haladó mozgás, Dinamika alapjai, Energia, munka, Elektromos áram

A mérés módja: Feladatlapok kitöltése

A mérés célja: annak megállapítása, hogy mely területeken, milyen irányban szükséges a fejlesztés.

A mérési eredmények értékelése: A mérési eredmények alapján egyéni és csoportra tervezett fejlesztési terveket kell készíteni.

A tanulók meglévő tudásának megismerése nélkülözhetetlen a tanulási folyamat tervezéséhez. Nemcsak a korábban tanult ismeretek meglévő szintje, hanem a tapasztalati tudás, a témával kapcsolatos személyes elképzelések és viszonyulások, magatartásmódok is felszínre kerülhetnek.

A program alapelve a tanulók és képességeik megismerése különböző vizsgálati módszerek segítségével, aminek alapján képességszint szerinti csoportba sorolják a tanulókat és megkezdődik a fejlesztés, hogy a pedagógusok minden gyermekből kihozzák képességük maximumát, és az alulteljesítő tehetséges tanulók se vesszenek el. A mérés értékelése alapján a tehetségesek esetében tehetségfejlesztés, a többi tanulónál pedig képességfejlesztés történik.

A felzárkóztatás, a **fejlesztés** sikeressége minden tanuló esetében a különleges bánásmód, és **differentiált fejlesztés** függvénye, ezért komplex egyéni fejlesztési program kidolgozása szükséges.

Folyamatosan:

- A diákok szóbeli és írásbeli teljesítményének értékelése és minősítése szóban és érdemjeggyel
- Feladatlapok
- Témazáró felmérések

Módjai:

- Elsősorban szóbeli értékelés, közvetlen tanári megfigyelés, egymás értékelése, tanulók hozzásegítése a helyes önértékeléshez
- Szóbeli és írásbeli beszámolók, kiselőadások értékelése
- Ellenőrző feladatlap írása

Követelmények:

- Legyen képes a leggyakoribb térképjelek alapján elemi térképhasználatra.
- Tudja a tanult mértékegységek alkalmazásával a vizsgált jelenségeket mennyiségileg is jellemezni, és a mért adatokat értelmezni.
- Tudja megkülönböztetni a különböző halmazállapotokat és értse azok változását.
- Ismerje az időjárást kialakító legfontosabb tényezőket. Jellemezze éghajlatunkat. Ismerje az időjárási események és a felszín változása közötti összefüggéseket.
- Ismerje fel a megfigyelt táj legfontosabb felszínformáit. Tudja értelmezni az egyszerű felszínformákat kialakulásuk szerint.
- Ismerje fel az emberek földrajzi környezetet veszélyeztető tevékenységét. Értse meg, hogy a környezet állapotának romlásáért az emberek a felelősek.
- Legyenek képesek kiemelni és összehasonlítani a különböző tájakon élő növények és állatok lényeges ismertetőjegyeit.
- Tudjanak egy-egy táplálékláncot összeállítani a különböző életközösségek megismert élőlényeiből.
- Ismerjék, hogyan kell az élőlényeket hasonló tulajdonságaik alapján rendszerezni, csoportosítani.
- Tudják felsorolni az egyes életműködések szervrendszereinek fő részeit és ismerjék ezek működésének lényegét.
- Legyenek jártasak abban, hogy testükkel, életműködésükkel kapcsolatos ismereteket tudjanak szerezni a népszerűsítő művekből, és tudásuknak megfelelő szinten legyenek képesek az információk kritikus értékelésére
- Tudatosuljon bennük, hogy az ivarszervek nem azonos ütemben fejlődnek a többi szervrendszerrel, a korai szexuális élet ártalmas lehet
- Legyenek képesek értelmezni az elemek és vegyületek jellemző kémiai tulajdonságait
- Ismerjék a mérgező anyagok jeleit, tudják balesetmentesen használni a háztartási vegyszereket,
- kísérik figyelemmel és értelmezzék a tömegkommunikáció útján közzétett környezetszennyezettségre vonatkozó adatokat,

- Legyen képes a már tanult, legegyszerűbb mérések önálló elvégzésére (hosszúság, űrtartalom, hőmérséklet, idő).
- Konkrét esetekben vegye észre a mozgás(állapot) megváltozása és az erőhatás kapcsolatát, ennek a folyamatnak a kölcsönhatás jellegét.
- Tudja mennyiségileg jellemezni az erőhatásokat, tehát ismerje az erő fogalmát, annak mértékegységét. Ismerje az erőmérés módját rugós erőmérővel és karos mérleg segítségével.
- Tudja elmondani, jellemezni a már vizsgált konkrét kölcsönhatások közben "létrejött" energiaváltozásokat, gyakorlati példákon mutassa meg az energia-megmaradás törvényének teljesülését.
- Ismerje fel a munkavégzési folyamatokat, legegyszerűbb esetben tudja kiszámítani a munkát, biztonsággal alkalmazza az energia mértékegységét.
- Értsék a tehetetlenség fogalmát, kapcsolatát a tömeggel és a sűrűséggel.
- Értsék az erőhatás és az azt jellemző erő fogalmát, ismerjék fel a kapcsolatot a köznap események és az erőhatások között.
- Értsék és tudják értelmezni, elmondani az egyszerű elektrosztatikai kísérleteket.
- Tudják, hogy az elektromos áram az elektromos tulajdonságú részecskék áramlása, amit az elektromos mező hoz létre, és emlékezzenek jelére, mértékegységére. Értsék az áramerősség fogalmát, kiszámítási módját.
- Tudjanak különbséget tenni az elektromos vezető és szigetelő anyagok között. Ismerjék fel a környezetükben leggyakrabban előforduló anyagokról, hogy vezetők vagy szigetelők.
- Tudjanak egyszerű kapcsolási rajzokat készíteni, meglevők alapján áramköröket létrehozni (összekapcsolni) és abban áramerősséget mérni.
- Rendelkezzenek jártassággal az elektromos feszültség mérésében.
- Tudjanak egyszerű feladatokat megoldani az áramerősség, a feszültség és az elektromos munka, valamint a teljesítmény kiszámításának témakörében.
- Ismerjék az elektromossággal kapcsolatos baleset-megelőzési szabályokat, és azokat tudatosan alkalmazzák.

Javasolt tankönyvek, taneszközök, tanári kézikönyvek:

- Ember és természet tankönyv 9–10; Balázs Tünde, Nyakóné Nagy Anikó, Gözös István, Agárdi Sándor, Kuknyó János
- Természetismeret 5 osztály Mozaik kiadó; Jámbor Gyuláné, Vízvári Albertné, Dr. Halász Tibor
- Természetismeret 6 osztály Mozaik kiadó; Dr. Bonifert Domonkosné, Dr. Miskolczi Józsefné, Dr. Molnár Györgyné, Dr. Halász Tibor
- Biológia 7 osztály Mozaik kiadó; Dr. Bonifert Domonkosné, Dr. Miskolczi Józsefné, Dr. Molnár Györgyné, Dr. Halász Tibor
- Fizika 7-8 osztály Mozaik kiadó; Dr. Bonifert Domonkosné, Dr. Miskolczi Józsefné, Dr. Molnár Györgyné, Dr. Halász Tibor, Dr. Kövesdi Katalin, Sós Katalin

INFORMATIKA

A tanterv sajátosságai:

Az informatika tanítása az alapozó évfolyamon komplex, tevékenység- és problémacentrikus.

A feltárt hiányosságok ismeretében, egyénre szabottan, az informatika tantárgy sajátosságait figyelembe vevő módszerekkel a felzárkózás biztosítása a feladatunk.

Az előkészítő évfolyam célkitűzése az általános iskolában tanultak elmélyítése; a hiányok pótlása, az új élethelyzetbe, iskolatípusba, közösségbe került tanulók beilleszkedésének elősegítése; a kommunikációs gétek, zavarok oldása, a kommunikációs képesség fejlesztése az iskolai és mindennapi élethelyzetekben; az IKT kompetenciák fejlesztése a tanulási technikák bővítése érdekében.

Hozzá kell segítenünk a tanulókat ahhoz, hogy ismereteiket a kellő szinten tudják alkalmazni, kreativitásuk fejlődjön.

A tanterv kiemelt céljai és feladatai:

- Az általános iskolai informatika anyag áttekintése, a hiányok pótlása
- Az egyéni képességek kibontakoztatásának segítése
- A kreativitás és szocializáltság egyidejű, dinamikus fejlesztése, önállóság, aktivitás, tolerancia, empátia kialakítása

Általános fejlesztési követelmények

- Legyen képes korábbi ismereteit szintetizálni.
- Törekedjen a kommunikációs helyzetnek megfelelő stílus használatára.
- Ismerje meg az elektronikus információhordozókat.
- A tanulási képesség fejlesztésének fontos állomása a mindennapi élethez, egyéb tanulmányokhoz kapcsolódó témák önálló feldolgozása.

Az IKT eszközeinek kreatív használata tanulásban, szórakozásban, kapcsolattartásban.

Belépő tevékenységformák

- **Az informatika alapjai:**

A személyi számítógép fő részeinek és működése lényegének megértése; tájékozódás a mai hardvereszközök világában. A billentyűzet és az egér gyakorlott kezelése, a perifériák használata. Ergonómiai szempontok megismerése a számítógépes munkakörnyezet kialakításában. A számítógép balesetmentes, helyes használata. A túlzott informatikai eszközhasználat (tévé, video, számítógép) veszélyeinek megbeszélése. Különböző kommunikációs rendszerek, formák használata. Tájékozódás a korszerűnek készült informatika tárgyú lexikonok, ismeretterjesztő könyvek, folyóiratok körében

- **Az operációs rendszer használata:**

Be- és kilépés az iskolai hálózatba. Adathordozó formázása, azon a kívánt könyvtárszerkezet kialakítása a formázás, létrehozás, törlés parancsok használatával.

Állományok kijelölése, azok másolása, mozgatása, átnevezése, törlése. Egy ismert nevű állomány megkeresése adott háttértáron. Vírusok fajtái, védekezés terjedésük ellen, vírusirtó futtatása, vírus irtása segítségével. Tömörített állományok létrehozása, tömörített állományok megtekintése, kibontása. Informatikai eszközök és szoftverek etikus használata. Tantárgyi multimédia oktatóprogramok kezelése.

- **Kommunikáció hálózaton:**

Egy levelezőprogram használata, levél küldése, fogadása, a fő mezők funkciójának megismerése. Állományok csatolása a levélhez. Saját e-mail cím létrehozása és használata. Hasznos webhelyek önálló felkeresése (pl.: MEK, vasúti információ, érdeklődési körbe tartozó oldalak). Egy letöltött weboldal részletének elmentése saját háttértárra vagy új állományba a vágólap használatával. Tematikus és kulcsszavas keresés az interneten.

- **Dokumentumkészítés számítógéppel:**

Az alapvető szövegegységek kezelése, ismerete. Többféle formázást tartalmazó dokumentumok készítése. A vágólap használata (kivágás, másolás, beillesztés, mozgatás, törlés). A dokumentum mentése és nyomtatása. Prezentáció készítés szokásos menet szerint. Képi adatok gyűjtése, képek bevitele (a dokumentumba, illetve a képszerkesztőbe), jellemző vonásainak kiemelése, rendszerezése. Rajzok készítése. Multimédia elemek használata.

Évi óraszám: 55,5 óra

Tananyagok és javasolt órakeretük:

Témakör	Téma	Tartalom	Tevékenység	Tudás- és képességtérület	Fejlesztendő kulcskompetencia	Kapcsolódó műveltségi terület
Informatikai eszközök használata – hardverkönyezet 8 óra	Számítógépes munkakörnyezet (4 óra)	Munkahelynek megfelelő számítógép ergonomikus elhelyezése. Számítógépes munkahely munkavédelmi követelményei. Számítógépes munkahely üzemeltetése (karbantartás, fejlesztés). Elektronikus hulladék újrahasznosítás lehetőségei, környezetvédelem.	Számítógépterem tervezése. Prospektusok, katalógusok, szórólapok gyűjtése. A számítógépterem rendjének, a gépek balesetmentes használatának megismerése. Tájékozódás az előképzettségi újról. Számítógép alktrészek anyagainak osztályozása környezetvédelmi szempontból.	Kreatív gondolkodás, együttműködés, előrelátás, szelektálás, szabályok, felelősségtudat Szabálykövetés	Szociális és állampolgári kompetencia Esztétikai – művészeti tudatosság és kifejezőképesség	Ember a természetben Művészetek Magyar nyelv és irodalom
	Hardverismeret (4 óra)	Kereskedelmi forgalomba kapható számítógépek és perifériái. Korunk elterjedt kommunikációs eszközei. Számítógépes konfigurációk főbb alktrészeinek jellemzői. Helyi hálózat és internetkapcsolat eszközei Feladatorientált eszköz kiválasztás paramétereinek ismerete.	Szórólapok, hirdetések alapján számítógépes konfigurációk jellemzése. A felhasználás igényeinek megfelelő kapacitás és minőség mérőszámok megállapítása. Számítástechnikai eszközök kezelése. Billentyűzet, egér.	Szelektálás, komplexitás kezelése, lehetőségek feltárása, kritikus szemlélet IKT eszközhasználat	Matematikai kompetencia Kezdeményező képesség és vállalkozói kompetencia	Matematika Magyar nyelv és irodalom

Infokommunikáció 12 óra	Helyi hálózat kommunikációs lehetőségei (1)	Helyi hálózat szolgáltatásai	Üzenet és fájl küldése helyi hálózaton.	Szabálykövetés Lényegkiemelés Narratív kompetencia Kooperatív kompetencia Lényegkiemelő, együttműködési kompetenciák	Anyanyelvi kommunikáció Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia	Magyar nyelv és irodalom Ember és társadalom Idegen nyelv Életvitel és gyakorlati ismeretek
	Internet szolgáltatásai - Web (6 óra)	Böngésző programok felülete Eszköztárak	Böngésző programok beállítása, használata Weblapok megtekintése címe alapján és kereső kulcsszava szerint. Mozgás a weblapok között, objektumok letöltése és további felhasználása.			
	- E-mail (3 óra)	Elektronikus levelező programok és felületük E-mail cím, címlista, spam	E-mail fiók regisztrálása, beállítása. Levél küldése, fogadása, továbbküldése, válaszolás. Feladó felvétele a címlistába, címjegyzék bővítése.			
	-On-line kommunikáció (2 óra)	Szöveges, hang és video kommunikáció lehetséges megvalósításai	On-line kommunikációs program telepítése, multimédiás kommunikáció megvalósítása.			

Informatikai- alkalmazói ismeretek	Szövegszerkesztés (4 óra)	Szövegbevitel, szövegegységek, formázás. Dokumentumkezelés	Szövegbevitel billentyűzetéről. Szerkesztőbillentyűk használata. Helyesírás ellenőrzés. Nyers szöveg formázása.	Lényegkiemelés, szövegrendezés Kreativitás, IKT eszközhasználat Narratív kompetencia Lényegkiemelő komp.	Anyanyelvi kommunikáció, Szociális és állampolgári kompetencia Eszétikái – művészeti tudatosság és kifejezőképesség A hatékony, önálló tanulás	Magyar nyelv és irodalom Művészetek
		Prezentáció (8 óra)	Anyaggyűjtés, diakockák tervezése, készítése. Vetítési beállítások.			
		Grafika (4 óra)	Rajzkészítés, saját kép bevitele, képek módosítása			
		Oktatóprogramok használata (2 óra)	Tananyagok, tesztek kezelőfelülete			
Záró projekt 6 óra	Választott téma feldolgozása kooperatív technikák felhasználásával	Az eddig tanult ismeretek komplex bemutatása kiscsoportos feldolgozással, valamilyen prezentáció formájában	Csoportalkítás, témaválasztás, anyaggyűjtés, szelektálás, tervezés, elkészítés, tesztelés, bemutatás, értékelés	Szabályok Kritikus szemlélet Kooperatív kompetencia Komplex információk kezelése Együttműködési kompetencia	Anyanyelvi kommunikáció A hatékony, önálló tanulás Kezdeményezőképes- ség és vállalkozói kompetencia	

Ellenőrzés, értékelés, minősítés:*Célja:*

- Következtetés az eredményekből a tanítás és tanulás hatékonyságára
- Annak számbavétele, hogy mely követelmények teljesítésében értek el a tanulók kiemelkedő, illetve mely területeken gyenge teljesítményt
- A tanulók teljesítményének viszonyítása korábbi teljesítményeikhez.

Bemeneti mérés

Év elején készség-képesség mérést végzünk a következő területeken:

Operációs rendszer ismerete, használata

Felhasználói programok ismerete, használata

Kommunikációs ismeretek, jártasságok (Internet, e-mail, on-line kommunikáció)

A mérés módja:

- Gyakorlati feladatok
- Digitális tesztlapok

A mérés célja annak megállapítása, hogy mely területeken van nagyobb elmaradás, illetve mire lehet alapozni. A mérési eredmények alapján egyéni és csoportra tervezett fejlesztési terveket kell készíteni.

A tanulók meglévő tudásának megismerése nélkülözhetetlen a tanulási folyamat tervezéséhez. Nemcsak a korábban tanult ismeretek meglévő szintje, hanem a tapasztalati tudás, a témával kapcsolatos személyes elképzelések és viszonyulások, magatartásmódok is felszínre kerülhetnek.

A program alapelve a tanulók és képességeik megismerése különböző vizsgálati módszerek segítségével, aminek alapján képességszint szerinti csoportba sorolják a tanulókat és megkezdődik a fejlesztés, hogy a pedagógusok minden gyermekből kihozzák képességük maximumát, és az alulteljesítő tehetséges tanulók se vesszenek el. A mérés értékelése alapján a tehetségesek esetében tehetségfejlesztés, a többi tanulónál pedig képességfejlesztés történik.

A felzárkóztatás, a **fejlesztés** sikeressége minden tanuló esetében a különleges bánásmód, és **differenciált fejlesztés** függvénye, ezért komplex egyéni fejlesztési program kidolgozása szükséges.

Módjai:

- elsősorban szóbeli értékelés, közvetlen tanári megfigyelés, egymás értékelése, tanulók hozzásegítése a helyes önértékeléshez
- feladatok, szóbeli és írásbeli beszámolók, kiselőadások
- Megvalósított gyakorlati tevékenységek, produktumok, feladatok értékelése, osztályzása (a leggyengébb jegy az elégséges)
- Projektek értékelése

Folyamatosan:

- A diákok tevékenységének értékelése és minősítése szóban.
- Részfeladatok teljesítése érdemjeggyel
- Összetett feladatok értékelése szóban és érdemjeggyel.
- Beszámolók, kiselőadások értékelése

Követelmények, elérendő tudás

- A tanulók elsajátítják a számítógép-kezelés alapjait, otthonosan mozognak az informatikai környezetben:
- Felhasználói szinten kezelni tudják a számítógépet és perifériáit, tapasztalatokat szereznek az informatikai eszközök és információhordozók használatában.
- Képesek lesznek a számítógéppel való interaktív kapcsolattartásra, alkalmazni tudják az operációs rendszer, a segédprogramok és a felhasználói programok szolgáltatásait.
- A hálózat használatával képesek lesznek kapcsolatot teremteni, adatokat cserélni másokkal.
- Jártasságot szereznek interaktív tananyagok, feladatok használatában.

Javasolt tankönyvek, taneszközök, tanári kézikönyvek:

- Devecz Ferenc – Juhász Tibor – Makány György – Végh András: Informatika 9. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 2005
- Digitális tankönyvek, segédletek
- Interaktív tananyagok, oktatóprogramok, tesztek

Életpálya-építés**A tanterv sajátosságai:**

Az életpálya-építés olyan tevékenység, amely arra szolgál, hogy az egyén ambícióinak és lehetőségeinek megfelelően, tudatosan, tervszerűen alakítsa a sorsát. E tevékenység keretében az egyén életpálya-célokat tűz ki, stratégiákat készít a

célok eléréséhez, és a stratégiák szerint a célokat megvalósítja. Az életpálya-építés élethosszig tartó folyamat, melyben a tanulásnak változó jelentőséggű, de állandó szerepe van.

Az életpálya építés hagyományos értelemben nem iskolai tantárgy, hanem lehetőséget ad a tanulóknak arra, hogy megismerjék önmagukat, képesek legyenek reális célokat megfogalmazni és megvalósítani azokat.

A tanár, mint folyamatirányító, szervező résztvevője a tanóráknak. Előnyben kell részesíteni azokat az eljárásokat, tanulásszervezési módokat, amelyekben lehetőség nyílik a tanulók együttműködésére, vitakultúrájának javítására, az önálló ismeretszerzésre.

Első helyen szerepel a tanulás öröme, szabadságának visszaadása, a stresszmentes légkörben való, aktív tanulás-tanítás folyamat. A programalkotás sajátossága, hogy a tantervkészítés klasszikus szabályai a "célok, tartalom, követelmények, értékelés" kongruenciája esetenként nehezen érvényesíthető, hiszen a célok sok esetben pszichés, szociális/viselkedésszerű tartalmakat határoznak meg, értékelésük a hagyományos iskolai eszközökkel kifejezetten a célok ellen hat, a követelmények nem teljesítése szankcionálhatatlan.

A tanterv kiemelt céljai és feladatai:

- Az általános iskolában tanult ismeretek áttekintése; a szövegolvasás és értés felismerése olvasási szokások és tartalmak felmérése, alakítása; szókincs, a koncentrációképesség fejlesztése.
- Képességfejlesztés, az egyéni képességek kibontakoztatásának segítése.
- Képes megtervezni életpályáját.
- Személyiségépítés.
- Hatékony tanulási szokások kialakítása.
- A kreativitás és szocializáltság egyidejű, dinamikus fejlesztése, önállóság, aktivitás, tolerancia, empátia kialakítása.

Általános fejlesztési követelmények:

A tanuló képes legyen:

- felmérni lehetőségeit, saját adottságait, képességeit,
- az életpálya-építés szűkebb tágabb, társadalmi-kulturális-szociális-gazdasági környezetét megismerni,
- megtervezni életpályáját,
- saját személyiségét fejleszteni,
- végrehajtani a tervezetteket.

A tanuló képes legyen a fogalmak, gondolatok, érzések, tények és vélemények kifejezését szóban és írásban egyaránt kifejezni.

Ismerje a természeti jelenségek közötti kölcsönhatásokat.

Sajátítsa el és használja az információs társadalom technológiát. (IST).

Képes legyen hatékonyan tanulni, saját tanulását megszervezni.

Hatékonyan gazdálkodjon az idővel és információval.

Képes legyen a harmonikus életvitel kialakítására.

A közjó iránt elkötelezetté váljon.

Nyitott legyen az esztétikai élmények befogadására és azok értelmezésére.

Legyen toleráns az eltérő vélemények, kultúrák, irányzatok iránt.

Belépő tevékenységformák:

Előnyben részesítjük azokat a tanulásszervezési módokat, tanulásszervezési eljárásokat, amelyekben a tanuló, mint individuum megjelenik, segíti a tanulók együttműködését, vitakultúrájuk kialakítását.

Tanulási képesség

- Önálló felkészülés, ismeretszerzés
- Projekt módszer
- Drámapedagógia
- Kooperatív tanulás
- Differenciált tanulás
- Heurisztikus tanulás önállóan és csoportban
- Informatikai eszközök használata
- Szakirodalom felhasználása
- Csoportos megbeszélés
- Tanulásegítő módszerek
- Megfelelő viselkedéskultúra elsajátítása

Évi óraszám: 55,5 óra

Heti óraszám: 1,5 óra

Témakör	Téma	Tartalom	Tevékenységek	Tudás és képesség terület	Fejlesztendő kulcskompetencia	Kapcsolódó műveltségi terület
1. Önismeret 5 óra	Helyem a csoportban.	Önértékelés Központosság Norma ismeret Normaalalmazás Szerepismert Alkalmazkodás Konfliktuskezelés	Kérdőívek Önismerteti szituációs játékok Interaktív játékok Kreativitást fejlesztő gyakorlatok Pályaorientációt segítő gyakorlatok	Kommunikáció	Anyanyelvi kommunikáció Szociális és állampolgári kompetencia Kezdeményező-képesség és vállalkozói kompetencia	Magyar nyelv és irodalom, Életvitel és gyakorlati ismeretek Művészetek Ember és társadalom
2. Matematika 10 óra	Grafikonok Táblázatok Statistikai adatok Törvény- szerűségeinek, összefüggéseinek megismerése	Információkezelés Összefüggések felismerése Adatfeldolgozás Rendszerezés	Táblázatok és grafikonok készítése Statistikai adathalmazok értelmezése Adatlapok	Kreativitás Összefüggések felismerése Lékepezés Modellezés	Kezdeményező-képesség és vállalkozói kompetencia Matematikai kompetencia Szociális és állampolgári kompetencia	Matematika Életvitel és gyakorlati ismeretek Ember és társadalom
3. Viselkedéskultúra 10 óra	Beszéd-kultúra Élethelyzetek szabályos és elegáns megoldása udvariassági szabályok Öltözködés Telefonálás Levél-nyomtatvány, meghívó ajándékozás étkezés	Hogyan viselkedjünk, öltözködjünk különböző élethelyzetekben? (iskola, tanítási óra, színház, múzeum, munkahely, állásinterjú stb.)	Szituációs játékok Feladatlapok kitöltése, Nyelvességi feladatok Kooperatív csoportfoglalkozás Szerepjátékok Projekt-munka Gyűjtőmunka Felvilágosítás Filmvetítés	Kommunikáció Társadalmi szabályok, normák Mindennapi életünk Gondolkodásfejlesztés Logikai készség fejlesztése Verbális, nonverbális kommunikáció Rugalmasság Figyelem-összpontosítás Érdeklődés	Anyanyelvi kommunikáció Hátkönyv, önálló tanulás Kezdeményező-képesség és vállalkozói kompetencia Digitális kompetencia	Magyar nyelv és irodalom Matematika Ember és társadalom Ember és környezet Informatika
4. Életvitel 14 óra	Mindennapi életünk szervezése	Táplálkozás Mozgás Mentálhigiénia Szűkebb és tágabb környezetünk Emberi interakciók, viselkedéskultúra	Felvilágosítás Gyűjtőmunka Projekt-munka Kooperatív csoportfoglalkozás Szituációs játékok Szerepjátékok	Környezettudatos szabályok összefüggései Mindennapi életünk Verbális-nonverbális kommunikáció Társadalmi szabályok, normák	Anyanyelvi kommunikáció Hátkönyv, önálló tanulás Szociális és állampolgári kompetencia Digitális kompetencia Kezdeményező-képesség és vállalkozói kompetencia Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejező-képesség	Magyar nyelv és irodalom Ember és társadalom Ember a természetben Művészetek

5 Életpálya ismeretek-pálya-orientáció 16 óra	1. Diák munka Egyéni képességek, ambíciók figyelembevételével aktuális döntés megalapozása 2. Lehetőségek a munkaerő-piacon 3. Állás hirdetés, álláskereső 4. Állásinterjú	Ön ismeret Piackutatás Információkezelés Alkalmazkodás Önérvényesítés Piackutatás Információkezelés A munkaerőpiacra összefüggő statisztikai adatok értelmezése és az egyéni célok berendelése a társadalmi rendszerek összefüggéseibe Munkajogi ismeretekkel, szituációkkal való ismerkedés Hivatalos iratokkal való tevékenység A munkaerőpiacon gyűjtött eddigi ismereteket hogyan alkalmazzuk?	Könyvtárhasználat Szituációs játékok Kooperatív módszer Drámajátékok Táblázatkezelés Riport Élménygyűjtés Hirdetéselemzés Információ szerzés-feldolgozás Gondolkodási módszerek- folyamatok, összefüggések felismerése Információ megjelenítés Kooperáció-segítőkészség, együttműködő készség Statisztikai kiadványok, újságok Információkezelés Nyomtatványkitöltés Kommunikációs készség Hivatalos nyelvhasználat Ön ismereti kompetenciák Helyzetelemzés Alkalmazkodás Önérvényesítés Szituációs játékok	Kommunikáció Pozitív önértékelés Rugalmasság Figyelem összpontosítás Érdeklődés Tér idő Kommunikáció Figyelemösszpontosítás Érdeklődés felkeltése Logikai készség fejlesztése Kommunikáció Normák és szabályok Gondolkodás- tanuláfejlesztés Kommunikáció Kreativitás fejlesztés Szabályok illem Testbeszéd	Anyanyelvi kommunikáció Hatékony, önálló tanulás Szociális és állampolgári kompetencia Digitális kompetencia Kezdeményező-készség és vállalkozói kompetencia Matematikai kompetencia Természettudományos kompetencia Esztekai- művészeti tudatosság és kifejező-képesség	Magyar nyelv és irodalom Matematika Ember és társadalom Földünk és környezetünk Művészetek Életvitel és gyakorlati ismeretek
--	---	---	---	---	---	--

Ellenőrzés, értékelés, minősítés:**Bementi mérés a következő területeken:**

- Olvasási készség
- Szövegértés, szövegalkotás
- Számolási készség
- Vállalkozó készség

Mérés módja: feladatlapok, tesztek kitöltése

Mérés célja a tanulók fejlesztendő területeinek meghatározása.

A mérési eredmények alapján a tanulóra egyéni fejlesztési tervet készítünk.

A tanulók meglévő tudásának megismerése nélkülözhetetlen a tanulási folyamat tervezéséhez. Nemcsak a korábban tanult ismeretek meglévő szintje, hanem a tapasztalati tudás, a témával kapcsolatos személyes elképzelések és viszonyulások, magatartásmódok is felszínre kerülhetnek.

A program alapelve a tanulók és képességeik megismerése különböző vizsgálati módszerek segítségével, aminek alapján képességszint szerinti csoportba sorolják a tanulókat és megkezdődik a fejlesztés, hogy a pedagógusok minden gyermekből kihozzák képességük maximumát, és az alulteljesítő tehetséges tanulók se vesszenek el. A mérés értékelése alapján a tehetségesek esetében tehetségfejlesztés, a többi tanulónál pedig képességfejlesztés történik.

A felzárkóztatás, a **fejlesztés** sikeressége minden tanuló esetében a különleges bánásmód, és **differenciált fejlesztés** függvénye, ezért komplex egyéni fejlesztési program kidolgozása szükséges.

Folyamatosan:

- A diákok szóbeli és írásbeli teljesítményének értékelése és minősítése szóban, és szövegesen

Módjai:

- Közvetlen tanári megfigyelés szóbeli és írásbeli értékeléssel.
- Szóbeli beszámolók, kiselőadások értékelés.
- Osztályfőnökkel, szaktanárokkal való egyeztetés.

Követelmények:

- Aktív részvétel a foglalkozásokon, csoport és egyéni munkában.
- Az életkornak megfelelő szövegalkotási képesség, szókincs, kifejezőképesség fejlődése.
- Tudja magát kifejezni, érveit szabatosan megfogalmazni és képviselni.
- Személyiségi jegyek fejlődés (tolerancia, másság elfogadása, empátia, konfliktuskezelés stb.).
- Adatok, értékek közötti összefüggések felismerése, alkalmazása.
- Egészséges életmódra törekvés.
- Ismerjen és alkalmazzon tanulást segítő módszereket (koncentráció, relaxáció).
- A gyakorlatait pontosan és türelmesen kivitelezzi

Javasolt tankönyvek, taneszközök, tanári kézikönyvek:

Pintér Zsolt: Hogyan csináljunk karriert? Horton International Hungary Kft., Budapest, 2001.

Mohás Livia: Mit tudsz önmagadról? Embertípusok. Móra Ferenc Könyvkiadó, Budapest, 1975.

Szilágyi István: Önismeret és személyiségfejlesztés. Skandi-Wald Könyvkiadó, Budapest, 2004.

Csendes Éva: Életvezetési ismeretek és készségek. Középiskolai tanári kézikönyv. ISM, 2001.

Varga Irén – Gönczi Károly – Pintér István: Önismereti játékok gyűjteménye. Pedellus, Debrecen, 2005.

Dr. Tóth László: Pszichológiai vizsgálati módszerek a tanulók megismeréséhez. Pedellus, Debrecen, 2004.

Lőrinc László: Életmódtörténet I. ÁKG Kiadó, Budapest 1999.

Lőrinc László: Életmódtörténet II. ÁKG Kiadó Budapest 2002.

Bíró Gábor-Lőrinc László-Stefány Judit: Történelem II. ÁKG Kiadó Budapest 2001

Lőrinc László: Életmódtörténet III. Kézirat 2005.

Történelmi Világlasz Kartográfiai Vállalat Budapest 1991

Jose De Silva: Agykontroll

Kepes Ágnes-Dr. Sille István: Protokoll és etikett a gyakorlatban, Budapest Akadémiai Kiadó 2006

Görög Ibolya: Protokoll az élettem, Budapest Atheneum Kiadó 2004

MŰVÉSZETEK**A tantárgy sajátosságai**

A tantervi programja lehetőséget nyújt az esztétikai érzékenység alakítására, a látás tudatosítására, bővítve a képi műveltséget, emlékezetet és képzeletet. A kreatív tevékenységek gyakorlata fejleszti a kéz ügyességet, technikai érzékenységet, képességeket alakít a gondolatok vizuális eszközökkel való megjelenítésére.

Az oktatás megismerteti a tanulót a vizuális kultúra ágaival, a műfaj sajátosságaival, a művészi kommunikáció megjelenítési formáival.

A kommunikáció az ember számára létkérdés, mivel ez teszi lehetővé az egyes emberek tudásának összeadódását. A beszéd kialakulásával éppen ezért megnőtt a hallás jelentősége. Amikor később megszülettek az ismeretek rögzítésének különböző módjai, a tudás térben és időben függetlenné vált az egyéntől. Az anyagban (írás, kép, tárgy)

vizuálisan kódolt ismeretek a látás szerepét még jobban fokozták. A XX. században a technika fejlődésével a hang, a kép rögzíthető és közvetíthető. Így nem csak a közvetlen kommunikációban tölt be fontos szerepet. Az audiovizuálisan rögzített üzenetek óriási hatásának egyik oka, hogy az érzékelés szempontjából ez hasonlít legjobban a közvetlen kommunikációhoz. Az ember a létfenntartásához szükséges ismereteinek nagy részét nem közvetlen érzékelés útján szerzi. Nyelvismeret nélkül nem juthatunk verbális információhoz, vizuális „nyelvismeret” nélkül pedig képtelenek vagyunk az anyagban rögzített tudást dekódolni.

Az új médiumok elterjedése irányította rá a figyelmet a vizuális nevelés hiányosságaira. A tanulók információik jelentős részét ma már iskolán kívül szerzik. Mindennapi életünkben a film, a tévé, a videó, a DVD, a fotó, a hangfelvétel, a könyvek, a képregények, magazinok, újságok, a reklám, a számítógép fontos szerepet játszanak. A hatalmas terjedelmű képi információ, mellet a „kép olvasásának” tanítási hiányosságait a vizuális nevelés során kell kiküszöbölni.

A korszerű vizuális nevelés a kommunikáció minden területét figyelembe veszi, tudva, hogy a vizualitás az érzékelés egy módja.

A vizuális eszköztárban nem különülnek el a „művészi” és „nem művészi” eszközök. A látás, látvány értelmezése, a vizuális kifejezés és közlés azonos módon zajlik a köznap kommunikációban, illetve a művészi alkotások körében. A különbség elsősorban az alkotások funkciójában, a közlések színvonalában van.

A kreatív gondolkodás fejlesztése nem mond ellent a hagyományok tanításának. Mindkettőre súlyt fektet a tanterv.

Általános fejlesztési követelmények, feladatok

Készítse fel a tanulót

- vizuális információk, közlemények megértésére,
- a tapasztalat, képzelet, emlékezet utáni ábrázolásra,
- kifejezési eljárások használatára,
- az élmények, gondolatok, érzelmek vizuális kifejezésére,
- vizuális önkifejezésre, alkotásra,
- kézműves tevékenységek gyakorlására,
- a mindennapok, a természet szépségének, a művészetek, a műalkotások befogadására,
- a vizuális művészetek, a környezet-és tárgykultúra megismerésére
- a néphagyomány, a népi kultúra élményszerű megismerésére.

A vizuális nevelés célja

A tantárgy a köznap, a művészi, a tudományos és a műszaki megismerés, valamint közlés és kifejezés egyik alapvető fajtájával ismerteti meg a tanulókat. Az általános nevelési célok közül különösen a kreativitás, a problémafelismerő- és megoldóképesség, az értelmi képességek, a képi és képzetekben gazdag gondolkodás, az ízlés, az empátia, a kommunikációs készség, az érzékenység, a nyitottság, a fejlesztéséhez járul hozzá. Művészeti jellege miatt értékközvetítő egyben értékteremtő jellemformáló tevékenység. Nagy szerepe van a kultúra értékeit megbecsülő, a természeti környezetet védő magatartás kialakításában és az értelmi és érzelmi intelligencia kiművelésében.

A vizuális nevelés a világ látható minőségein keresztül tanít meg látni és láttatni, vagyis célja a vizuális alkotó- és befogadóképeség fejlesztése. A látható és láthatóvá tett világban különösen a látvány jelentésének, esztétikai üzenetének, megismeréséhez és megértéséhez, illetve a közlő szándékának megfelelő, gondolatban és érzelemben gazdag ábrázolás, képi-plasztikai kifejezés, konstruálás fejlesztéséhez járul hozzá. A világ érzéki-tapasztalati birtokbavételével az érzékszervek, kiemelten a látás kiművelésével és a kéz intelligenciájának fejlesztésével foglalkozik. A térszemlélet, a forma-, a szín-, az anyag-, a szerkezetismeret és érzék, mind a vizuális nevelés hatására emelkedik magasabb szintre. A megsokszorozódott technikai és rábeszélő képek korában a tantárgy újszerű célja az információk közti szelekciónak, a kritikus befogadásnak a kialakítása.

A vizuális alkotó- és befogadó tevékenységek tanításának az a célja, hogy összefoglalja az iskolai általános vizuális nevelést, felkészítsen a mindennapi életre: a vizuálisan jelentkező problémák önálló felismerésére és megoldására, azaz a munkára, valamint a természeti és mesterséges környezet felelős használatára, az információk kritikus kezelésére, az árucikkek tudatos kiválasztására, a művészi, esztétikai értékek iránti fogékonyságra. A tantárgy célja emellett a vizuális információkezelés megtanításával a többi tantárgy tanulása megkönnyítése.

A középiskolás korosztályban a személyes útkeresés szerepe megnő. A tantárgy feladata az egyéniség keresésének segítése a vizuális kultúra példáinak bemutatásán keresztül egyfajta követhető stílus, mintaválaszték felkínálása. Az azonosulás az alkotó munka elmélyült állapotában megy végbe a legkönnyebben, ezért a vizuális önkifejezés tág és minél önállóbb választási lehetőségeit kell felkínálni. A rajzi, a festői, a szobrászi munka mellett teret kell, adjunk a korosztály érdeklődésének homlokterében álló alkalmazott grafikai tervezési és tárgyszerkezési-konstruálási feladatoknak.

Általános fejlesztési követelmények

- A tanuló legyen képes a látvány értelmezésére.
- Ismerje a rajz-mintázás alapelemeit.
- Legyen képes a kompozíciós ismereteket alkalmazni.
- Ismerje a vizuális gondolkodás formáit és nyelvezetét.
- Tudjon a síkban és térben alkotásokat létrehozni.
- Ismerje a vizuális ábrázolás leggyakrabban használt eljárásait.
- Legyen képes a tanuló téma önálló feldolgozására.
- Alakuljon ki benne a kézművesség iránti nyitottság, érdeklődés.
- Tudjon pozitívan viszonyulni a természethez és a múlt értékeihez.

Belépő tevékenységek

Vizuális nyelv

- Vizuális alapelemek: a pont, vonal, folt, megismerése.
- Színtani ismeretek, színkeverési próbálkozások.
- Az agyag legfontosabb tulajdonságai, kezelése, képlékenysége, alakítási lehetőségei.
- Európa kőkori fazekassága, figurális kerámiaja.
- Ismerkedés az ember tárgykészítő tevékenységével, a tárgykészítés szerepével, területeivel.

Kifejező művészet

Alkotás

- Élményrajzok, színek hangulati szerepének felhasználásával.
- Jellemvonások felismerése képekről, fotókról – ezek megjelenítése, leegyszerűsített portrék.
- Apró agyagplasztikák készítése.
- Reliefkészítés, szabadformálású és felrakott edények készítése.
- Egyszerűbb gyöngyfűzési technikák 1 és 2 szállal.
- Tárgykészítés ünnepekhez kapcsolódóan.
- Gyöngyszövés.

Befogadás, megismerés

- Múzeum és kiállítás közös látogatása.
- Néprajzi anyag megtekintése a Helytörténeti Gyűjteményben.
- Csoportkiállítás rendezése.
- A természeti és mesterséges környezet megfigyelése, esztétikumának befogadása.
- A magyar népi fazekasság elemei.

Technikák:

- Rajzolás tollal, szénnel.
- Technikai kísérletek: viaszkarok, papírnymatok, üvegfestés.
- Korongozás alapfogásai.
- Felületalakítások (engobbal, nyomhagyásos gyakorlattal).
- Gyöngyszövés kerettel.

Évi óraszám: 56 óra

Heti óraszám: 1,5 óra

Tömbösítve a következő témakörönként:

- I. Vizuális kultúra – rajz, festés (24 óra)
- II. Kerámia (17 óra)
- III. Kézművesség – gyöngyfűzés, szövés (15 óra)

Az előkészítő évfolyamon a motiváltság kialakítását tartjuk a legfontosabbnak. A befogadóvá válást tekintjük meghatározónak ezért sokféle technikával, anyaggal ösztönözzük a tanulókat. A manuális tevékenységben többen lehetnek sikeresek, ami a többi képesség fejlesztését is segítheti. A precíz alkotómunka fejleszti a figyelmet, a kitartó munkavégzésre ösztönöz.

Témakör	Téma	Tartalom	Tevékenység	Tudás és képesség terület	Fejlesztendő kulcskompetencia	Kapcsolódó műveltségi terület
Év eleji tájékoztató a tanuló motiváltságáról	Vizuális nyelvi elemek	Rajzkészség felmérése	Beszélgetés a tanulókkal Vizuális, névjegykészítés-mappa	Szabályok, kreativitás		
2 óra						
Vizuális alapismeretek	Térvíznyomok Kompozíció Színhatás Kép és szöveg Vizuális információ	Ornamentális és képi kompozíció létrehozása látvány vagy elképzelés alapján Vizuális jelek, szimbólumok egyértelmű használata A vizuális közlés, kifejezés legfontosabb eszközeinek (pont, vonal sík és térformák, felület, tónus, szín, szerkezet, kompozíció képi motívumok) a vizuális közlésben betöltött szerepe, használata.	Adott hangulati hatáshoz adott színviszonyok megjelenítése magyar- és közlő rajzok – egy elképzelt tárgy, jármű... Karácsonyi ajándék csomagtervezés Képkiegészítés Saját szobatervezése... Projekt-szindarab, színpad, díszletterve Papírpasztikák Mozaik tervezése-papírmozaik készítése Keleti írásjelek, régi betűtípusok alkalmazása magyar és kelta motívumok színek kompozíciók festése kartonra, üvegre Színek derítése és törése Tónusgyakorlatok	Kommunikáció Gondolkodásfejlesztés Mindennapi életünk szülőföldünk Tér és idő Énkép önismeret	Digitális kompetenciák Szociális és állampolgársági kompetencia Anyanyelvi kommunikáció	Ember természetben Ember és társadalom Informatika
20 óra	Tárgyak és környezet Vizuális nyelvi elemek					

Kerámia 17 óra	<p>Az anyaggal való ismerkedés</p> <p>Földfestékek színes masszák készítése, ritmussyakorlatok</p> <p>Pozitív-negatív</p> <p>Korongozás alapfogásai</p>	<p>Agyag, gyurma, tészta, viasz, nemez-mint plasztikus anyagok összehasonlítása</p> <p>Apró agyagplasztikák készítése</p> <p>Különféle formára és formába való dőngöléssel készített tárgyak előállítása</p> <p>Kézi korongon történő felrakás és korongozás kapcsolata</p>	<p>Az anyag jellegéből következő alakítási lehetőségek</p> <p>Gipszöntés</p> <p>Az agyag kevés szárszámot igénylő formálása, díszítése földfestékekkel</p> <p>állatfigurák</p> <p>Edényalakítás</p> <p>szétnyomkodással</p> <p>Természeti formákról gipsz negatív öntése</p> <p>Síklap formálása-ritmizálással</p> <p>Monogrampecsét faragása</p> <p>Különféle marokedény készítése, azok díszítése</p> <p>nyomhagyással</p>	<p>Tér és idő</p> <p>Szabályok</p> <p>Szülőföldünk</p> <p>Minden napunk</p>	<p>Anyanyelvi kommunikáció</p> <p>Hatékony és önálló tanulás</p>	<p>Ember és társadalom</p> <p>Ember a természetben</p>
Kézművesség 10 óra	<p>A hagyományos tárgyi és szellemi kultúra összekapcsolódásának bemutatása</p> <p>Természethez, környezethez való kötődés mélyítése, élmény-ismeret- és tapasztalatszerzés által</p> <p>Önkifejezés, az ön-megvalósítás lehetőségének felfedezése a kézműves tevékenységen keresztül</p>	<p>A környezet anyagainak megfigyelése</p> <p>Ismerkedés az ember tárgykészítő tevékenységével</p> <p>Ünnepek és hétköznapiak</p> <p>A család ünnepei</p>	<p>Tárgyak vizsgálata a környezetünkben</p> <p>Régi és mai eszközök összehasonlítása</p> <p>Egyszerűbb gyöngyfűzési technikák figurák, karkötők fűzése, karkötő szövése nyakláncok fűzése gyöngyszalagok</p>	<p>manuális, és konstruáló képesség fejlesztése</p> <p>Hagyományos kézműves tevékenységek iránti nyitottság kialakítása</p>	<p>Anyanyelvi kommunikáció</p> <p>Szociális és állampolgári kompetencia</p> <p>A hatékony és önálló tanulás</p> <p>Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia</p>	<p>Ember a természetben</p> <p>Ember és társadalom</p>

	A képesség, technikai érzék, tervező és teremtő fantázia fejlesztése Az értéktantermesen és megőrzésen keresztül a munkára nevelés	<i>Jeles napokhoz kapcsolódó tárgykészítés</i>	Karácsonyi díszek fűzése Farsangi maszkok készítése	Tér és idő Mindennapi életünk		
Befogadás, megismerés 7 óra	Múzeum és kiállítás látogatása	Helytörténeti gyűjtemény Nagyobb kiállítás megtekintése Budapesten Saját évszám kiállítás	Helyi kerámiai, tárgyi emlékek megismerése Műelemzés alapfokon – ismeretgyűjtés Önértékelés – az éves munka értékelése (önértékelése első sorban)	Kommunikáció Mindennapi életünk Szabályok Kommunikáció	Szociális és állampolgársági kompetencia Hatékony, önálló tanulás	Ember és társadalom

Ellenőrzés, értékelés, minősítés

- Közvetlen tanári megfigyelés szóbeli értékeléssel.
- Egymás értékelése, tanulók hozzásegítése a helyes önértékeléshez.
- Osztályozás helyett a minősítést javasoljuk: kiválóan megfelelt, jól megfelelt, megfelelt.

Követelmények

A tanuló ismerje:

- a vizuális nyelv kifejező eszközeit,
- a rajzi, festészeti és plasztikai ábrázolás leggyakrabban használt eljárásait.

A tanuló legyen képes:

- sík és térbeli művek létrehozására,
- konkrét és elvont képi és plasztikai gondolatok megjelenítésére,
- a látvány, illetve az abból történő absztrakció elemző értelmezésére, sokrétű feldolgozására (tanári segítséggel),
- tervszerű, igényes munkavégzésre.

Tanulásmódszertan**A tanterv sajátosságai**

A tanulásmódszer hagyományos értelemben nem iskolai tantárgy, hanem képességeket felmérő és fejlesztő tréning. Olyan képességek elsajátítása, amelyek a tantárgyak tanulásánál elengedhetetlenek, és ezen képességek hasznosítása a mindennapi élet során. A tanulói eredményes tanulásához biztos alapokat nyújt.

A tanár, mint folyamatirányító, szervező résztvevője a tanóráknak. Előtérbe kerül a kooperatív tanítási módszer. Fontos a gyerekek motiváltságának fejlesztése és fenntartása.

Első helyen szerepel a tanulás örömeinek, szabadságának visszaadása, a stresszmentes légkörben való, aktív tanulás-tanítás folyamata. Ösztönözzük a tanulóinkat arra, hogy a tanulással kapcsolatos problémáikkal szembenézzenek, azokra megoldást keressenek.

Hozzá kell segítenünk a tanulókat ahhoz, hogy ismereteiket a kellő szinten tudják alkalmazni, kreativitásuk fejlődjön.

A tanterv kiemelt céljai és feladatai:

- Az általános iskolában tanult kommunikációs ismeretek áttekintése; a szövegolvasás és értés felismerése olvasási szokások és tartalmak felmérése, alakítása; szókinccs, a koncentrációképesség fejlesztése.
- Képességfejlesztés, az egyéni képességek kibontakoztatásának segítése.
- A tanuláshoz való viszony formálása.
- Személyiség építés.
- Hatékony tanulási szokások kialakítása.
- A hiányok pótlása.
- A kreativitás és szocializáltság egyidejű, dinamikus fejlesztése, önállóság, aktivitás, tolerancia, empátia kialakítása.
- Kulcskompetenciák fejlesztése: anyanyelvi kommunikáció, matematikai kompetencia, természettudományos kompetencia, digitális kompetencia, természettudományos kompetencia, hatékony önálló tanulás, szociális és állampolgári kompetencia, kezdeményezőképtettség és vállalkozói kompetencia, esztétikai- művészeti tudatosság és kifejezőképtettség.

Általános fejlesztési követelmények

- A tanuló képes legyen a fogalmak, gondolatok, érzések, tények és vélemények kifejezését szóban és írásban egyaránt kifejezni.
- Képes legyen a tanult szókinccsét tudatosan használni.
- Sajátítsa el a matematikai modellek értelmezését, alkalmazását (képletek, modellek, struktúrák, grafikonok, táblázatok).
- Sajátítsa el és használja az információs társadalom technológiát (IST).
- Képes legyen hatékonyan tanulni, saját tanulását megszervezni egyénileg és csoportban egyaránt.
- Hatékonyan gazdálkodjon az idővel és információval.
- Ismerje meg a tanulás folyamatában szükségleteit és lehetőségeit.
- Motivált legyen a tanulás folyamatában.
- Ismerj meg tágabb környezetét.
- Céljai érdekében képes legyen egyéni terveket készíteni és azokat végrehajtani.
- Legyen toleráns az eltérő vélemények, kultúrák, irányzatok iránt.
- Ismerje meg a jegyzet és vázlatkészítés módszereit.
- Képes legyen önálló gondolatok kifejezésére, tanulmányaihoz kapcsolódó témák önálló feldolgozására.

Belépő tevékenységformákTanulási képesség

- Önálló felkészülés
- Informatikai eszközök használata
- Szakirodalom felhasználása
- Csoportos megbeszélés
- Lényegkiemelés
- Vázlatkészítés
- Tanulásegítő módszerek
- Koncentrációs gyakorlatok
- Lényegkiemelés, kulcsfogalmak
- Szövegértés, olvasástechnikai gyakorlatok

Évi óraszám: 55,5 óra

Témakör	Téma	Tartalom	Tevékenységek	Tudás és képesség területei	Fejlesztendő kulcskompetencia	Kapcsolódó műveltségi terület
Tanulási előélet felmérése 4 óra	Tájékozódás a tanuló ismereteiről	Matematikai, logikai képesség Szövegértés, szövegolvasás Memoriter Szókincs, kifejezőkészség	Tesztek Kérdőívek Szituációs játékok Beszédgyakorlat	Kommunikáció Szabályok Állapotfelmérés	Anyanyelvi kommunikáció, Matematika kompetencia, Természettudományos kompetencia, Digitális kompetencia	Magyar nyelv és irodalom Matematika
Tanulási tudás 14 óra	Tanulási stílus	Saját tanulási módszerek, önismeret, önbizalom	Kommunikációs gyakorlatok Szituációs játékok Kooperatív módszer Drámajátékok	Kommunikáció Pozitív önértékelés Rugalmasság Figyelem-összpontosítás Érdeklődés	Anyanyelvi kommunikáció Hatékonny, önálló tanulás Szociális és állampolgári kompetencia Digitális kompetencia Hatékonny önálló tanulás Idegen nyelvi kommunikáció Ember és társadalom Eszterikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség	Magyar nyelv és irodalom Ember és társadalom Matematika Élő idegen nyelv Informatika Életvitel és gyakorlati ismeretek Művészetek
	Tanulási technikája	Mechanikus értelmes tanulás, memotechnikai eszközök	Emlékeztetfejlesztés Megfigyelőkészség fejlesztés Memóriajátékok Memorítetek tanulása	Koncentráció Megfigyelőképesség Kitartás Figyelem-összpontosítás		
	Tanulási módszerek	Frakcializáló, globális és kombinatív Rész és az egész viszonya, új ismeretek társítása	Szövegolvasás Memorítetek Gyakorló feladatok Vázlatkészítés	Figyelemfejlesztés Összefoglaló képesség Felidézés Monotonitástűrés		
	Tanulási orientáció	Külső és belső feltételek (lelki felkészülés, öröm) Kiváncsiság Érdeklődés Tudásvágy Ambíció Életcélok	Játékos feladatok Oldó beszélgetések Egyéni és csoportos gyakorlatok Kérdőív Könyvtárhatalmat	Motivációs készség Figyelemösszpontosítás Érdeklődés felkeltése Eredményes ismeretszerzés		

	Megtanulni, tanulni	A tanulás megtervezése, szervezése Tanulási szokások A figyelem szerepe Gondolati hangsúlyok Tanulást segítő módszerek	Memoriterek szóban és képi formában Vázlatkészítés Egyéni és csoportos tanulás Lényegkiemelés Jegyzet készítés Helyes időbeosztás-kooperatív technikák Szöveg szerkesztés Számítógépen gépirás ElméLKedés Koncentráció Tónusfokozás	Digitális eszközök használata Lényegkiemelés képessége Megértés és megjegyzés Önismeret fejlesztés Összefoglaló, absztraháló képesség Tér és idő Gondolkodás tanulás fejlesztés	
	Tanulási nehézségek	Abrándozás Akaraterő Belső motiváció hiánya Kitartás Dekonzentráltság Fizikailag megfelelő állapot hiánya	Csoportkohézió javítása Önismeret, önfejlesztési tervek Páros konzultáció Megfelelő eszközök és háttér megteremtése	Önismeret Koncentráció Monotóniaturús Kommunikáció és beszédképesség fejlesztés	
	Gondolkodási kultúra és önművelés	Tanulás és gondolkodás Problémamegoldás Könyv és könyvtárhasználat	Kérdőívek kitöltése Csoportos megbeszélés Szövegmagyarázat Lényegkiemelés Vázlatkészítés Memoriter prózai szöveg kártyajáték	Logikai képesség fejlesztése Áttekintés Ismétlés Agytorna	

Az olvasás technikája 11 óra	Szövegolvasás és értés felismerése olvasási szokások és tartalmak felmérése, alakítása; szókincs; a koncentráció-képesség fejlesztése.	Olvasási szokások Olvasási készségek Olvasási gyakorlatok (kifejező olvasás, néma olvasás) Szókincsfejlesztési gyakorlatok	Felolvasás Néma szövegolvasás Blattoló olvasás Saját szöveg felolvasása Meseolvasás Szókincsfejlesztő gyakorlatok Beszédtechnikai gyakorlatok Koncentrációs gyakorlatok Memorizálás (próza szöveg, vers) léggő gyakorlatok	Olvasási készség Értő olvasás Kifejező készség Szókincsfejlesztés Artikuláció Figyelem és koncentráció	Anyanyelvi kommunikáció Hatékonyság, önálló tanulás	Magyar nyelv és irodalom Művészetek Matematika Informatika
Kommunikációs gyakorlatok 10 óra	A gondolkodási kultúra fejlesztése A jegyzetelési technika alkalmazása és annak javítása	Koncentrációs gyakorlatok Lényegkiemelés (aláhúzás-kiemelés, vázlat) Jegyzetelés gyakorlása	Szövegtanulás Koncentrációs gyakorlatok Olvasási tesz Szövegolvasás Lényegkiemelés szövegből Szövegprodukciónak Szövegmagyarázat jegyzetek készítése	Olvasási készség Értő olvasás Kifejező készség Szókincsfejlesztés Artikuláció Figyelem és koncentráció	Anyanyelvi kommunikáció Hatékonyság, önálló tanulás	Magyar nyelv és irodalom Művészetek Matematika Informatika
Az emlékezés technikája 10 óra	A kommunikációs modell	Az emlékezeti teljesítmény fejlesztése Megismertetni az ismétlések jelentőségét a tanulásban Az eredményes bevétel feltétele és gyakorlata A felidézés és felismerés különbsége (az emlékezet jellemzői, az emlékezés segítetésének módszerei a lényeg megragadása) memoriterek	Emlékezeti tesztek Memória gyakorlatok Képelemzés Szövegalkotás szóban és írásban Olvasási teszt Képek készítése, elemzése „Kutyanyelv” készítése Vázlatírás Jegyzetkészítés Gondolattérkép	Olvasási készség Értő olvasás Kifejező készség Szókincsfejlesztés Tér és idő Figyelem és koncentráció Gondolkodás és tanulásfejlesztés	Anyanyelvi kommunikáció Hatékonyság, önálló tanulás	Magyar nyelv és irodalom Művészetek Matematika

Egyéni tanulást elősegítő számítógépes programok 6 óra	A tanulókat megismertetése a gyorsolvasás fogalmával, szabályaival. Tudatosan alakítani az olvasási szokásokat Gyakorlatokat pontosan és türelmesen végrehajtani	Gyorsolvasási program (dinamikus olvasás) Tanulásunk titkai (perifériás látás, fixációs szélesség növelése)	Olvasási teszt, perifériálátás, fejlesztő gyakorlatok, fixációs szélesség növelését fejlesztő gyakorlatok Ritmikus szemmozgást fejlesztő gyakorlatok Olvasást fejlesztő gyakorlatok, regresszív gátlás	Olvasási készség Értő olvasás Kifejező készség Szókincsfejlesztés Tér és idő Figyelem és koncentráció Gondolkodás és tanulásfejlesztés	Anyanyelvi kommunikáció Hatékony, önálló tanulás	Magyar nyelv és irodalom Művészetek Matematika
--	--	---	---	---	---	--

Ellenőrzés, értékelés, minősítés:

Célja: Következtetés az eredményekből a tanítás és tanulás hatékonyságra. Annak számbavétele, hogy a tanulók miben kiemelkedők és nyújtanak gyenge teljesítményt. A tanulók egyéni fejlődése mérése.

Bementi mérés következő területeken:

- Olvasási készség
- Szövegértés, szövegalkotás
- Számolási készség

Mérés módja: feladatlapok kitöltése

Mérés célja a tanulók fejlesztendő területeinek meghatározása.

A mérési eredmények alapján a tanulókra egyéni fejlesztési tervet készítünk.

A tanulók meglévő tudásának megismerése nélkülözhetetlen a tanulási folyamat tervezéséhez. Nemcsak a korábban tanult ismeretek meglévő szintje, hanem a tapasztalati tudás, a témával kapcsolatos személyes elképzelések és viszonyulások, magatartásmódok is felszínre kerülhetnek.

A program alapelve a tanulók és képességeik megismerése különböző vizsgálati módszerek segítségével, aminek alapján képességszint szerinti csoportba sorolják a tanulókat és megkezdődik a fejlesztés, hogy a pedagógusok minden gyermekből kihozzák képességük maximumát, és az alulteljesítő tehetséges tanulók se vesszenek el. A mérés értékelése alapján a tehetségesek esetében tehetségfejlesztés, a többi tanulónál pedig képességfejlesztés történik.

A felzárkóztatás, a **fejlesztés** sikeressége minden tanuló esetében a különleges bánásmód, és **differenciált fejlesztés** függvénye, ezért komplex egyéni fejlesztési program kidolgozása szükséges.

Folyamatosan:

- A készségek felmérése a szóbeli és írásbeli szövegalkotási gyakorlatok alkotják az értékelés alapját.
- Feladatlapok, tesztek.
- Témazáró felmérők.

Módjai:

- Közvetlen tanári megfigyelés szóbeli értékeléssel.
- Szóbeli és írásbeli gyakorlatok, tesztek stílusgyakorlatok.
- Szövegelemzési és szerkesztési feladatok százalékos értékelése.
- Szóbeli beszámoló, kiselőadások értékelése.
- Ellenőrző feladatlap írása.

Követelmények:

- A tanuló tudja felismeri, megválasztani saját tanulási stílusát.
- Ismerjen és alkalmazzon tanulást segítő módszereket (koncentráció, relaxáció)
- A tanuló aktívan vegyen részt a kommunikációs gyakorlatokban.
- Tudja elmondani a felolvasással való felkészülés algoritmusát
- Az olvasási technika és a koncentráció gyakorlatait pontosan és türelmesen kivitelezniük
- A jegyzetelési technika szabályainak alkalmazása.
- Az életkornak megfelelő szövegalkotási képesség.
- A tanult helyesírási szabályok megfelelő ismerete és alkalmazása.

Javasolt tankönyvek, taneszközök, tanári kézikönyvek:

Oroszlány Péter: Könyv a tanulásról megfelelő fejezetei

Galambos Katalin: tanulásmódszertan

Tanár kézikönyv a tanulás tanításához

James Deese-Ellin K. Deese: Hogyan tanuljunk?

Donald O. Hebb: A pszichológia alapkérdései

Dr. Tóth László: Relaxációs módszerek

Magyar Értelmező Kéziszótár

O. Nagy Gábor: Mi fán terem?

Sziji János: Tanulási stílus, tanulási stratégiák

Spencer Kagan: Kooperatív technikák

TÁRSADALOMISMERET**Sajátosságok**

Az előkészítő évfolyam célkitűzése az általános iskolában tanultak elmélyítése; a hiányok pótlása, az új élethelyzetbe, iskolatípusba, közösségbe került tanulók beilleszkedésének elősegítése, a kommunikációs képesség fejlesztése az iskolai és mindennapi élethelyzetekben.

A társadalomismeret az értékek iránti pozitív viszonyulást, a reális énkép fejlődését, az ember-, a magyarság-, Európa-, és a világkép kialakítását segíti elő.

A nyelvi kifejezőképesség állandó fejlesztését szem előtt tartva nem a hagyományos "feldolgozó" jellegű munkaformákat részesítjük előnyben, hanem a tanulók önálló szövegértési és szövegalkotási képességének kondicionálását, vitakészségét és az önkifejezés formáinak szélesítését.

Célunk, hogy az iskola közvetlenül reagáljon a diákok szocializációs szükségleteire, segítse őket abban, hogy könnyebben elsajátítsák a társadalmi normákat, hogy könnyebben be tudjanak illeszkedni a társadalomba. Ez a megközelítés a diákokból indul ki, akik nem tantárgyi logikában gondolkodnak a valóságról, akik komplex módon érzékelik a társadalmi hatásokat, s akiknek integrált tudásra – ismeretekre és készségekre – van szükségük ahhoz, hogy eligazodjanak a mind bonyolultabbá váló társadalomban.

Mindez elősegíti a felkészülést a felelős társadalmi szerepvállalásra, a demokratikus közéletben való aktív részvételre, helytállásra a munka területén. Megismertet a jog alapelveivel, az állam intézményeivel, a társadalom életének legfőbb vonásaival, valamint a gazdaság működésével. A tárgy egyszerre szolgálhatja az általános műveltség gyarapítását, a világszemlélet és az erkölcsi értékrend alakulását. Fejleszti az önismeretet, felkészíti a kulturált társas kapcsolatokat építésére és fenntartására. Hozzájárul a differenciált emberkép és identitástudat alakulásához.

A tárgy bemutatja az ezredforduló nagy civilizációs változásait, a kultúra, a társadalom, a gazdaság és a természet világában zajló folyamatok rendszer-összefüggéseit. Korunk legégetőbb kérdéseiben segít eligazodni egy olyan nemzedéknek, melynek egyéni és nemzeti identitását már a globális integrációs fejlemények által meghatározott szellemi környezetben kell felépítenie.

Érzékeny életkorban nyújt támpontokat a tanulóknak a mindennapos élethelyzetekben való eligazodáshoz, személyiségük és kapcsolataik tudatos formálásához, s egyúttal a humán műveltség valamennyi területén jól hasznosítható elméleti alapokkal szolgál.

A tanterv kiemelt céljai és feladatai:

- Az egyéni képességek kibontakoztatásának segítése.
- A kreativitás és szocializáltság egyidejű, dinamikus fejlesztése, önállóság, aktivitás, tolerancia, empátia kialakítása.
- A koherens, átgondolt, korszerű fejlesztési követelmények, a társadalmi, állampolgári, gazdasági ismeretek, a képességfejlesztés hangsúlyozása.
- Hon- és népismeret, környezeti nevelés, kommunikációs kultúra fejlesztése.
- Kapcsolódás Európához és a nagyvilághoz.
- Az európai kultúra értékeinek (humanizmus, tolerancia, demokrácia, szolidaritás) középpontba állítása.
- A készségek, képességek és a tantárgyi fejlesztési követelmények közötti koherencia megteremtése.
- A jelenben való eligazodás, a demokratikus viszonyok rendszerének és működésének megértése a múltban és mai viszonyaink között.
- Tudatos közéleti részvételre nevelés.
- A nemzeti, az európai és az egyetemes emberi identitás kialakítása.
- Az információk kritikus kezelése, a tények és vélemények közötti különbségtétel, a folyamatosság és változás szerepének felismerése, elemzési, értelmezési szempontok kialakítása.
- A gazdaság- és társadalomtörténet egyes jelenségeinek, illetve csomópontjainak bemutatása.
- A kultúra, a vallás, a művészetek és a művelődés legjellemzőbb vonásainak megjelenítése.
- Az ökológiai nézőpont megjelenése.
- A mindennapi élet – az életmódtörténet fontos mozzanatainak felvázolása.

Általános fejlesztési követelmények

A Nat fejlesztési követelményeit hat szinten kell megoldani. Ezek a következők:

1. Ismeretszerzés, tanulás;
2. Kritikai gondolkodás;
3. Kommunikáció;
4. Térben-időben való tájékozódás;
5. Tartalom kulcselemei;
6. Reflexiót irányító kérdések.

1. Ismeretszerzés, tanulás

- Könyvekből, munkafüzetekből, képekből, ábrákból, térképekből, diagramokból, statisztikai adatokból, valamint a szöveges feladatokból, játékos rejtvényekből, forrásokból és egyéb ismerethordozókból nyerjenek a tanulók fontos társadalmi ismereteket.
- Ismerjék meg a korosztályuknak készített kézikönyveket, a lexikonokat, gyűjtsenek információkat a könyvtárban és az internet segítségével.
- Sajátítsák el a legfontosabb fogalmakat és kifejezéseket, azokat szóbeli és írásbeli megnyilatkozásaikban tudják alkalmazni.

2. Kritikai gondolkodás

- A tananyag feldolgozása során ismerjék meg és gyakorolják azokat az alapvető elemzési, forráskritikai szempontokat, módszereket, amelyek segítségével képesek lesznek kialakítani véleményüket eseményekről, személyekről, problémákról.
- Tudják az ismereteket önállóan és kritikusan használni, értelmezni, majd belőlük önmaguk számára hasznos következtetéseket levonni!

3. Kommunikáció

- A diákok tudjanak eseményeket, történeteket elbeszélni, különböző szövegek lényegét elmondani.
- Alkossanak szóban és írásban a tanultakról kreatív módon szövegeket.
- Tanuljanak meg kiselőadást, rövid beszámolót tartani egy adott témáról.
- Tudjanak önállóan vázlatot írni, tanulják meg a jegyzetkészítést.
- A társadalmi kommunikációra való felkészítéshez nélkülözhetetlen, hogy gyakorolják és tanulják meg a kulturált vita szabályait, az érvelés jelentőségét, az ellenérvek szerepét, az ellenvélemény tolerálását.
- Csoportmunkában dolgozva ismerjék meg a kooperatív együttműködés előnyeit.

4. Térben és időben való tájékozódás

- Mivel a társadalmi események térben és időben zajlanak, a tanulóknak képesnek kell lenniük arra, hogy ezekben tájékozódjanak.
- Időfogalom használata, az események időrendbe állítása.
- Térképpismeret: térképpolvasás technikájának elmélyítése.

5. Tartalom kulcselemei

- Ismeretek a helyi hagyományokról, a magyar és az európai történelem jelentős állomásairól.
- Nemzeti és etnikai kisebbségek kultúrájának megismerése.
- Konkrét történetekhez kapcsolódóan ismerjék fel a tanulók a folyamatosság és az abban bekövetkező változások szerepét! Ismerjék fel, hogy a folyamatosan egymásra épülő szellemi és tárgyi értékek megőrzésének jelentős szerepe van a szűkebb és tágabb közösség életében.

6. Reflexiót irányító kérdések

- Miben vagyunk mindannyian hasonlóak? Honnan erednek az emberek közötti különbségek?
- Miért gondolkodnak másként a különböző kultúrájú, életkorú emberek?
- Mi mindentől függhet a döntések és a tettek megítélése?
- Miért vannak társadalmi különbségek?
- Milyen mértékben határozza meg a természeti környezet az emberek mindennapi életét és kultúráját?
- Miért van az, hogy ugyanazt a történelmi eseményt vagy jelenséget, különböző emberek különbözőképpen élik át?

Belépő tevékenységformák

A tantárgy tanulása során a tanulóknak el kell jutniuk a társadalmi eseményekben részt vevők tetteinek ismeretén túl "viselkedéseik, döntéseik és cselekedeteik motívumainak", illetve a jelenkor politikai, gazdasági, társadalmi jelenségeinek megértéséig.

- Esetelemzés, szerepjáték.
- Döntési, vita- és konszenzusteremtési helyzetek tanórai gyakoroltatása.
- Egyéni és közös anyaggyűjtés, történelmi, jogi és irodalmi példák feldolgozása.
- Beszélgetés (szabad asszociációk, vélemények felszínre hozása és ütköztetése, hipotézisek bizonyítása és cáfolata, szövegek megbeszélése és elemzése).
- A játék (szerepjáték, szociodráma).
- Kutatás (önmaguk, események, helyzetek megfigyelése és elemzése, megismerkedés és interjú szakemberekkel, adatok és tények összegyűjtése, rendezése és elemzése, kísérletek, írásos és szóbeli kutatási beszámolók készítése).
- Bibliográfia készítése.
- A tanultak és feltártak vizuális megjelenítése.
- Olvasmány- és eseménynapló vezetése, sajtófigyelés, élménybeszámoló készítése.
- A tanult témaköröket bemutató kiállítások rendezése.
- A segítségre szoruló megismerése, és megsegítése.
- Művészi alkotás létrehozása egyénileg vagy közösen.

Évi óraszám: 55,5 óra

Heti óraszám: 1,5 óra

Témakör	Téma	Tartalom	Tevékenység	Tudás- és képességterület	Fejlesztendő kulcskompetencia	Kapcsolódó műveltségi terület
Év eleji felmérés 2 óra	Tájékozódás a tanulók társadalmi, történelmi ismereteiről	Szövegértés, szövegalkotási készség felmérése fogalommagyarázat térben és időben való tájékozódás	Beszélgetés a tanulókkal Interaktív játékok Feladatlap	Kommunikáció Mindennapi életünk Társadalmi szabályok	Szociális és állampolgári kompetencia Anyanyelvi kompetencia	Ember és társadalom Földünk és környezetünk
Egyén, közösség, társadalom 12 óra	Az ókori társadalmak	Egyiptom, a Nílus ajándéka Római köztársaság Görög polisz	Tárgyi emlékek bemutatása élejszóban Múzeumi óra. Kiselőadás Lényegkiemelés: Egyszerűsített ábra készítése az athéni és a spártai társadalomról. Térképhasználat: A földrajzi tényezők történelmi szempontú értékelése Vita: Patrícusok és plebejusok ellentéte. Néppárti politikusok. Caesar és a szenátus.	Tér és idő Gondolkodás- és tanuláfejlesztés Kommunikáció	Szociális és állampolgári kompetencia Digitális kompetencia Anyanyelvi kommunikáció Hatekony, önálló tanulás Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség	Ember és társadalom Földünk és környezetünk Magyar nyelv és irodalom Művészetek
	A középkori magyar társadalom	Az Árpád-kor társadalmi A társadalom rétegződése Aranybulla Hunyadi Mátyás kora A településszerkezet változásai	Források és ábrák segítségével a társadalmi viszonyok bemutatása, elemzése, következtetések levonása Vita rendezése: Hunyadi László elítélése Egyéni és csoportos gyűjtőmunka Kiselőadások			
	A három részre szakadt Magyarországon A társadalom rétegződése	Élet a három részre szakadt Magyarországon A társadalom rétegződése	Ismeretterjesztő kiadványok felhasználása Historia. szemelvényei, forráselemzés, Egri csillagok c. fim részleteinek elemzése Kiselőadás, politikai portrék, vita			

	Társadalmi változások a XVIII–XIX. századi Magyarországon	Erdélyi fejedelemség: vallás és etnikum-tolerancia, együttélés A társadalom átalakulása 1711 után – Magyar-ország nemzetiségei, kisebbségi lét Reformkor társadalmi problémái – Életmód és társadalmi helyzet összefüggései. Lenin, Sztálin, Hitler, Churchill, Roosevel, Horthy Miklós, Rákosi Mátyás, Kádár János Kertész Imre: Sorstalanság. Schindler listája című film Előítélet, szolidaritás	Térképelemzés Források összevetése Dramatikus játékok Kiselőadások, Power point bemutatók Bibliográfia készítése Vélemények ütköztetése			
Gazdaság, gazdaságpolitika, anyagi kultúra 8 óra	A virágzó középkor gazdasága Az ipari forradalmak kora	Európa gazdasági, technikai fejlődése A magyar gazdaság a XIV–XV. században Károly Róbert A nagy földrajzi felfedezések és hatásuk. A tőkés gazdaság kibontakozása Gazdaságszervezési formák (céh, manufaktúra gyár, monopólium	Vázlat- és jegyzetkészítés Szövegfeldolgozás Térképhasználat Ábrák elemzése összevetése Napi hírek, újságcikkek nyomom követése, hírtabló, véleménynyilvánítás	Tér és idő Gondolkodás- és tanulásfejlesztés Kommunikáció Ábraelemzés, következtetés vitatésszég	Szociális és állampolgári kompetenciák Digitális kompetencia Anyanyelvi kommunikáció Hatékony, önálló tanulás	Ember és társadalom Földünk és környezetünk

Népeség, település, életmód 10 óra	Magyarország gazdasági élete 1867-től napjainkig	A magyar gazdaság fejlődése a kiegyezés után A szocialista gazdaság Napjaink gazdasági problémái	Vita rendezése: Diákok vezetésével a tanulók által feltárt ellentmondások közös megvitatása. Vizuális és verbális ismerethordozók együttes értelmezése	Tér és idő Gondolkodás- és tanulásfejlesztés Kommunikáció következtetés vitakészség kritikus szemlélet csoportmunka	Szociális és állampolgári kompetencia Digitális kompetencia Anyanyelvi kommunikáció Hatékony, önálló tanulás	Ember és társadalom Földünk és környezetünk Ember és természet Művészetek Életvitel és gyakorlati ismeretek	
	Településformák és életmód a középkorban és az újkorban	Középkori városok, A különböző társadalmi csoportok életmódjának összevetése A család a különböző korokban és kultúrákban. Bűn és bűnüldözés a középkorban Környezetalakulás az ipari forradalom következtében	Fotóalbum készítése Múzeum látogatása, néprajzi gyűjtés, tablókészítés, projekt				
	Életmód és társadalom a XIX–XX. századi Magyarországon	Az iskola régen és ma. A nemzetiségi lét és kultúra fő kérdései az Osztrák–Magyar Monarchiában és napjainkban. Fogyasztói társadalom és az ökológia, a fenntartható fejlődés A média és a közgondolkodás.	Vita rendezése: A média manipuláló szerepe a 20. században				

<p>A modern demokráciák Politikai intézmények, eszmék, ideológiák működése 10 óra</p>	<p>A demokráciák kialakulása</p>	<p>Államformák, politikai rendszerek az emberiség történetében A hatalmi ágak megkülönböztetése Nemzetközi konfliktusok, szövetségi rendszerek. Háború és béke Európai Unió</p>	<p>Ítéletkéesség fejlesztése (történelmi események értékelése különböző szempontok alapján, forráskritika) Információk kritikai befogadása A szövegek rejtett tartalmának megállapítása Mások gondolatának, közlésének megértése (forráskritika és az egyes történelmi események megítélésének eltérései a későbbi korszakokban)</p>	<p>Tér és idő Gondolkodás- és tanulásfejlesztés Kommunikáció Ábrarajzolás, következtetés. Vitakészség</p>	<p>Szociális és állampolgári kompetenciák Digitális kompetencia Anyanyelvi kommunikáció Hatékony, önálló tanulás Kezdeményezőképesseg és vállalkozói kompetencia</p>	<p>Ember és társadalom Földünk és környezetünk Anyanyelv és irodalom Művészetek Életvitel és gyakorlati ismeretek</p>
	<p>Ideológiák XIX–XX. század</p>	<p>A liberalizmus és nacionalizmus kérdései Szocializmus</p>	<p>Diagramok készítése a választások eredményeiről Szerepjáték Közintézmények látogatása</p>			
	<p>Magyarország politikai viszonyai</p>	<p>A polgári Magyarország megszületése Politika Intézményrendszer a mai Magyarországon</p>				

Kultúra, művelődés és vallás 11 óra	Kultúra és civilizáció. Műveltség és képzettség. Természeti kép, világkép, világszemlélet.	Ókori kultúrák A középkor kultúrája A modernkor kultúrája Helyi művelődéstörténet Az élő hagyomány Tudomány és művészetek Kultúrák párbeszéde: önismeret és nyitottság. Önazonosság és társadalmi hovatartozás. A nemzet. A magyar nemzettudat sajátosságai és dilemmái Filozófiai elképzelések a világról Világvallások		Mindennapi életünk Tér és idő Gondolkodás- és tanulásfejlesztés Kommunikáció	Szociális és állampolgári kompetenciák Anyanyelvi kommunikáció Hatékony, önálló tanulás Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség	Ember és társadalom Földünk és környezetünk Magyar nyelv és irodalom Művészetek
Az éves munka értékelése 2 óra	Az ismeretek rendszerezése		Az éves munka szöveges értékelése, pozitívumok, negatívumok megbeszélése.			

Ellenőrzés, értékelés, minősítés:**Célja:**

- Következtetés az eredményekből a tanítás és tanulás hatékonyságára.
- Annak számbavétele, hogy mely követelmények teljesítésében értek el a tanulók kiemelkedő, illetve mely területeken gyenge teljesítményt.
- A tanulók teljesítményének viszonyítása korábbi teljesítményeikhez.

Bemeneti mérés

Év elején készség-képesség mérést végzünk a következő területeken:

- szövegértés, szövegalkotás
- térképismeret,
- kronológiai ismeretek
- fogalmak

A mérés módja: feladatlapok kitöltése

A mérés célja annak megállapítása, hogy mely területeken, milyen irányban szükséges a fejlesztés.

A mérési eredmények alapján egyéni és csoportra tervezett fejlesztési terveket kell készíteni.

A tanulók meglévő tudásának megismerése nélkülözhetetlen a tanulási folyamat tervezéséhez. Nemcsak a korábban tanult ismeretek meglévő szintje, hanem a tapasztalati tudás, a témával kapcsolatos személyes elképzelések és viszonyulások, magatartásmódok is felszínre kerülhetnek.

A program alapelve a tanulók és képességeik megismerése különböző vizsgálati módszerek segítségével, aminek alapján képességszint szerinti csoportba sorolják a tanulókat és megkezdődik a fejlesztés, hogy a pedagógusok minden gyermekből kihozzák képességük maximumát, és az alulteljesítő tehetséges tanulók se vesszenek el. A mérés értékelése alapján a tehetségesek esetében tehetségfejlesztés, a többi tanulónál pedig képességfejlesztés történik.

A felzárkóztatás, a **fejlesztés** sikeressége minden tanuló esetében a különleges bánásmód, és **differenciált fejlesztés** függvénye, ezért komplex egyéni fejlesztési program kidolgozása szükséges.

Folyamatosan:

- A diákok szóbeli és írásbeli teljesítményének értékelése és minősítése szóban és írásban
- Feladatlapok
- A számonkérés hagyományos módjai mellett megjelennek a projekt rendszerű számonkérési formák is, amelyek mindig valamilyen gyakorlati tevékenység önálló kutatás, interjú, egy hivatalos ügy elintézése, egy program megszervezése köré épülnek.

Módjai:

- Közvetlen tanári megfigyelés szóbeli értékeléssel
- elsősorban szóbeli értékelés, közvetlen tanári megfigyelés, egymás értékelése, tanulók hozzásegítése a helyes önértékeléshez
- feladatsorok, szóbeli és írásbeli beszámoló, kiselőadások, projekt, képes beszámoló, riport
- Ellenőrző feladatlap írása

Követelmények:

- Az emberrel, a társadalommal és az erkölccsel kapcsolatos *ismeretszerzési és feldolgozási képességek* fejlődése. Életkorának megfelelő szinten legyen képes különböző forrásokból ismeretek összegyűjtésére, osztályozására, elemzésére, a köztük lévő összefüggések keresésére és azokból következtetések levonására.
- Az emberrel, a társadalommal és az erkölccsel kapcsolatos tudását, véleményét legyen képes *kifejezni*, mások megnyilatkozását legyen képes értelmezni.
- Legyen tisztában az egyéni és közösségi értékekkel, az alapvető állampolgári jogokkal és kötelességekkel. Legyen képes erkölcsi értékeket felismerni, tudjon különbséget tenni a jó és rossz, az igaz és hamis, valamint a szép és a rút között.
- A tanuló ismerje a társadalmi együttélés alapvető szabályait, legyen tisztában alapvető jogaival és kötelességeivel. Ismerje a Magyar Köztársaság állam- és közigazgatási intézményrendszerét.
- A tanuló legyen képes társadalmi problémák azonosítására, összetevőik felismerésére, ezek megvitatására, önálló véleményalkotásra.

Javasolt tankönyvek, taneszközök, tanári kézikönyvek

- Horváth Péter: Történelem az általános iskola 5. évfolyama számára, Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 2001
- Horváth Péter: Feladatok, rejtvények történelemből 5. Munkafüzet Horváth Péter ötödikes történelemtankönyvéhez, Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 2001
- Horváth Péter: Az ókor izgalmas világa. Történelmi olvasókönyv általános iskolásoknak. Megidézett múlt sorozat, Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 2000
- Horváth Péter-Hátori Péter: Történelem az általános iskola 6. évfolyama számára Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 2002
- Csepela Jánosné: Feladatok, rejtvények történelemből az általános iskola 6. évfolyama számára. Horváth Péter-Hátori Péter hatodikos történelemtankönyvéhez, Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 2002
- Helméczy Mátyás: Történelem az általános iskola 7. évfolyama számára, Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 2003
- Helméczy Mátyás: Feladatok, rejtvények történelemből 7. Munkafüzet Helméczy Mátyás hetedikos történelemtankönyvéhez, Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest 2003
- Helméczy Mátyás: Történelem az általános iskola 8. évfolyama számára, Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 2004
- Helméczy Mátyás: Feladatok, rejtvények történelemből 8. Munkafüzet Helméczy Mátyás nyolcadikos történelemtankönyvéhez, Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest 2004
- Gönczöl Enikő: Én és a többiek. Társadalomismeret 13–15 éveseknek, Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 2004
- Gönczöl Enikő: Útmutató és tanmenetjavaslat az Én és a többiek. Társadalomismeret 13–15 éveseknek című tankönyvhöz, Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 2004
- Gönczöl Enikő: Én és a politika? Állampolgári ismeretek 13–15 éveseknek, Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 2004
- Gönczöl Enikő: Útmutató és tanmenetjavaslat az Én és a politika? Állampolgári ismeretek 13–15 éveseknek című tankönyvhöz, Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 2004
- Ágh Zsófia: Paraszti és polgári hagyományok a Kárpát-medencében Mozaik Kiadó Budapest, 1999

Közvetlenül használható eszközök			Közvetetten használható eszközök	
(Nyomtatott szöveg, nyomtatott kép, atlasz)	(Fali térkép, oktatótábla, tárgymásolatok, időszalag)		(Transzparens, dia, hangkazetta, video, CD)	(CD-ROM, WEB- helyek, grafikonok, táblázatok, egyéb információhordozók)
Válogatás a magyar törvényalkotás történetéből Válogatás ember-, diák- és gyerekjogi törvényekből A Magyar Köztársaság Alkotmánya Biblia	A Föld országai falitérkép Az Európai Unió fali térképe Az EU gazdaságát szemléltető falitérkép A magyarországi kisebbségek illetve a határainkon túl élő magyar kisebbségek számarányát és elhelyezkedését szemléltető térkép Magyarország közigazgatási térképe Magyarország régiói és regionális központi falitérkép Vallási világtérkép Föld környezeti terhelését bemutató falitérkép A közigazgatási eljárások legfontosabb mozzanatait bemutató oktatótábla/fólia Az állampolgárok szempontjából legfontosabb hatóságokat bemutató oktatótábla A demokratikus államfő feladatait szemléltető oktatótábla A családi költségvetés modelljét szemléltető oktatótábla A legfontosabb nemzetközi gazdasági szervezeteket és tevékenységüket bemutató oktatótábla/fólia Jellegzetes családmodelleket szemléltető oktatótábla Az EU politikai intézményrendszerét bemutató oktatótáblák	A Föld országai falitérkép Az Európai Unió fali térképe Az EU gazdaságát szemléltető falitérkép A magyarországi kisebbségek illetve a határainkon túl élő magyar kisebbségek számarányát és elhelyezkedését szemléltető térkép Magyarország közigazgatási térképe Magyarország régiói és regionális központi falitérkép Vallási világtérkép Föld környezeti terhelését bemutató falitérkép A közigazgatási eljárások legfontosabb mozzanatait bemutató oktatótábla/fólia Az állampolgárok szempontjából legfontosabb hatóságokat bemutató oktatótábla A demokratikus államfő feladatait szemléltető oktatótábla A családi költségvetés modelljét szemléltető oktatótábla A legfontosabb nemzetközi gazdasági szervezeteket és tevékenységüket bemutató oktatótábla/fólia Jellegzetes családmodelleket szemléltető oktatótábla Az EU politikai intézményrendszerét bemutató oktatótáblák	A Himnusz és a Szózat hangfelvétele A legfontosabb iratmintákat bemutató fóliaszorozat Hiányos, hibás iratmintákat bemutató fóliaszorozat A magyar politikai intézményrendszert szemléltető fóliaszorozat/ oktatótáblák Életrajz-típusok mintái főlíán Hiányos, hibás életrajzminták A legfontosabb nemzetközi szervezeteket és tevékenységüket bemutató fóliaszorozat A családmódel változásait bemutató fóliaszorozat Különböző kultúrákhoz tartozó viseleteket bemutató diasorozat Szociófotó-diasorozat A világ különböző kultúráit bemutató rövidfilmek A cigányság életét bemutató rövidfilm A XX. század technikai fejlődésének fő vonalait bemutató dokumentumfilm Válogatás a tömegkultúra világából Nemzeti kulturális sajátosságokat bemutató videofilm A környezeti ártalmakat és katasztrófákat bemutató dokumentumfilm	Problémamegoldó gondolkodást fejlesztő feladatokat tartalmazó információhordozó A magyar társadalom demográfiai jellemzőit bemutató információhordozó A magyarországi kisebbségek illetve a határainkon túl élő magyar kisebbségek számarányát és elhelyezkedését szemléltető diagram A létminimum, a lakossági fogyasztások és az átlagjövedelmek alakulását szemléltető diagramok A főbb nemzetgazdasági teljesítménymutatók alakulását szemléltető információhordozó (magyar és nemzetközi összehasonlító adatok) Az EU országainak és Magyarországnak a gazdasági teljesítményét grafikus formában összehasonlító információhordozó A magyarországi vallásosság jelenségeit grafikus is feldolgozó információhordozó

11